

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографски)

на

XV-то обикновено Народно събрание.

Втора извънредна сесия.

У заседание, събота, 29 юний 1913 г.

(Открито отъ подпрѣседателя г. Х. Тодоровъ, въ 3 ч. 20 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: (Звъни) Засѣданието се открива.

Моля г. секретаря да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Прочита списъка. Отсѣтствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Желѣзъ Абаджиевъ, Несторъ Абаджиевъ, Иванъ Андрѣевъ, Хасанъ-бей Апти-беевъ, Петъръ Бабаджановъ, Димитъръ х. Баневъ, Димитъръ Бръчковъ, Маринъ Гайдовъ, Михаилъ Георгиевъ, Тодоръ Даскаловъ, Георги Джевизовъ, Христо х. Димитровъ, д-ръ Асѣнъ Златевъ, Иванъ Казанджиевъ, Иванъ Кацаровъ, Величко Кознички, Григоръ х. Константиновъ, Григоръ Коцевъ, д-ръ Тодоръ Кръстевъ, Тодоръ Лунгаловъ, Георги Маджаровъ, Исмаилъ х. Махмудовъ, Сюлейманъ Мемишевъ, Мехмедали Герей Месудовъ, Иванъ Миневъ, Цани Миховъ, Иванъ Младеновъ, Анастасъ Мустаковъ, Никола Начевъ, Теню Начевъ, Георги Николовъ, Петъръ Петрановъ, Иванъ Петровъ, д-ръ Константинъ Помяновъ, Василъ Радоевъ, Стефанъ Савовъ, Илия Стаматовъ, Василъ Стаменовъ и Никола Ченковъ)

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Отсѣтствуватъ 39 души народни прѣдставители. Има законното число прѣдставители, за да се състои засѣданието.

Прѣди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, има да съобща, че сѣ разрѣшени отпуски отъ прѣдседателството на слѣдующитѣ народни прѣдставители: на дупнишкия г. Величко Кознички — 1 день, на софийския г. Михаилъ Георгиевъ — 6 дена, на ломския г. Никола Алтимирски — 10 дена, на ломския г. Петко Кочанковъ — 10 дена, на фердинандския г. Иванъ Русевъ — 10 дена, на провадийския г. Мехмедъ х. Хасановъ — 8 дена, на търновския г. Никола Константиновъ — 10 дена и на пловдивския г. Теню Начевъ — 10 дена.

Пристѣпиме къмъ дневния редъ. На първо мѣсто имаме: трето четене на законопроекта за разрѣшение кредити за третото тримѣсечие отъ 1913 г. по редовния и извънредния бюджети, по бюджетитѣ

на фондоветѣ и по бюджета за новоосвободенитѣ земи, както и за разрѣшение допълнителни и за нови нужди кредити.

Понѣже г. докладчикътъ и г. министърътъ на финанситѣ отсѣтствуватъ, минаваме къмъ слѣдующата точка отъ дневния редъ — избираме подпрѣседателъ на мѣстото на г. Згурева.

Тѣй като при провѣрката на гласоветѣ ще има нужда, съгласно правилника, отъ двѣ лица, азъ посочвамъ г. г. Иванъ Еневъ и Илия С. Бобчевъ да бждатъ провѣрители.

Давамъ петъ минути отидихъ за написване бюлетинитѣ.

(Слѣдъ отидихъ)

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Засѣданието продължава.

Ще се пристѣпи къмъ гласуване. Моля провѣрителнитѣ г. г. Иванъ Еневъ и Илия С. Бобчевъ да заематъ мѣстото си.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чето списъка и г. г. народнитѣ прѣдставители пушатъ бюлетинитѣ въ урната) Желѣзъ Абаджиевъ (отсѣтствува), Несторъ Абаджиевъ (отсѣтствува), Иванъ Абрашевъ (отсѣтствува), Петъръ Абрашевъ, Хафузъ Садъкъ Алиевъ, Никола Алтимирски (отсѣтствува), Иванъ Андрѣевъ (отсѣтствува), Никола Апостоловъ, Хасанъ-бей Апти-беевъ (отсѣтствува), Янко х. Атанасовъ, Петъръ Бабаджановъ (отсѣтствува), д-ръ Мичо Багаровъ (отсѣтствува), Цанко Бакаловъ, Иванъ Балтаджиевъ, Димитъръ х. Баневъ (отсѣтствува), Петъръ Бешковъ (отсѣтствува), х. Вандо Бобошевски, Илия С. Бобчевъ, Марко Бошковъ, Стефанъ Бояджиевъ, Димитъръ Бръчковъ (отсѣтствува), Златанъ Бръчковъ, Цоню Бръшляновъ (отсѣтствува), Пантелей Бурмовъ, Стоянъ Бурмовъ, Атанасъ Буровъ (отсѣтствува), д-ръ Борисъ Вазовъ, Деко Ванковъ, Ангелъ Вачовъ (отсѣтствува), Велчо Велчовъ (отсѣтствува), Желю Влашки (отсѣтствува), д-ръ Георги Гаговъ, Маринъ Гайдовъ (отсѣтствува), Димитъръ Ганчевъ (отсѣтствува), д-ръ Никола Генадиевъ (отсѣтствува), Ев-

тимъ Георгиевъ, Ванко Георгиевъ, д-ръ Никола Георгиевъ, Лазаръ Георгиевъ, Михаилъ Георгиевъ (отсѣтствува), Стефанъ Георгиевъ, Стоянъ Георгиевъ (отсѣтствува), Витанъ Герасимовъ (отсѣтствува), Иванъ Гешовъ (отсѣтствува), Ангелъ Горановъ, Георги Губидѣльниковъ (отсѣтствува), Стефанъ Гжовъ, Никола Давидовъ, д-ръ Стоянъ Даневъ, Тодоръ Даскаловъ (отсѣтствува), Богданъ Дачевъ, Мурадъ-бей Джевдедовъ, Георги Джевиновъ (отсѣтствува), Христо х. Димитровъ (отсѣтствува), Василь Димчевъ (отсѣтствува), Георги Диневъ, Добри Добревъ, Георги Добриновичъ, Георги Долапчиевъ, Иванъ Дочевъ, Димитъръ Драгиевъ, Стефанъ Дрънковъ, Иванъ Еневъ, д-ръ Димо Жолѣзовъ, Георги Згуревъ (отсѣтствува), д-ръ Асѣнъ Златевъ (отсѣтствува), Пѣю Ивановъ, Георги Икономовъ, Димитъръ Икономовъ, Стефанъ Икономовъ (отсѣтствува), Георги Илиевъ, Константинъ Илиевъ (отсѣтствува), Иванъ Казанджиевъ (отсѣтствува), Михо Каравасилевъ, Иванъ Капаровъ (отсѣтствува), Александъръ Кипровъ (отсѣтствува), Йовчо Киревъ (отсѣтствува), Петко Кировъ, Благой Кирчевъ, Христо Ковачевъ, Петъръ Козловъ, Величко Кознички (отсѣтствува), Василь Константиновъ, Григоръ х. Константиновъ (отсѣтствува), Никола Константиновъ, Стефанъ Консуловъ, Григоръ Коцевъ (отсѣтствува), Петко Кочанковъ (отсѣтствува), Константинъ Кръстевъ (отсѣтствува), д-ръ Тодоръ Кръстевъ (отсѣтствува), Герго Лаковъ, Парашковъ х. Ламбевъ, Стефанъ Лафчиевъ (отсѣтствува), Бочо Лачовъ, Константинъ Ленковъ, Тодоръ Лунгаловъ (отсѣтствува), Александъръ Людскановъ, Георги Маджаровъ (отсѣтствува), Александъръ Малиновъ (отсѣтствува), Антонъ Мамдевъ (отсѣтствува), Димо Марковъ, Ной Марковъ, Георги Мартиновъ, Исмаилъ х. Махмудовъ (отсѣтствува), Руфи Махмудовъ, Сюлейманъ Меминевъ (отсѣтствува), Мехмедали Герей Месудовъ (отсѣтствува), Митю Милковъ (отсѣтствува), Иванъ Миневъ (отсѣтствува), Иванъ Минчевъ, Минко Михайловъ, Цани Миховъ (отсѣтствува), Димитъръ Мицайковъ (отсѣтствува), Иванъ Младеновъ (отсѣтствува), Анастасъ Мустакъ (отсѣтствува), д-ръ Христо Мутафовъ (отсѣтствува), Никола Мухановъ (отсѣтствува), Димитъръ Нарлиевъ, Никола Начевъ (отсѣтствува), Теню Начевъ (отсѣтствува), Георги Недковъ (отсѣтствува), Ахмедъ-бей х. Неджибъ-беевъ, Дамянъ Неновъ, Симеонъ Неновъ, Василь п. Николовъ, Георги Николовъ (отсѣтствува), Недю Николовъ, Раденко Николовъ, Тодоръ Орловъ, Киро Пановъ, Петъръ Паланчевъ, Павелъ Парапановъ, Добри Петковъ, Петъръ Петрановъ (отсѣтствува), Иванъ Петровъ (отсѣтствува), Иванъ Пецовъ (отсѣтствува), Петъръ Пешевъ (отсѣтствува), Цеко Пешовъ (отсѣтствува), Христо Пипаловъ, Стефанъ Пипевъ (отсѣтствува), д-ръ Константинъ Помяновъ (отсѣтствува), Кръстю Попкръстевъ, Венондиковъ Поповъ (отсѣтствува), Иванъ Поповъ, Стефанъ Поповъ (отсѣтствува), Тошо Поповъ, Христо Поповъ (отсѣтствува), д-ръ Киракъ Провадалиевъ (отсѣтствува), Тодоръ Пчеларовъ, Първулъ х. Първуловъ (отсѣтствува), Георги Т. Пѣевъ, Иванъ Пѣевъ, Димитъръ Патѣмовъ, Димитъръ Радевъ, д-ръ Никола Радевъ, Василь Радовъ (отсѣтствува), д-ръ Василь Радославовъ, Петко Разсукановъ (отсѣтствува), Маню Райновъ (отсѣтствува), Спиридонъ Рачевъ, Иванъ Русевъ (отсѣтствува), Стоянъ Русевъ (отсѣтствува), Юрданъ Русевъ, Стефанъ Савовъ (отсѣтствува), Янко Сакжзовъ, Етхемъ Ефенди х. Салимовъ, Кирилъ Славовъ, Слави Славовъ (отсѣтствува), Иванъ Соколовъ, д-ръ Константинъ Списаровски (отсѣтствува), Илия Стаматовъ (отсѣтствува), Василь Стаменовъ (отсѣтствува), Раде Станоевъ, Коста Стефановъ, Димитъръ Страшимировъ (отсѣтствува), Михаилъ Такевъ, Иванъ Таневъ, Петко Тодоровъ (отсѣтствува), Теодоръ Теодоровъ (отсѣт-

ствува), Христо Тодоровъ, Иванъ Толевъ (отсѣтствува), Димитъръ Тончевъ (отсѣтствува), Ганчо Торомановъ, Атанасъ Тричковъ, Апостолъ Урумовъ (отсѣтствува), Антонъ Франгя, Иванъ Халачовъ (отсѣтствува), Христо Хаджиевъ (отсѣтствува), Боянъ Ханджиевъ, Цонко Харбовъ, Добри Харизановъ, Мехмедъ х. Хасановъ, д-ръ Андрей Ходжовъ (отсѣтствува), Борисъ Христовъ (отсѣтствува), Димитъръ Христовъ (отсѣтствува), Станко Христовъ, Георги Христордовъ, Христо Цаневъ, Илия Цвѣтковъ, Гарилийъ Цонковъ, Дечко Ченгелиевъ, Никола Ченковъ (отсѣтствува), Христо Черешаровъ, Стилиянъ Чилингировъ, Тодоръ Чочевъ, Георги Шиваровъ, Алексъ Щеровъ, х. Яхя Юмеровъ, Юмеръ Юсуфовъ и Димитъръ Яблански (отсѣтствува).

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Гласоподавали сж 119 души народни прѣдставители, отъ които 95 гласа сж дадени за г. д-ръ Христо Мутафовъ за подпрѣдседател на Събранieto, 2 гласа — за г. д-ръ Андрей Ходжовъ, по 1 гласъ — за г. д-ръ Константинъ Списаревски, г. Стефанъ Дрънковъ и г. Добри Петковъ, и 17 бѣли бюлетини.

Тѣй като г. д-ръ Христо Мутафовъ е получилъ абсолютното болшинство отъ гласовѣтъ, провъзгласявамъ го за избранъ подпрѣдседател на Народното събрание и го поканвамъ да заеме мѣстото си.

Подпрѣдседател д-ръ Х. Мутафовъ: Г. г. народни прѣдставители! Благодаря ви за довѣрието и голѣмата честь, която ми направихте съ вашия вотъ.

Съзнавамъ напълно голѣмото значение на тежкитѣ обязанности, които тоя постъ ми възлага. Съ вашето просвѣтено съдѣйствие ще се постарая да оправдая довѣрието ви и ще съдѣйствувамъ съ всички сили, съ които разполагамъ, за правилния вѣрвезъ на всички вътрѣшни работи на Народното събрание. (Ржкоплѣскане отъ болшинството)

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за разрѣшение на Кюстендилската и Чирпанската градски общини да сключатъ заеми.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Докладъ до Народното събрание.

„Кюстендилската и Чирпанската градски общини сж рѣшили да сключатъ отъ Българската народна банка заеми, въ размѣри и подъ условия, подробно означени въ законопроекта. Срѣдствата отъ тия заеми сж прѣдначинени изключително за подпомагане бѣднитѣ сѣмейства въ казанитѣ общини.

„Поради бързата и неотложната нужда отъ срѣдства за прѣпитаване на бѣднитѣ граждани, при сегашнитѣ обстоятелства, заемитѣ на въпроснитѣ общини, безъ да сж изпълнени напълно изискуемитѣ се по това формалности, сж разрѣшени отъ Министерския съветъ, височайше утвърдени, на основание чл. 47 отъ конституцията и реализирани вече.

„Като долагамъ това, съгласно заблѣжката при п. 5 на чл. 60 отъ закона за градскитѣ общини, честь ми е да внеса въ Народното събрание, за разрѣждане и гласуване, приложения тукъ законопроектъ.

„София, 25 юний 1913 г.

„Министъръ на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве:

М. Маджаровъ.

„Законопроектът

за разрѣшение на Кюстендилската и Чирпанската градски общини да сключатъ заеми.

„Чл. 1. Разрѣшава се на Кюстендилската и Чирпанската градски общини да сключатъ заеми, въ размѣри и подѣ условия, показани въ слѣднитѣ членове.

„Чл. 2. Кюстендилската община. — Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 50.000 л. и ще се сключи отъ Българската народна банка, при условия: а) срокъ за изплащане 20 години; б) годишна лихва 7%; в) за гаранция ще се заложатъ общинскитѣ приходи: 1) 2% отъ стойността на недвижимитѣ имоти, събирани при прѣхвърляне собствеността имъ по взаимни юридически сдѣлки, или по регулация; 2) пѣдарищина; 3) прихода отъ такситѣ за прѣписи и актове, свидетѣлства и др. канцеларски работи; 4) прихода отъ разрешителни билети за постройкѣ, скици и др.; г) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително за подпомагане бѣднитѣ семейства въ града, особено тѣзи, пострадали отъ войната.

„Чл. 3. Чирпанската община. — Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 25.000 л. и ще се сключи отъ Българската народна банка, при слѣднитѣ условия: а) срокъ за изплащане 5 години; б) годишна лихва 7%; в) за гаранция ще се заложатъ общинскитѣ приходи отъ кръвнината; г) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително за нуждитѣ на бѣднитѣ семейства въ Чирпанъ.

„Чл. 4. Доходитѣ, които се залагатъ срѣщу заемитѣ, ще се внасятъ направо въ Българската народна банка, която, като одържи нужната сума за лихви и погашения, остатъка ще прѣдава въ общинската каса.

„Чл. 5. Сумитѣ отъ заема ще се впишатъ на приходъ и разходъ въ бюджетитѣ на надлежнитѣ общини за 1913 г.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Ще се гласува. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ на първо четене законопроекта за разрѣшение на Кюстендилската и Чирпанската градски общини да сключатъ заеми, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ С. Даневъ: Правителството прѣдлага спѣшностъ по тоя законопроектъ.

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Прѣдлага се спѣшностъ — да се пристѣпни къмъ второто четене на законопроекта. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Моля г. секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за разрѣшение на Кюстендилската и Чирпанската градски общини да сключатъ заеми.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ заглавието така, както се прочете, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се на Кюстендилската и Чирпанската градски общини да сключатъ заеми, въ

размѣри и подѣ условия, показани въ слѣднитѣ членове.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Които приематъ чл. 1 така, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Чл. 2. Кюстендилската община. — Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 50.000 л. и ще се сключи отъ Българската народна банка, при условия: а) срокъ за изплащане 20 години; б) годишна лихва 7%; в) за гаранция ще се заложатъ общинскитѣ приходи: 1) 2% отъ стойността на недвижимитѣ имоти, събирани при прѣхвърляне собствеността имъ по взаимни юридически сдѣлки, или по регулация; 2) пѣдарищина; 3) прихода отъ такситѣ за прѣписи и актове, свидетѣлства и др. канцеларски работи; 4) прихода отъ разрешителни билети за постройкѣ, скици и др.; г) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително за подпомагане бѣднитѣ семейства въ града, особено тѣзи, пострадали отъ войната.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ чл. 2 така, както се прочете, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Чл. 3. Чирпанската община. — Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 25.000 л. и ще се сключи отъ Българската народна банка, при слѣднитѣ условия: а) срокъ за изплащане 5 години; б) годишна лихва 7%; в) за гаранция ще се заложатъ общинскитѣ приходи отъ кръвнината; г) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително за нуждитѣ на бѣднитѣ семейства въ Чирпанъ.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Които приематъ чл. 3 така, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Чл. 4. Доходитѣ, които се залагатъ срѣщу заемитѣ, ще се внасятъ направо въ Българската народна банка, която, като одържи нужната сума за лихви и погашения, остатъка ще прѣдава въ общинската каса.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ чл. 4 така, както се прочете, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Чл. 5. Сумитѣ отъ заема ще се впишатъ на приходъ и разходъ въ бюджетитѣ на надлежнитѣ общини за 1913 г.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Които приематъ чл. 5 така, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема. Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ С. Даневъ: Понеже отсъствува г. министърътъ на финанситѣ, ще моля да се пристѣпни къмъ обезпѣдане прѣдложеното по буква б отъ точка четвърта на дневния редъ.

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Понеже отсъствува г. министърътъ на финанситѣ, ще се пристѣпни къмъ буква б отъ точка четвърта на дневния редъ — прѣдложение за задържане на държавна служба при Народния тетъръ и Художествено-ин-

дустриалното училище чуждитѣ подданици: Павелъ Петровичъ Ивановски, Алекси Николаевичъ Пановъ и Иосифъ Питеръ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Прѣдложение

за задържане на държавна служба при Народния театъръ и Художествено-индустриалното училище чуждитѣ подданици: Павелъ Петровичъ Ивановски, Алекси Николаевичъ Пановъ и Иосифъ Питеръ.

„Членъ единственъ. Разрѣшава се на министра на народното просвѣщение да задържи на държавна служба още по за три години слѣднитѣ специалисти чужди подданици:

„1. Павелъ Петровичъ Ивановски, руски подданикъ, главенъ режисьоръ при Народния театъръ, отъ 1 май 1913 г. до 1 май 1916 г., съ 12.000 л. годишна заплата, безъ всѣкакви други възнаграждения.

„2. Алекси Николаевичъ Пановъ, руски подданикъ, театъръ-майсторъ при Народния театъръ, отъ 1 августъ 1913 г. до 1 августъ 1916 г., съ 4.200 л. годишна заплата, безъ всѣкакви други възнаграждения.

„3. Иосифъ Питеръ, австрийски подданикъ, майсторъ по графическитѣ искусства, отъ 1 януарий 1913 г. до 1 януарий 1916 г., съ 3.600 л. годишна заплата, безъ всѣкакви други възнаграждения.

Министъръ: И. Пѣевъ.“

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Ще се гласува. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ прочетеното прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Пристъпваме къмъ слѣдующата буква в отъ сжщата точка на дневния редъ — разглеждане прѣдложението за одобрение височайшитѣ укази отъ 18 октомврий и 1 декемврий 1912 г. подъ № № 77 и 98, височайшата заповѣдъ по дѣйствующата армия № 27 отъ 9 ноемврий 1912 г. и височайше утвърдениния правилникъ за доброволческата служба на иностранци офицери и пр.

Д. Драгиевъ: Нѣма г. военния министъръ.

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Има други министри.

Моля г. секретаря да го прочете. (Мнозина искатъ думата)

Секретаръ Х. Цаневъ: (Чете)

„Мотиви

„Както е извѣстно на г. г. народнитѣ прѣдставители съ височайшия указъ № 60 отъ 20 септемврий 1912 г. се направиха набързо нѣкои измѣнения и допълнения въ вѣременното положение за паричното довольствие на военнослужащитѣ въ военно вѣрме, като се приложи и нова таблица за разпрѣдѣление офицерскитѣ длѣжности на разреди.

„Вислѣдствие се забѣлѣза, че не всички офицерски длѣжности сж помѣстени въ таблицата, освѣнъ това прѣзъ вѣрме на войната нуждата изиска да се откриятъ нови длѣжности, вслѣдствие на което внесохъ своєврѣменно нужнитѣ доклади въ Министерския съвѣтъ и тоя послѣдниятъ съ III-то постановление отъ 13 октомврий 1912 г. протоколъ № 144 и I-то постановление отъ 20 ноемврий 1912 г. протоколъ № 183 постанови да се причислятъ показанитѣ офицерски длѣжности къмъ съответнитѣ разреди.

„Тия постановления на Министерския съвѣтъ се одобриха съ височайши укази подъ № № 77 и 98 отъ миналата година и сега се иска отъ народното прѣдставителство одобрението на тия укази.

„Освѣнъ това, практиката прѣзъ вѣрме на войната показва неприложимостта на чл. 100 отъ закона за устройството на въоръженитѣ сили, относително приравнението по чинъ на лѣкаритѣ постапили на служба въ войската и военнопѣчебнитѣ заведения, вѣнъ отъ театъра на военнитѣ дѣйствия, вслѣдствие на което се издаде височайшата заповѣдъ по дѣйствующата армия отъ 9 ноемврий 1912 г. подъ № 29, която сжщо подлежи на одобрение.

„Сжщо така, слѣдъ обявяването войната съ Турция, явиха се и приеха на служба като доброволци въ войската: иностранци офицери, подофицери, лѣкари, аптекари, фелдшери, сестри милосердни и други разни специалисти, за които не сжществуваше никакъвъ правилникъ. Нуждата наложи съставляването на такъвъ и утвърждаването му отъ Негово Величество Царя, който правилникъ сжщо подлежи на одобрение.

„Поради това, като внасямъ настоящето прѣдложение въ Народното събрание, моля г. г. народнитѣ прѣдставители да го разгледатъ и гласуватъ въ настоящата сесия.

„Ст. София, 24 юний 1913 г.

„Управляющъ Министерството на войната, отъ свитата на Негово Величество,

„Генералъ-лейтенантъ: Ботйовъ.

„Прѣдложение

за одобрение височайшитѣ укази отъ 18 октомврий и 1 декемврий 1912 г., подъ № № 77 и 98, височайшата заповѣдъ по дѣйствующата армия № 27 отъ 9 ноемврий 1912 г. и височайше утвърдениния правилникъ за доброволческата служба на иностранци офицери и пр.

„Членъ единственъ. Одобряватъ се направенитѣ съ височайши укази подъ № № 77 и 98 отъ 18 октомврий и 1 декемврий 1912 г. и височайшата заповѣдъ по дѣйствующата армия отъ 9 ноемврий сжщата година подъ № 29 измѣнения и допълнения на вѣременното положение за паричното довольствие на военнослужащитѣ въ военно вѣрме, закона за устройството на въоръженитѣ сили и височайше утвърдениния правилникъ за доброволческата служба на иностранци офицери, подофицери, лѣкари, аптекари, фелдшери, сестри милосердни, авиатори, механици, радиотелеграфисти и други разни специалисти за служба въ войската прѣзъ военно вѣрме, които измѣнения и допълнения, сжщо и правилника за доброволческата служба на иностранци офицери и пр. да се считатъ въ сила отъ деня на обявяването общата мобилизация на армията.“

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ П. Абрашевъ: Както се вижда, по това прѣдложение ще има да станатъ разисквания. Затова по-добрѣ ще бжде да се остави, за да се разгледа въ присѣдствието на г. военния министъръ.

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Слѣдва и друго едно прѣдложение, но понеже г. министърътъ на финанситѣ отсѣтствува, и то не може сега да се разгледа.

Давамъ нѣколко минути отидиъ.

(Слѣдъ отидиъ)

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: (Звъни) За-сѣданието продължава.

Ще пристъпимъ къмъ точкитѣ, които останаха — именно трето четене на законопроекта за разрѣше-ние кредити за третото тримѣсечие отъ 1913 г. по редовния и извънредния бюджети, по бюджетитѣ на фондоветѣ и по бюджета за новоосвободенитѣ земи, както и за разрѣшение допълнителни и за нови нужди кредити.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Ц. Бръшляновъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за разрѣшение кредити за третото тримѣсечие отъ 1913 г. по редовния и извънредния бюджети, по бю-джетитѣ на фондоветѣ и по бюджета за новоосвободенитѣ земи, както и за разрѣшение допълнителни и за нови нужди кредити.

„Чл. 1. Разрѣшаватъ се на министритѣ кредити да извършватъ разходи за третото тримѣсечие отъ 1913 г. въ размѣръ на $\frac{3}{12}$ отъ кредититѣ по редовния и извънредния бюджети на царството и по бюдже-титѣ на фондоветѣ за 1912 г. за прѣдвиденитѣ въ тѣзи бюджети нужди, като оставатъ въ сила всички постановления, съдържани се въ тия бюджети.

„Чл. 2. Прѣдоставя се на министра на финанситѣ правото да разрѣшава да се ангажира държавното съкровище въ разходи за веществени разноси по-големъ отъ $\frac{1}{12}$ отъ кредититѣ за 1912 г. за всеки случай поотдѣлно, въ онѣзи случаи, когато прѣдвиденитѣ въ бюджета за 1912 г. веществени разходи, по естеството си, или поради по-рано поети чрѣзъ договори задължения, или по силата на специални законоположения, подлежатъ да бѣдатъ удовлетво-рени прѣзъ послѣднитѣ три мѣсеца на годината въ размѣръ по-големъ отъ $\frac{1}{12}$ части.

„Чл. 3. Разрѣшаватъ се на министритѣ кредити да извършватъ разходи за третото тримѣсечие отъ 1913 г. въ размѣръ на разрѣшенитѣ суми и прѣдвидени нужди въ бюджета за новоосвободенитѣ земи за второто тримѣсечие на сѣщата 1913 г.

„Чл. 4. Разрѣшаватъ се на министритѣ кредити на сума 13.571.294 л. за слѣднитѣ нужди:

„По Върховното правителство.

„I. За обдържането на Негово Царско Височество Прѣстолonasлѣдника отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г., допъл-нителенъ кредитъ по буква а отъ закона, утвърденъ съ указъ № 13 отъ 26 мартъ 1913 г. (120.000) 60.000 л.

„II. За пѣтни пари на народнитѣ прѣд-ставители, допълнителенъ кредитъ къмъ § 7 отъ бюджета на Върховното прави-телство (15.000 л.) 5.000 „

„III. За дневни пари на сѣщитѣ и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 8 отъ бюджета на Върховното правителство (540.000 л.) 60.000 „

„IV. За отопление и освѣтление, допъл-нителенъ кредитъ къмъ § 20 отъ бюджета на Върховното правителство (1.600 л.) 1.400 „

„V. За персоналъ и веществени раз-носи за административния сѣдъ 35.000 „

„VI. За наемъ помѣщение на сѣщия сѣдъ 7.000 „

„Всичко по Върховното правител-ство 168.400 л.

„По Държавнитѣ дългове.

„I. За погашение 6% държавенъ ипо-текаренъ заемъ отъ 1892 г., допълните-ленъ кредитъ къмъ § 1 отъ бюджета на държавнитѣ дългове (3.950.000 л.) 181.500 л.

„II. За погашение 5% държавенъ заемъ въ злато отъ 1902 г., допълнителенъ кре-дитъ къмъ § 2 отъ бюджета на държав-нитѣ дългове (757.500 л.) 35.000 „

„III. За погашение 5% държавенъ заемъ въ злато отъ 1904 г., допълните-ленъ кредитъ къмъ § 3 отъ бюджета на държавнитѣ дългове (647.500 л.) 15.000 „

„IV. За погашение $4\frac{1}{2}$ % държавенъ заемъ въ злато отъ 1907 г., допълните-ленъ кредитъ къмъ § 4 отъ бюджета на държавнитѣ дългове (585.000 л.) 30.000 „

„V. За погашение $4\frac{1}{4}$ % държавенъ заемъ, съгласно руско-българския дого-воръ отъ 6 априлий 1909 г., допълните-ленъ кредитъ къмъ § 5 отъ бюджета на държавнитѣ дългове (148.608 л.) 3.600 „

„VI. За погашение $4\frac{1}{2}$ % държавенъ погасяемъ заемъ отъ 1909 г., допълните-ленъ кредитъ къмъ § 6 отъ бюджета за държавнитѣ дългове (610.000 л.) 20.000 „

„VII. За инвалидни и наслѣдствени пенсии на военни чинове, допълнителенъ кредитъ къмъ § 19 отъ бюджета на дър-жавнитѣ дългове (425.000 л.) 2.287.500 „

„VIII. За заплата на персонала отъ 1 юлий до 30 септемврий 1903 г., съгласно чл. 18 отъ закона за управлението, на държавнитѣ и гарантиранитѣ отъ дър-жавата дългове, споредъ приложената таблица къмъ закона, утвърденъ съ указъ № 13 отъ 26 мартъ, допълните-ленъ кредитъ къмъ буква а отъ горѣци-рания законъ (10.830 л.) 10.830 „

„IX. За усиляване съкровищния резер-венъ фондъ, съгласно чл. 1 отъ закона за съкровищния резервенъ фондъ 500.000 „

„X. За изплащане окупационния дългъ на бившата Източна-Румелия къмъ рус-кото правителство, съгласно чл. 1 отъ конвенцията съ Русия, рубли 500.000 1.350.000 „

„Всичко по Държавнитѣ дългове 4.433.430 л.

„По Министерството на външнитѣ работи и на из-повѣданията.

„I. За канцеларски потрѣби, писма, телеграми и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 11 отъ бюджета на Министе-рството на външнитѣ работи и на изпо-вѣданията (95.000 л.) 30.000 л.

„II. За комисиона на разни телеграфни агенции и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 18 отъ бюджета на сѣщото ми-нистерство (91.530 л.) 20.000 „

„III. За командировки по служебни ра-боти и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 21 отъ бюджета на сѣщото министе-рство (85.000 л.) 25.000 „

„IV. За безусловенъ фондъ, дополни-теленъ кредитъ къмъ § 25 отъ бюджета на сѣщото министерство (100.000 л.) 60.000 „

„Всичко по Министерството на вън-шнитѣ работи и на изповѣданията 135.000 л.

„По Министерството на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве.

„За пѣтни и дневни пари и пр., до-пълнителенъ кредитъ къмъ § 26 отъ бю-

джета на Министерството на вътрешните работи и народното здраве (110.000 л.)	100.000 л.
„II. За заплата на персонала, споредъ приложената таблица, допълнителен кредит къмъ § 1 отъ бюджета за новоосвободенитъ земи по същото министерство (2.654.568 л.)	176.620 „
„III. За отпущане на комитетата за раздаване парични помощи на раненитъ войници, съгласно закона за тая цѣль, утвърденъ съ указъ № 15 отъ 8 априлий 1913 г. (25.000 л.) и други 10.000 л. — всичко	35.000 „
„IV. Помощъ за бѣжанцитъ отъ Македония	100.000 „
„Всичко по Министерството на вътрешните работи и народното здраве	411.620 л.

„По Министерството на народното просвѣщение.

„I. Заплата на личния съставъ при първоначалнитъ училища въ царството, допълнителен кредит къмъ § 10 отъ бюджета на Министерството на народното просвѣщение (13.406.480 л.)	800.000 л.
„II. Заплата на личния съставъ при прогимназитъ въ царството, допълнителен кредит къмъ § 11 отъ бюджета на същото министерство (5.103.520 л.)	200.000 „
„III. Заплата на личния съставъ при сѣднитъ и специални училища (въ новоосвободенитъ земи и непълни), допълнителен кредит къмъ § 12 отъ бюджета на същото министерство (3.202.984 л.)	200.000 „
„IV. Наемане помѣщения за сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 13 отъ бюджета на същото министерство (112.000 л.)	30.000 „
„V. Канцеларски потребности на сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 14 отъ бюджета на същото министерство (60.000 л.)	10.000 „
„VI. Отопление и освѣтление за сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 15 отъ бюджета на същото министерство (90.000 л.)	15.000 „
„VII. Купуване и поправяне мобили за сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 16 отъ бюджета на същото министерство (90.000 л.)	30.000 „
„VIII. Заплата на личния съставъ при инспекцитъ въ царството, допълнителен кредит къмъ § 20 отъ бюджета на същото министерство (400.000 л.)	50.000 „
„IX. Наемане помѣщения за сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 21 отъ бюджета на същото министерство (19.500 л.)	10.000 „
„X. Канцеларски потребности за сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 22 отъ бюджета на същото министерство (22.000 л.)	8.000 „
„XI. Отопление и освѣтление за сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 23 отъ бюджета на същото министерство (5.000 л.)	5.000 „
„XII. Купуване и поправяне мобили за сжщитъ, допълнителен кредит къмъ § 24 отъ бюджета на същото министерство (4.000 л.)	6.000 „
„XIII. Заплата на личния съставъ при Музикалното училище, допълнителен кредит къмъ § 33 отъ бюджета на същото министерство (7.900 л. за четири мѣсеца)	12.000 „
„XIV. Веществени разходи за сжщото, допълнителен кредит къмъ § 34 отъ бюджета на същото министерство (2.100 л. за четири мѣсеца)	8.000 „

„XV. Събиране, откупуване и прѣнасяне старини и пр., допълнителен кредит къмъ § 56 отъ бюджета на същото министерство (24.000 л.)	6.000 л.
„XVI. Запазване и поддържане старинитъ, допълнителен кредит къмъ § 57 отъ бюджета на същото министерство (12.000 л.)	3.000 „
„XVII. Купуване народни носии, паметници отъ веществена култура и пр., допълнителен кредит къмъ § 65 отъ бюджета на същото министерство (7.000 л.)	5.000 „
„XVIII. Пѣтни и дневни пари за командировки и пѣтни пари за прѣмѣстване, допълнителен кредит къмъ § 92 отъ бюджета на същото министерство (50.000 л.)	10.000 „
„XIX. Връщане неправилно внесени суми въ съкровището по сключени бюджети; допълнителен кредит къмъ § 98 отъ бюджета на същото министерство (6.000 л.)	54.000 „
„XX. Стипендии, освѣтъ изброенитъ въ бюджета за 1912 г., по правото, по музика и медицина, допълнителен кредит къмъ § 103 на същото министерство (34.000 л.)	26.000 „
„XXI. Помощи на болни и останали безъ работа учители и служащи и пр., допълнителен кредит къмъ § 104 отъ бюджета на същото министерство (6.000 л.)	6.000 „
„XXII. Помощи на бѣдни общини за поправка на училищни сгради, допълнителен кредит къмъ § 107 отъ бюджета на същото министерство (6.000 л.)	6.000 „
„XXIII. Помощи на първоначални училища и прогимназии за учебни помагала и покжнина, допълнителен кредит къмъ § 108 отъ бюджета на същото министерство (7.000 л.)	3.000 „
„XXIV. За заплата на 2 помощнически счетоводители отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г. по 3.000 л. годишно, допълнителен кредит къмъ § 1 отъ бюджета на същото министерство	1.500 „
„Всичко по Министерството на народното просвѣщение	1.504.500 л.

„По Министерството на финанситъ.

„I. За заплата на персонала при централното управление отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г., споредъ приложената таблица, допълнителен кредит къмъ § 1 отъ бюджета на Министерството на финанситъ	8.475 л.
„II. За заплата на персонала при държавнитъ адвокатури отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г., споредъ приложената таблица, допълнителен кредит къмъ § 6 отъ бюджета на същото министерство	12.200 „
„III. За заплата на персонала при околийскитъ финансови управления отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г., споредъ приложената таблица, допълнителен кредит къмъ § 9 отъ бюджета на същото министерство	68.780 „
„IV. За канцеларски разноски и пр., допълнителен кредит къмъ § 10 отъ бюджета на същото министерство	2.500 „
„V. За заплата на персонала при митницитъ отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г., споредъ приложената таблица,	

допълнителен кредит към § 18 от бюджета на същото министерство 28.725 л.

„VI. За заплати на персонала на бю-
ро за реквизицията от 1 юли до
30 септември 1913 г., споредъ приложе-
ната таблица, допълнителен кредит
към буква а от закона, утвърденъ съ
указъ № 13 от 26 мартъ т. г. 7.305 „

„VII. За описване и опредѣляне да-
нъци: поземеленъ, сгради, занятіе и
воененъ въ новоосвободенитъ земи (за-
плати, надници и веществени разноси),
допълнителен кредитъ къмъ буква б
отъ сѣция законъ 25.000 „

„VIII. За привеждане въ извѣстностъ
недоборитъ отъ данъцитъ въ новитъ
земи, допълнителен кредитъ къмъ
буква в отъ сѣция законъ 10.000 „

„IX. За персоналъ и веществени раз-
носи по ликвидирание реквизицията, до-
пълнителен кредитъ къмъ буква г отъ
сѣция законъ 5.000 „

„X. За откупуване разни прѣдмети въ
новоосвободенитъ земи за нуждитъ на
службата по държавнитъ привилегии . . . 100.000 „

„Всичко по Министерството на фи-
нанситъ 267.985 л.

„По Министерството на правосъдието.

„А. Разходи по централното управление.

„I. За заплати на личния съставъ отъ
1 юли до 30 септември 1913 г., споредъ
обяснителната таблица 2.055 л. и за при-
равняване отъ 1 септември до 30 сеп-
тември 1913 г. заплатитъ на длъжност-
нитъ лица по сѣдебното вѣдомство въ
старитъ прѣдѣли на царството (по § 1
отъ бюджета на Министерството на пра-
восъдието за 1912 г.) съ ония, прѣдви-
дени въ закона, утвърденъ съ указъ
№ 46 отъ 10 априли 1912 г. (чл. чл. 1 и 2)
1.625 л., допълнителен кредитъ къмъ
§ 1 отъ бюджета на Министерството на
правосъдието (151.740 л.) 3.680 л.

„Б. Разходи по сѣдебнитъ учрѣждения.

„II. За заплати на личния съставъ при
сѣдинщата и подвѣдомственитъ имъ
канцеларии въ новоосвободенитъ земи
отъ 1 юли до 30 септември 1913 г.,
споредъ обяснителната таблица 362.760 л.
и за приравняване отъ 1 септември до
30 септември 1913 г. заплатитъ на длъж-
ностнитъ лица по сѣдебното вѣдомство
въ старитъ прѣдѣли на царството (по
§ 5 отъ бюджета на Министерството на
правосъдието за 1912 г.) съ ония, прѣд-
видени въ закона, утвърденъ съ указъ
№ 46 отъ 10 априли 1912 г. (чл. чл. 1 и 2)
45.675 л., допълнителен кредитъ къмъ
§ 5 отъ бюджета на същото министер-
ство (3.761.860 л.) 408.435 л.

„III. За заплати на извъншати и до-
пълнителни служащи въ новоосвободен-
нитъ земи, споредъ обяснителната та-
блица, допълнителен кредитъ къмъ § 6
отъ бюджета на същото министерство
(180.000 л.) 31.600 „

„IV. За канцеларски разноси, по-
щенски, телеграфни, телефонни такси
и пр., допълнителен кредитъ къмъ § 7
отъ бюджета на същото министерство
(72.000 л.) 12.000 „

„V. За отопление и освѣтление, до-
пълнителен кредитъ къмъ § 8 отъ бю-
джета на същото министерство (60.000 л.) 15.000 л.

„VI. За наемъ на помѣщения, приспо-
собления на такива и обезщетение за по-
врѣди въ частни здания, допълнителен
кредитъ къмъ § 9 отъ бюджета на същото
министерство (290.000 л.) 51.000 „

„В. Разходи по окръжнитъ затвори.

„VII. За заплати на личния съставъ
отъ 1 юли до 30 септември 1913 г., спо-
редъ обяснителната таблица, допълните-
лен кредитъ къмъ § 10 отъ бюджета на
същото министерство (177.000 л.) 16.260 л.

„VIII. За канцеларски разноси на са-
митъ управления, допълнителен кре-
дитъ къмъ § 11 отъ бюджета на същото
министерство (2.800 л.) 900 „

„IX. За наемъ помѣщения и обезще-
тение за поврѣди въ частни здания, до-
пълнителен кредитъ къмъ § 12 отъ бю-
джета на същото министерство (8.000 л.) 5.000 „

„X. За храна на затворницитъ, до-
пълнителен кредитъ къмъ § 13 отъ бю-
джета на същото министерство (370.000 л.) 62.500 „

„XI. За купуване и поддържане: дрехи,
легла, разна поѣмнина, окови и пр., до-
пълнителен кредитъ къмъ § 14 отъ бю-
джета на същото министерство (180.000 л.) 90.000 „

„XII. За купуване оръжия и материяли
за работа, възнаграждение и пр., допъл-
нителен кредитъ къмъ § 16 отъ бюджета
на същото министерство (2.000 л.) 600 „

„Г. Общи веществени и др. разходи.

„XIII. За купуване мобили, каси, пи-
шущи машини, литографии и пр., допъл-
нителен кредитъ къмъ § 13 отъ бюджета
на същото министерство (65.000 л.) 80.000 л.

„XIV. За купуване книги за библио-
теки, абониране списания и вѣстници
и пр., допълнителен кредитъ къмъ § 13
отъ бюджета на същото министерство
(8.000 л.) 10.000 „

„XV. За печатане законопроекта, за-
кони, сборници, регистри и пр., допълни-
телен кредитъ къмъ § 19 отъ бюджета
на същото министерство (145.000) 40.000 „

„XVI. За пѣтни и дневни пари за ко-
мандировки по служебни работи на длъж-
ностни и частни лица и пр., допълни-
телен кредитъ къмъ § 20 отъ бюджета
на същото министерство (60.000 л.) 36.000 „

„XVII. За пѣтни и дневни за сѣдебни
заседатели и пр., допълнителен кредитъ
къмъ § 21 отъ бюджета на същото мини-
стерство (650.000 л.) 60.000 „

„XVIII. За формено облѣкло на раз-
сѣлнитъ при министерството и пр., до-
пълнителен кредитъ къмъ § 22 отъ бю-
джета на същото министерство (35.000 л.) 11.000 „

„XIX. За непрѣвидени разноси, вклю-
чително разносикъ 2.093 л. по погребе-
нието на покойния д-ръ П. Данчовъ,
бившъ министъръ и прѣдседателъ на
Касаціонния сѣдъ, допълнителен кре-
дитъ къмъ § 26 отъ бюджета на същото
министерство (1.000 л.) 2.590 „

„Всичко по Министерството на пра-
восъдието 936.565 л.

„По Министерството на войната.

„Отъ общитѣ суми по § § 1 и 2 на бюджета на Министерството на войната да се плаща заплатата и разни добавъчни на офицеритѣ, лѣкаритѣ, аптекаритѣ, капелмайсторитѣ, чиновницитѣ и служащитѣ (§ 1) и заплатата на офицерскитѣ кандидати и войницитѣ свѣрхсрочно и срочнослужащи и други долни чиновове (§ 2), които ще съставляватъ личния съставъ на подлежащитѣ да се сформироващ прѣзъ третото тримѣсечие нови части, управления и учрѣждения, както и на подлежащитѣ да бждатъ открити прѣзъ сѣщото врѣме нови длѣжности въ сѣществующитѣ части, управления и учрѣждения, въ размѣри споредъ установенитѣ такива въ бюджета за съотвѣтствующитѣ части, управления и учрѣждения въ размѣри споредъ установенитѣ такива въ бюджета за съотвѣтствующитѣ чиновове и длѣжности въ сѣществующитѣ части, управления и учрѣждения, като патоветѣ на всички новооткрити длѣжности се устанавятъ съ постановления на Министерския съветъ.

„По Министерството на търговията, промишлеността и труда.

„I. За наемане помѣщения за централното управление на министерството, допълнителенъ кредитъ къмъ § 5 отъ бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда (38.000 л.) 2.800 л.

„II. За работници съ дневна заплата, на парче или по мѣра, допълнителенъ кредитъ къмъ § 58 отъ бюджета на сѣщото министерство (1.180.000 л.) 420.000 „

„III. За доставяне разни машини, вентилатори, асансьори, помпи, релси и др., допълнителенъ кредитъ къмъ § 62 отъ бюджета на сѣщото министерство (75.000 л.) 75.000 „

„IV. За изплащане каменнитѣ вжглища, употребени за отопляване персонала и работницитѣ въ мината „Перникъ“ и др., допълнителенъ кредитъ къмъ § 64 отъ бюджета на сѣщото министерство (70.000 л.) 10.000 „

„V. За отчуждаване имоти, както и обезщетение на лицата, имотитѣ на които сж пострадали отъ експлоатацията на мината „Перникъ“, допълнителенъ кредитъ къмъ § 66 отъ бюджета на сѣщото министерство (20.000 л.) 10.000 „

„VI. За лѣкуване работници при мината „Перникъ“ и други болници и санаториуми, прѣвозъ на болни и др., допълнителенъ кредитъ къмъ § 69 отъ бюджета на сѣщото министерство (8.000 л.) 1.000 „

„VII. За купуване консомативни материали: хартия, мастило, мукави, картонъ и др., допълнителенъ кредитъ къмъ § 89 отъ бюджета на сѣщото министерство (450.000 л.) 100.000 „

„VIII. За помощъ отъ по 25.000 л. на търговско-индустриалнитѣ камари въ Варна и Бургазъ, за да имъ послужи за фондъ, съгласно чл. 117 отъ закона за борситѣ, споредъ който държавата отпуска на всѣка новоучрѣдена борса по единъ фондъ отъ 50.000 л., облѣченъ въ държавни цѣнни книжа и оставенъ на хранение въ Българската народна банка 50.000 „

„IX. За заплата отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г. на персонала при печат-

ницата и занаятчийското училище въ Одринъ, споредъ приложената обяснителна таблица 6.680 л.

„X. Канцеларски разноски, отопление, освѣтление, купуване и поправяне мобили и обдържане на зданието, поддържане училищнитѣ градини, опаковане и прѣнасяне разни нѣща, пощенски такси, облѣкло на прислугата и пр. при сѣщото училище 2.500 „

„XI. Храна, облѣкло, обуца, бани, пране и всичко необходимо за живота на 50 пансионери при сѣщото училище 10.000 „

„XII. За купуване учебни помагала, всѣкаквъ видъ материяли за работницитѣ при сѣщото училище, както и разноски по прѣнасянето имъ 1.200 „

„XIII. За консомативни материали за печатницата при занаятчийското училище въ Одринъ: книга, мастило, каналъ, терпентинъ, сода, четки, туткалъ, нишесте, петролей и пр. 4.000 „

„Всичко по Министерството на търговията, промишлеността и труда 693.180 л.

„По Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

„Допълнителни кредити.

„A. Земледѣлски институти въ Садово, Образцовъ-чифликъ и Плѣвненъ.

„I. За работници при фермитѣ и училищата, допълнителенъ кредитъ къмъ § 9 отъ бюджета на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти (255.060 л.) 15.000 л.

„II. За мобили и покщнина на училищата и пансионитѣ при тѣхъ, каси, отопление и освѣтление на училищнитѣ здания и др., допълнителенъ кредитъ къмъ § 12 отъ бюджета на сѣщото министерство (29.000 л.) 10.000 „

„III. За храна на добитѣка, допълнителенъ кредитъ къмъ § 15 отъ бюджета на сѣщото министерство (42.000 л.) 8.000 „

„IV. За купуване и поправяне земледѣлски машини, мелници, кола и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 17 отъ бюджета на сѣщото министерство (23.000 л.) 7.000 „

„V. За купуване работенъ добитѣкъ, сѣмена, дрѣвчета, лозови прѣчки, торъ и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 18 отъ бюджета на сѣщото министерство (25.000 л.) 10.000 „

„B. Земледѣлски училища въ Татаръ-Пазарджикъ, Хасково, Айтосъ, Добричъ, Борушъ, Кнежа, Силистра, Шуменъ, Кюстендилъ и Видинъ.

„VI. За работници, допълнителенъ кредитъ къмъ § 20 отъ бюджета на сѣщото министерство (293.960 л.) 10.000 л.

„VII. За храна на добитѣка, допълнителенъ кредитъ къмъ § 23 отъ бюджета на сѣщото министерство (46.500 л.) 4.000 „

„B. Подвижни земледѣлски катедри.

„VIII. Личенъ съставъ: 19 техници по 2.520 л. годишна заплата = 11.970. Тѣмъ пѣтни и дневни пари безотчетно по 600 = 2.850 л., допълнителенъ кредитъ

къмъ § 29 отъ бюджета на сѣщото министерство (351.120 л.) 14.820 л.

„Г. Държавни лозови и овошни разсадници.

„IX. За купуване сѣмена, дръвчета, торъ, лози, колпи и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 45 отъ бюджета на сѣщото министерство (110.000 л.) 10.000 л.

„Д. Държавни заводи за добитъкъ и складове за жръбци.

„X. За работници, допълнителенъ кредитъ къмъ § 46 отъ бюджета на сѣщото министерство (397.800 л.) 25.000 л.

„XI. За купуване и поправяне земеделски оръдия и машини, бензинъ и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 51 отъ бюджета на сѣщото министерство (50.000 л.) 30.000 „

„XII. За купуване храна отъ държавнитъ чифлици и пазара за добитъка на заводитъ и складовитъ за жръбци и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 52 отъ бюджета на сѣщото министерство (450.000 л.) 25.000 „

„XIII. За купуване племененъ и мѣстенъ добитъкъ за държавнитъ заводи и складове и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 59 отъ бюджета на сѣщото министерство (45.000 л.) 150.000 „

„Е. Общи веществени разходи на учръжденията по земледѣлието.

„XIV. За поправки и приспособления на сѣществующитъ стопански здания и за малки стопански нови постройки, допълнителенъ кредитъ къмъ § 69 отъ бюджета на сѣщото министерство (5.000 л.) 45.000 л.

„XV. Доставяне добитъкъ за раздаване въ условна собственост на скотовъдски, млѣкарски, земеделски дружества и монастирски земеделски стопанства и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 72 отъ бюджета на сѣщото министерство (6.000 л.) 44.000 „

„Ж. В о д и.

„XVI. За врѣмененъ персоналъ: волнонаемни работници, фигуранти, лодчари, колари и др. по изучванията и постройки на каналитъ, рѣкитъ и блатата съ мѣсечна или дневна заплата или на парче и за възнаграждение на наблюдателитъ по водитъ (лимниметри, диверсоари и др.), допълнителенъ кредитъ къмъ § 109 отъ бюджета на сѣщото министерство (40.000 л.) 5.000 л.

„XVII. За канцеларски разноски, печатане книги, бланки, публикации, отопление, освѣтление и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 110 отъ бюджета на сѣщото министерство (20.000 л.) 1.000 „

„XVIII. Наемане помѣщения, допълнителенъ кредитъ къмъ § 111 отъ бюджета сѣщото министерство (7.000 л.) 2.500 „

„З. Централна метеорологическа станция.

„XIX. Личенъ съставъ:

1 асистентъ годишно по 3.900 = 975 л.
1 прѣсмѣтатъ „ „ 1.800 = 450 „
1 „ „ „ 1.560 = 390 „
1 „ „ „ 1.440 = 360 „

„Възнаграждение на заведващитъ и наблюдателитъ при метеорологическитъ

и дѣждомѣрни станции — 1.550 л., допълнителенъ кредитъ къмъ § 113 отъ бюджета на сѣщото министерство (48.820 л.) 3.725 л.

„XX. За веществени разходи: обзавеждане новитъ станции съ инструменти и други веществени принадлежности, допълнителенъ кредитъ къмъ § 116 отъ бюджета на сѣщото министерство (3.400 л.) 3.400 „

„XXI. Стипендии за слѣждане въ висши учебни заведения въ странство по земледѣлието и отраслитъ му, по културното инженерство, горското дѣло и ветеринарството, училищни такси за учебнитъ 1912/1913 и 1913/1914 г. и пр., за 4 мѣсеца на 1913 г., допълнителенъ кредитъ къмъ § 125 отъ бюджета на сѣщото министерство (55.000 л.) 15.000 „

„Всичко допълнителни кредити 438.445 л.

„Нови кредити.

„И. Комисия за прѣселяване.

„XXII. Комисия за прѣселяване населението, персоналъ по щатъ, утвърденъ отъ Министерския съветъ 20.000 л.

„XXIII. За канцеларски потрѣби, публикации, книги, вѣстници и списания, наемане помѣщения, печатане книжа и за други дребни разходи на комисията за прѣселяване на населението 10.000 „

„К. В о д и.

„XXIV. За диверсоари, лимниметри, репери, километражни и гранични камъни, инструменти и за изучване и измѣрване воднитъ течения, палатки, материяли по постройкитъ, разноски по доставката имъ и за врѣменни работници по изучванията 4.000 л.

„Всичко нови кредити 34.000 л.

„Допълнителни кредити по бюджета за новоосвободенитъ земи.

„Л. Земледѣлие и отраслитъ му.

„XXV. Личенъ съставъ отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г. (вижъ объяснителната таблица), допълнителенъ кредитъ къмъ § 1 отъ бюджета за новоосвободенитъ земи по сѣщото министерство (74.060 л. за цѣлата година) 10.800 л.

„М. Държавни имоти.

„XXVI. За пазачи, работници и служаци по издирване, пазене и експлоатиране държавнитъ имоти съ мѣсечна или дневна заплата, допълнителенъ кредитъ къмъ § 6 отъ бюджета за новоосвободенитъ земи по сѣщото министерство (30.000 л.) 5.000 л.

„Всичко допълнителни кредити по бюджета за новоосвободенитъ земи 15.800 л.

„Нови кредити за новоосвободенитъ земи.

„Н. Земледѣлие и отраслитъ му.

„XXVII. Личенъ съставъ отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г. (вижъ объяснителната таблица) 26.635 л.

„XXVIII. За канцеларски потрѣби, наемъ помѣщения и други разходи на районнитъ инспектори по земледѣлието,

агрономитѣ и земледѣлскитѣ администратори

„XXIX. За веществени разходи на агрономитѣ, подобни на прѣдвиденитѣ въ §§ 31 и 32 отъ редовния бюджетъ за 1913 г.

„XXX. Поддържане съществующитѣ земледѣлски училища и за откриване нови такива, персоналъ по шатъ, какъвто е прѣдвиденъ за земледѣлскитѣ училища въ § 20 по редовния бюджетъ за 1913 г. и за работници

„XXXI. Учебни пособия, инвентаръ, добитѣкъ, храна на сѣция и други веществени разходи на земледѣлскитѣ училища

„XXXII. За инвентаръ, ограждане земитѣ, добитѣкъ, храна на сѣция и други веществени разходи на опитнитѣ полета

„XXXIII. За веществени разходи на складовѣтъ за жрѣбци, подобни на прѣдвиденитѣ въ §§ 47—58 по редовния бюджетъ за 1913 г.

„XXXIV. За доставяне разплодници за складовѣтъ за жрѣбци

„XXXV. За доставяне сѣмена отъ крѣмъи и други растения за раздаване безплатно и съ намалена цѣна на селски стопани

„О. Г о р и.

„XXXVI. Личенъ съставъ отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г. (вижъ объяснителната таблица)

„XXXVII. За възнаграждение на комисията, назначена съ заповѣдь № 218 отъ 27 априлий 1913 г. по изучаване нѣкои правно-финансови въпроси въ областѣта на горското стопанство

„П. В е т е р и н а р с т в о.

„XXXVIII. Личенъ съставъ отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г. (вижъ объяснителната таблица)

„XXXIX. За канцеларски потребности

„XL. За печатане книжа

„XLI. За наемане помѣщения

„XLII. Обезщетение за убитъ боленъ добитѣкъ, унищожени вещи и принадлежности, заразени отъ разни прилѣпчиви и неизлѣчими болести

„Р. В о д и.

„Личенъ съставъ (вижъ объяснителната таблица)

„За канцеларски потребности, печатане книги, бланки, публикации, отопление, освѣтление, телеграми и пратки, купуване и поправяне мобили, облѣкло и орѣжие на разсилнитѣ, куриеритѣ, коларитѣ, вододѣлителитѣ, принадлежности за литография, разноски за прѣвоздане на суми въ странство и разлика въ курса отъ чуждитѣ монети, купуване книги, списания, вѣстници и пр.

„Наемане помѣщения

„Врѣмененъ персоналъ: волнонаемни работници, фигуранти, лодкари, колари и други по изучаването и постройкитѣ на каналитѣ, рѣкитѣ и блатата съ мѣ-

5.000 л.

4.000 „

15.000 „

10.000 „

10.000 „

100.000 „

40.000 „

70.000 „

38.730 л.

3.164 „

31.800 л.

2.500 „

1.000 „

1.500 „

2.000 „

8.625 л.

1.250 „

1.000 „

сечна или дневна заплата или на парче и за възнаграждение на наблюдателитѣ по водитѣ (лимниметри, диверсоари и др.)

2.500 л.

„Всичко нови кредити за новоосвободенитѣ земи

372.704 л.

„Всичко по Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти

860.949 л.

„По Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството.

„I. За наемане помѣщения, допълнителенъ кредитъ къмъ § 5 отъ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството

11.100 л.

„II. За заплата на единъ машинистъ-монтажоръ отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г. съ годишна заплата 3.600 л., допълнителенъ кредитъ къмъ § 6 отъ бюджета на сѣщото министерство

900 „

„III. Къмъ текста на § 12 отъ бюджета на сѣщото министерство да се прибави: „направа на кантонерски домове по готовитѣ пѣтища и тия въ постройка“.

„IV. Объяснителната таблица къмъ § 13 отъ бюджета на сѣщото министерство се измѣня както слѣдва:

„А. За желѣзни конструкции на мостове, на които каменнитѣ устои и стѣлбове сѣ готови.

„1. Мостове при км. 7+300, 10+228 и 13+649 по шосето Ямболъ—Кѣзълъ-Агачъ;

„2. Мостъ при км. 7+430 по шосето Кюстендилъ—Радомиръ;

„3. Мостовѣтъ при км. 13+700 по шосето Бѣлоградчикъ—Фердинандъ и при км. 20+995 по шосето Бѣлоградчикъ—Чупрене;

„4. Мостъ при км. 50+30 по шосето Орѣхово—Червенъ-брѣгъ;

„5. Мостовѣтъ при км. 43+614 по шосето Пловдивъ—Калюферъ, при км. 6+302 по шосето Пловдивъ—Хисаръ, при км. 43+500 по шосето Пазарджикъ—Чепино, при км. 54+735 по шосето Пловдивъ—Пещера;

„6. Мостъ надъ р. Панега по шосето Червенъ-брѣгъ—Чомаковци;

„7. Мостовѣтъ при км. 24+518 и 31+039 по шосето София—Плѣвенъ и при км. 5 по шосето Цариградъ—Трънъ;

„8. Мостъ по шосето София—Цариградъ при км. 62+273;

„9. Мостъ по шосето Трънъ—Брѣзникъ при км. 5+000;

„Б. Направа на шосета и мостове съ принадлежноститѣ имъ.

„1. Шосе Карнобатъ—Мокренъ, между км. 4+200—5+077 и единъ мостъ надъ р. Азмакъ при км. 4+424 по сѣщото шосе;

„2. Направа устои и желѣзна конструкция при км. 0+915 по шосето Провадия—гара Провадия;

„3. Сѣщо при км. 14+450 по шосето Враца—Мездра—Орхание;

„4. Сѣщо при км. 6+488 по шосето Кюстендилъ—Радомиръ;

„5. Също при км. 48+775 по шосето Пловдив—Карлово и при км. 39+750 по шосето Пловдив—Хисаръ;

„6. Направа частъ отъ шосето Тетевенъ—Витски мостъ—Малка-Бръстница—Луковитъ;

„7. Също между км. 75+800—80+700 по шосето Русе—Гутраканъ—Силистра;

„8. Направа изкуственитъ съоръжения по шосето Казанлъкъ—Бръзово, между км. 17—26+420 и частъ отъ шосето Ст.-Загора—Сливенъ, между км. 12+600—14+600;

„9. направа мостчетата при км. 51—64 по шосето Свищовъ—Севлиево; мостъ на рѣка Крапецъ по шосето Севлиево—Ловечъ, направа устойтѣ на моста при с. Българени по шосето Свищовъ—Плѣвенъ;

„10. Направа мостъ на км. 49 по шосето София—Самоковъ и пр.

„V. Текстътъ на § 15 отъ бюджета на същото министерство се измѣня както слѣдва: „Купуване и поправяне разни геодезически инструменти по службата на мостове и шосета (ролетки, масштабни линии, пергели и пр.), валяци, сонди и уреди за изпълнителната станция за строителни материали; за купуване тропачки на чакълъ и желѣзни вили; откупуване и наемане кариери и пр.“

„VI. Обяснителната таблица къмъ § 19 отъ бюджета на същото министерство се допълня както слѣдва:

„11. Довършване зданието за интернатъ въ гр. Кюстендилъ (150.000 л.)

„12. Зовършване интерната въ гр. Шуменъ (130.000 л.)

„13. Довършване новата постройка за магазина при Пловдивската митница (30.000 л.)

„VII. Текстътъ на § 23 се измѣня както слѣдва: „Помощъ за построяване храма „Св. Александъръ Невски“ (500.000) и санаториума „Фердинандъ I“ (50.000)“ и се разрѣшава допълнителенъ кредитъ къмъ същия параграфъ

50.000 л.

„VIII. Къмъ текста на § 26 отъ бюджета на същото министерство да се прибави въ края: „и за поддържане държавния автомобилъ на министерството (горивенъ и смазоченъ материялъ, поправки, гуми, разни резервни части и други)“. А въ забѣлжката къмъ този параграфъ да се прибави въ края: „както и за купуване годишни карти за пътуване по Българскитѣ държавни желѣзници“.

„IX. За заплата на персонала отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г., споредъ приложената таблица, допълнителенъ кредитъ къмъ § 1 отъ бюджета за новоосвободенитъ земи по същото министерство (3.019.526 л. за цѣлата година)

41.415 „

„X. За купуване колци, реперни камъни и други необходимости по плано-снимането

5.000 „

„XI. Въ края на текста къмъ § 7 отъ бюджета за новоосвободенитъ земи (342.858 л. за годината) да се прибави:

„и за доизкарване недовършенитѣ държавни здания“.

„Всичко по Министерството на общественитѣ сгради, пътината и благоустройството

108.415 л.

„По Министерството на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ.

„Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.

„I. За купуване, прѣвозъ и мито на инвентарни прѣдмети и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 2 отъ бюджета на Министерството на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ (20.000 л.)

20.000 л.

„II. Формено облѣкло на стрѣлочницитѣ, спирачитѣ, раздавачитѣ на извѣстия и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 10 отъ бюджета на същото министерство (52.500 л.)

20.000 „

„III. Купуване телеграфни материали, телеграфни стѣлбове, апарати и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 11 отъ бюджета на същото министерство (60.000 л.)

10.000 „

„IV. Километрическо възнаграждение и за прѣвозуване на прѣвозния персоналъ по движението, допълнителенъ кредитъ къмъ § 12 отъ бюджета на същото министерство (315.000 л.)

15.000 „

„V. Вжлсепари и работници по товаряне и разтоваряне разни материали, допълнителенъ кредитъ къмъ § 17 отъ бюджета на същото министерство (110.000 л.)

41.000 „

„VI. Волнонаемни работници съ надница и на парче за поддържане желѣзнопътни линии, допълнителенъ кредитъ къмъ § 19 отъ бюджета на същото министерството (1.790.000 л.)

150.000 „

„VII. За доставяне строителенъ материялъ за поправката, прѣправката и поддържането: мостовитѣ, укрѣпителнитѣ и землени работи и тунелитѣ и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 25 отъ бюджета на същото министерство (130.000 л.)

100.000 „

„VIII. За работници при желѣзнопътнитѣ работилници и депа, допълнителенъ кредитъ къмъ § 28 отъ бюджета на същото министерство (1.587.000 л.)

250.000 „

„IX. Купуване сѣчивни и др. машини, сѣчва и инструменти за работилницитѣ, депата и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 29 отъ бюджета на същото министерство (165.000 л.)

100.000 „

„X. Купуване на разни материали и резервни части, нужни за поддържането и поправката на подвижния материялъ и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 30 отъ бюджета на същото министерство (800.000 л.)

250.000 „

„XI. Километрически и икономически премии и прѣвозувания на тракционния персоналъ и работницитѣ отъ работилницитѣ и депата, допълнителенъ кредитъ къмъ § 31 отъ бюджета на същото министерство (420.000 л.)

80.000 „

„XII. Купуване, прѣвозъ и мито на вжлница, дърва, коксъ и пр., допълнителенъ кредитъ къмъ § 32 отъ бюджета на същото министерство (3.200.000 л.)

800.000 „

„XIII. Купуване, прѣвозъ и мито на писмени принадлежности и чертежнишки

материяли, допълнителен кредит към § 35 от бюджета на същото министерство (50.000 л.)	10.000 „	темврий 1913 г., споредъ приложената обяснителна таблица — 22.815 л., повишение заплатата на чиновниците и служащите при дирекцията, съгласно чл. 319 от закона за пощите, телеграфите и телефоните — 2.000 л. и за увеличение заплатата съ 5% на сжщите, които сж прослужили непрекъснато от последното имъ повишение 5 години въ единъ и сжщъ класъ или разредъ, а за безкласните и безразредните съ една и сжща заплата, съгласно алинея втора на чл. 319 от горьцитирания законъ — 1.000 л., допълнителен кредит към § 55 от бюджета на Министерството на железниците, пощите и телеграфите (481.500 л.)	25.815 л.
„XIV. Купуване, прѣвозъ и мито на лѣкарства, прѣвѣзоченъ материалъ и пр., допълнителен кредит къмъ § 37 от бюджета на същото министерство (51.000 л.)	9.000 „	„II. За заплата на личния съставъ при станциите и подвижните писалища отъ 1 юлий до 30 септемврий 1913 г., споредъ приложената обяснителна таблица — 66.030 л.; за заплата на персонала на междуселската поща въ цѣлото царство, съгласно съответната забѣлжка въ бюджета — 52.080 л. (2.080 л. за старите прѣдѣли и 50.000 л. за новоосвободените земи); за повишение заплатата на чиновниците и служащите при станциите и подвижните писалища въ цѣлото царство, съгласно чл. 319 отъ закона за пощите, телеграфите и телефоните — 28.000 л. и за увеличение заплатата съ 5% на сжщите, които сж прослужили непрекъснато от последното имъ повишение 5 години въ единъ и сжщъ класъ или разредъ, а за безкласните и безразредните съ една и сжща заплата, съгласно алинея втора на чл. 319 отъ горьцитирания законъ — 2.000 л., допълнителен кредит къмъ § 64 отъ бюджета на същото министерство (3.965.760 л.)	148.110 „
„XV. За купуване телеграфни материяли и стѣлбове, апарати и принадлежностите имъ, часовникарски материяли и резервни части, допълнителен кредит къмъ § 4 от бюджета за новоосвободените земи по същото министерство (36.364 л. годишно)	60.000 „	„III. За поддържане склада, амбалиране и прѣнасяне книжа и материяли, допълнителен кредит къмъ § 60 от бюджета на същото министерство (4.000 л.)	2.000 „
„XVI. Доставка строителенъ материалъ за поправяне зданията, пероните и пр., допълнителен кредит къмъ § 12 от бюджета за новоосвободените земи по същото министерство (137.142 л. годишно)	40.000 „	„IV. За възнаграждение на учениците при Главната дирекция и при телеграфо-пощенските и телефонни станции, допълнителен кредит къмъ § 65 от бюджета на същото министерство (50.000 л.)	10.000 „
„XVII. Пътни и дневни пари, допълнителен кредит къмъ § 23 от бюджета за новоосвободените земи по същото министерство (102.897 л. годишно)	40.000 „	„V. За наемъ на помѣщения на станциите и управлението на подвижните пощенски писалища, допълнителен кредит къмъ § 70 от бюджета на същото министерство (160.000 л.)	20.000 „
„XVIII. Формено облѣкло на локомотивните и вагонни чистачи и сини блузи, панталони и фуражки на вагонопазачите, локомотивните и вагонни чистачи, ношните подкладвачи, промивалчиците, въгленарите и работниците, които изпълняватъ нѣкои отъ горните длѣжности	40.000 „	„VI. За изплащане на иностранный пощенски и телеграфни административни транзитите и крайни такси отъ размѣнената пощенска, телеграфна и телефонна кореспонденция съ иностранный държави, допълнителен кредит къмъ § 72 отъ бюджета на същото министерство (250.000 л.)	300.000 „
„XIX. За връщане на прѣдприемачите неправилно събраните отъ тѣхъ и внесени въ съкровището глоби до 1912 г. включително	62.000 „	„VII. За прѣнасяне на пощата по сухопътните пощенски трактове, по параходите, по железниците, съ експреса и отъ вагоните до гарата и обратно, допълнителен кредит къмъ § 74 отъ бюджета на същото министерство (320.000 л.)	25.000 „
„XX. Формено облѣкло на стрѣлочници, спирачи, раздавачи на извѣстия, прѣносвачи, ношни пазачи, вратари, телеграфни надзорници, ламписти тенекеджии, ламписти чистачи и лаборанти	30.000 „	„VIII. За възнаграждение съ дневна заплата най-много до 3 л. на врѣмenni служащи и за врѣменно наети лица, замѣстници на раздавачите и междуселските куриери въ цѣлото царство, до-	
„XXI. За купуване за поддържането: сѣчива и инструменти, дрезини и вагонетки, помпи и водопроводни трѣби и части за горните	40.000 „		
„XXII. За купуване дървени и металнически траверси	450.000 „		
„XXIII. За доставка обръщателенъ мостъ при Кулели-Бургазъ	30.000 „		
„XXIV. За формено облѣкло на кантонерите и разсилните	10.000 „		
„XXV. Отопление и освѣтление пристанищните управления и фаровете	1.000 „		
„XXVI. Формено облѣкло на моряците, пазачите на фаровете и разсилните	1.500 „		
„XXVII. Поддържане пристанищните съоръжения	2.500 „		
„XXVIII. За поправка и постройка на разрушените отъ землетресението здания при железнопътните станции, както и за направа на нови здания и врѣмenni бараки при сжщите станции, вмѣсто разрушените	500.000 „		
„Всичко по Главната дирекция на железниците и пристанищата	3.162.000 л.		
„Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните			
„I. За заплата на личния съставъ при Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните отъ 1 юлий до 30 сеп-			

пълнителен кредит към § 87 от бюджета на същото министерство (60.000 л.) 10.000 л.

„IX. За заплата на личния състав при телеграфо-пощенските и телефонни станции и подвижните пощенски писалища, от 1 юли до 30 септември 1913 г., споредъ приложената обяснителна таблица, допълнителен кредит към § 1 от бюджета за новоосвободените земи към същото министерство (714.000 л. годишно) 135.825 „

„X. За възнаграждение на учениците-стипендианти при телеграфо-пощенските и телефонни станции, допълнителен кредит към § 2 от бюджета за новоосвободените земи към същото министерство (120.000 л. годишно) 7.500 „

„XI. За пренасяне на пощата по сухопътните пощенски трактове, съ параконитъ, по железниците и отъ вагонитъ до гаритъ и обратно, допълнителен кредит към § 8 от бюджета за новоосвободените земи към същото министерство (80.000 л. годишно) 15.000 „

„XII. За пътни и дневни пари на длъжностни и частни лица за командировката имъ по служебни работи (на частните лица по определяне отъ Министерския съветъ), допълнителен кредит към § 11 от бюджета за новоосвободените земи към същото министерство (60.000 л. годишно) 120.000 „

„XIII. За купуване телеграфо-пощенски и телефонни предмети и материали, нужни за постройката и поддържането на съществуващите линии, за ръчна работа, прѣвозъ на материалитъ, мито, данъци и др., както и за поправка на телеграфо-пощенски и телефонни предмети, допълнителен кредит към § 12 от бюджета за новоосвободените земи към същото министерство (600.000 л. годишно) 70.000 „

„Всичко по Главната дирекция на пощите, телеграфитъ и телефонитъ 889.250 л.

„А всичко по Министерството на железниците, пощите и телеграфитъ 4.051.250 л.

„А всичко по министерствата 13.571.294 л.

„Чл. 5. Разходитъ по чл. 4 да се покрятъ отъ редовните приходи по бюджета за 1913 г. и да се отнесатъ къмъ същия бюджетъ, като се слѣятъ съ кредититъ по съответните тѣмъ параграфи.

„Чл. 6. Разрѣшава се на министритъ да събиратъ приходитъ за 1913 г. възъ основа на съществуващите закони и правилници.

„Чл. 7. Разрѣшава се на министра на железниците, пощите и телеграфитъ кредитъ по извънредния бюджетъ на царството на сума 2.118.000 л. за слѣдните нужди:

„По главната дирекция за постройките на железниците и пристанищата.

„I. За изучаване нови железнопътни линии, а именно: а) Радомиръ—Дупница—Бараково по долината на р. Струма до Демиръ-Хисаръ, и б) Ямболъ—Къзълъ-Агачъ—Малкоцъ—Лозенградъ, допълнителен кредитъ къмъ § 44, пунктъ IV, отъ извънредния бюджетъ 100.000 л.

„II. За довършване построяването железнопътни линии, вследствие константрани при привременното имъ приемане

отъ комисии недовършени работи, недостатъци и др. за сметка на главните предприятия за построяването на същите и отъ неизплатенитъ на тѣхъ до контрактната стойностъ суми:

1) за железнопътната линия Радомиръ—Кюстендилъ—Гюлево 120.000 л.
2) за железнопътната линия Левски—Свищовъ 140.000 „
3) за железнопътната линия Девня—Добричъ 370.000 „
4) за железнопътната линия Царева-Ливада—Габрово 50.000 „

680.000 л.

„III. За покриване неправилно внесени въ съкровището суми по сключени бюджетни упражнения (чл. 25 отъ закона за отчетността по бюджета) 3.000 „

„Всичко по Главната дирекция за постройките на железниците и пристанищата 783.000 л.

„По Главната дирекция на железниците и пристанищата.

„I. За доставяне съжива и други машини, мотори, съжива, инструменти и пр., допълнителен кредитъ къмъ § 63 отъ извънредния бюджетъ 100.000 л.

„II. За доставяне и инсталиране трансбордъори за Софийската железнопътна работилница и пр., допълнителен кредитъ къмъ § 65 отъ извънредния бюджетъ 25.000 „

„III. За доставяне вагони, отъ които 8 пощенски, заедно съ резервните части на всички и пр., допълнителен кредитъ къмъ § 67 отъ извънредния бюджетъ 1.210.000 „

„Всичко по Главната дирекция на железниците и пристанищата 1.335.000 л.

„А всичко по Министерството на железниците, пощите и телеграфитъ 2.118.000 л.

„Чл. 8. Разходитъ по чл. 6 да се покрятъ отъ производението на заеми или съкровищни бонове и да се отнесатъ къмъ извънредния бюджетъ на царството, като се слѣятъ съ кредититъ по съответните тѣмъ параграфи.

„Чл. 9. Разрѣшаватъ се слѣдните кредити по бюджета на пензионния фондъ по гражданското въдѣство:

„I. За заплата на единъ помощникъ контролоръ-счетоводителъ отъ 1 юли до 30 септември 1913 г., съ годишна заплата 3.000 л., допълнителен кредитъ къмъ § 1 отъ бюджета на пензионния фондъ по гражданското въдѣство 750 л.

„II. За изплащане на Държавната печатница отпечатанитъ прѣзъ м. г. 40.000 екземпляра отъ закона и правилника за пенсиитъ, допълнителен кредитъ къмъ § 2 отъ бюджета на същия фондъ 10.000 „

„III. За изплащането пенсии за изслужено време, допълнителен кредитъ къмъ § 4 отъ бюджета на същия фондъ 75.000 „

„IV. Текстътъ на § 8 отъ бюджета на същия фондъ се измѣня така: „изплащане пенсии за минали години слѣдъ приключване бюджетното упражнение за 1912 г.“ и се разрѣшава допълнителен кредитъ къмъ същия параграфъ 30.000 „

„V. За изплащане на Българската народна банка лихви за прѣвишени кредити по текущата сметка на фонда 40.000 „

„VI. За изплащане стари дългове къмъ Държавната печатница 9.745 л.

„VII. За покръщане неправилно внесени суми въ фонда по бюджета за текущата година (чл. 25 отъ закона за отчетността по бюджета) —

„Всичко по бюджета на пенсионния фондъ по гражданското вѣдомство 165.495 л.

„Чл. 10. Разрѣшаватъ се слѣднитѣ кредити по бюджета на пенсионния фондъ по военното вѣдомство:

„I. За заплата на врѣмenni прѣсмѣтачи отъ 1 юлий до 30 септември 1913 г. съ годишна заплата до 1.800 л., допълнителенъ кредитъ къмъ § 1 отъ бюджета на пенсионния фондъ по военното вѣдомство 5.000 л.

„II. За наемане помѣщения, допълнителенъ кредитъ къмъ § 3 отъ бюджета на сѣщия фондъ 400 „

„III. За изплащане пенсии за изслужено врѣме, допълнителенъ кредитъ къмъ § 4 отъ бюджета на сѣщия фондъ 100.000 „

„IV. Текстътъ на § 5 отъ бюджета на сѣщия фондъ се измѣня така: „изплащане пенсии за минали години и слѣдъ приключване бюджетното управление за 1912 г.“

„V. За изплащане на Българската народна банка лихви по прѣвипсани кредити по текущата сметка на фонда 20.000 „

„VI. За покръщане неправилно внесени суми въ фонда по бюджета за текущата година —

„Всичко по бюджета на пенсионния фондъ по военното вѣдомство 125.400 л.

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Ще се пристъпи къмъ гласуване. Прѣди това, обаче, има да съобща, че е постъпило прѣдложение отъ бѣлоградчишкия народенъ прѣдставителъ, г. Киро Пановъ, подписано отъ нужното число народни прѣдставители: (Чете) „Правя прѣдложение да се направи въ закона за разрѣшение кредити за третото тримѣсечие на 1913 г. по редовния и извънредния бюджети, по бюджетитѣ на фондоветѣ и по бюджета за новоосвободенитѣ земи, както и за разрѣшение допълнителни и за нови нужди кредити, слѣдната поправка: мѣсечнитѣ заплати въ сѣдилищата и подвѣдомственитѣ имъ канцеларии въ старитѣ прѣдѣли на царството, както и тия въ новоосвободенитѣ земи, оставатъ до края на 1913 г. въ такива размѣри, въ каквито сѣ гласувани по бюджета за 1912 г., утвърденъ съ указъ № 46 отъ 10 априлий 1912 г.“

Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ П. Абрашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще моля да отхвърлите току-що прочетеното прѣдложение, направено при третото четене на законопроекта отъ г. Панова и подписано отъ 10 души народни прѣдставители. Азъ казахъ и вчера, когато бѣ направено сѣщото прѣдложение, че то е несъгласно съ закона по форма; казвамъ и днесъ, че въ бюджета азъ не съмъ направилъ нищо друго, освѣнъ да се съобразя съ единъ законъ, който е гласуванъ редовно на три четения, утвърденъ надлежно и е задължителенъ. Като е тъй, азъ считамъ, че съ едно прѣдложение, направено на трето четене, не може по никой начинъ нито да се суспендира, нито да се отмѣни единъ законъ. Ако

народниятъ прѣдставителъ г. Пановъ и неговитѣ другари биха искали, било да суспендиратъ тоя законъ, или да го отмѣнятъ, нѣмаше, освѣнъ да искатъ да се отмѣни или суспендира по законодателенъ редъ. Но тукъ на третото четене да искатъ да го суспендиратъ съ една поправка, съ едно прѣдложение, това не може да бѣде прието отъ Народното събрание, и азъ ще моля да бѣде отхвърлено.

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Ц. Бръшляновъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ и вчера имахъ честта по този поводъ да изкажа мнѣнието на комисията. Понемъ сега се прави писмено прѣдложение, азъ ще прибавя само слѣдното. Това прѣдложение не трѣбва да се приеме даже по чисто формална причина, защото при третото четене на законопроекта за бюджета имаме известенъ параграфъ, който прѣдвѣжда известна сума въ бюджета за заплатитѣ на сѣдитѣ. Редакцията на самото прѣдложение би трѣбвало да бѣде такава, щото тази редакция, която сега съществува да се измѣни въ смисълъ заплатата, вмѣсто толкова, да бѣде толкова. Въ бюджета е казано: „По Министерството на правосъдието за заплата на личния съставъ отъ 1 юлий до едикъ-кога си, едикъ-каква си сума и за приравняване заплатитѣ на сѣдитѣ по силата на закона толкова лева“. Прѣдложението би трѣбвало да се състои въ това, щото тази частъ отъ този параграфъ да се изхвърли. А тукъ се прави едно прѣдложение, което по формата си иска да измѣни съществующъ законъ, и въ тази форма то прѣдставлява едно законодателно прѣдложение, което би трѣбвало да мине на три четения, за да стане законъ.

Ето защо, даже само по тая формална причина, то не може да бѣде прието. Нѣма да повтарямъ мотивитѣ, които вчера изложихъ и които се свеждатъ къмъ това, че Финансовото министерство, правителството счита, че нѣма никакви основания, нито финансови, нито бюджетни, които да каратъ България да не приложи отъ 1 септември, когато ще бѣдемъ напълно въ нормално врѣме, единъ свой законъ, който вчера или онзи день сътохмѣ за належащъ и справедливъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Освѣнъ това на трето четене не могатъ да се правятъ прѣдложения, които сѣ били отхвърлени при второто четене.

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Има думата бѣлоградчишкия народенъ прѣдставителъ г. Киро Пановъ.

Н. Пановъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ, като внесохъ това прѣдложение, не искахъ да се измѣни законътъ за заплатитѣ на сѣдитѣ и чиновницитѣ, който е билъ приетъ отъ Народното събрание въ миналата сесия. Азъ имахъ прѣдъ видъ, че отъ началото на годината досега сѣдитѣ сѣ получавали такива заплати, каквито и прѣзъ миналата година. Отъ друга страна, като имахъ прѣдъ видъ, че у насъ едни сѣдии съвѣтмъ малко сѣ работили, други пъкъ почти нищо не сѣ работили, а сега България се намира въ лошо положение и търпи бѣдствия и лишения, направихъ това прѣдложение, защото не е врѣме сега да се увеличаватъ заплатитѣ на чиновницитѣ. По тия съображения именно, азъ не искамъ да се приложи законътъ до края на настоящата година. Нека се приложи въ началото на идущата година. Азъ нѣмамъ нищо противъ този законъ, и бѣхъ вдигналъ ръка за него, но сега не му е врѣмето да се увеличаватъ заплатитѣ

на сждитѣ или на другитѣ чиновници, защото всички знаемъ, че България сега се намира въ едно лошо положение, мнозина се нуждаятъ отъ парче хлѣбъ и подлагатъ рѣка за помощъ; общинитѣ не веднѣжъ вече гласуватъ кредити за поддържане сѣмействата на войницитѣ. Повтарямъ, не е врѣме особено прѣзъ тая година да се увеличаватъ заплатитѣ на чиновницитѣ и затова азъ вносахъ туй прѣдложение. Моето прѣдложение не е противно на правилника, нито на пристия редъ. Азъ казвамъ, че заплатитѣ на сждитѣ трѣбва да бѣдатъ такива, каквито сѣ били прѣзъ миналата година, а пъкъ въ самия законъ, приетъ отъ Народното събрание, е прѣдвидено какви заплати да получаватъ и знаемъ какви сѣ получавали миналата година. Така щото, ако се приеме моето прѣдложение, то ще бѣде тъкмо съобразно съ самия законъ и пѣма да бѣде ни най-малко противно на закона и пристия редъ. Затова азъ моля да се тури на гласуване и, ако е приемливо, да бѣде прието.

Прѣдседателствуещъ Х. Тодоровъ: Ще се гласува прибавката, направена отъ г. Панова. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ прибавката, направена отъ г. Панова и подписана отъ нужното число народни прѣдставители, да си вдигнатъ ржката. (Никой не вдига) Събраието не приема.

Пристъпваме къмъ гласуване на законопроекта за разрѣшение кредити за третото тримѣсечие отъ 1913 г. по редовния и извънредния бюджети, по бюджетитѣ на фондоветѣ и по бюджета за новоосвободенитѣ земи, както и за разрѣшение допълнителни и за нови нужди кредити. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тоя законопроектъ на трето четене, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събраието приема.

Минаваме къмъ разглеждане прѣдложението за одобрение договора, сключенъ на 9/22 мартъ 1913 г. между българското правителство и Crédit Mobilier Français въ Парижъ, за откупуването акциитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople и правото за експлоатация на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ К. Илиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ви прочета мотивитѣ, прѣдложението и самия договоръ, на който се иска одобрението, а слѣдъ това ще изложа мнѣнието на комисията, която го прѣгледа. (Чете)

„М о т и в и

къмъ рѣшението за одобрение договора, сключенъ на 9/22 мартъ 1913 г. между българското царско правителство и Crédit Mobilier Français, въ Парижъ, за откупуването акциитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople и правото за експлоатация на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ.

„Г. г. народни прѣдставители! Една отъ най-важнитѣ желѣзнопътни линии въ района на освободенитѣ земи е тази, която свързва Солунъ съ Дедеагачъ. Концесията за пострѣката на тази желѣзнопътна линия е била дадена съ султански ферманъ отъ 8 октомврий 1892 г. на компанията Jonction Salonique—Constantinople. Тази компания чрѣзъ концесията е добила правото да построи, управлява и експлоатира тази желѣзнопътна линия. Желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ, заедно съ своитѣ разклонения Килиндеръ—Карасули и Вадомъ—Феджикъ, има дължина 510 км. и 589 м. Правото за

експлоатация на тази желѣзнопътна линия сега принадлежи на Régie Générale des Chemins de fer et travaux publics и концессионниятъ срокъ е 99 години, който изтича на 8 октомврий 1991 г.

„Въ продължение на цѣлия концессионенъ срокъ (99 години) турското правителство се е задължило да гарантира единъ брутенъ приходъ отъ 15.500 л. на километъръ, която гаранция се състои въ това, че турското правителство ще доплаща на компанията Jonction Salonique—Constantinople дефицита въ брутенъ годишенъ приходъ отъ експлоатацията на желѣзнопътната линия до горната норма 15.500 л. на километъръ.

„За редовното изплащане на тази гаранция турското правителство е заложило прихода отъ десетъ въ санджацитѣ: Помюрджина, Дедеагачъ, Съресъ и Драма, както и излизатъка отъ десетъка, събирани отъ санджацитѣ Солунъ и Битоля, слѣдъ като се спадне сумата за гаранция на желѣзнопътната линия Солунъ—Битоля.

„Българското правителство, като имаше прѣдъвидъ, че слѣдъ сключването на мира съ Турция, мѣстата, които свързва желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ, ще останатъ въ българска територия, рѣши да пристѣпи къмъ откупуването на тази линия не само, защото отъ направенитѣ проучвания се установи, че откупуването е по-изгодно да стане сега, нежели по-късно, както това би могло да стане послѣ 8 октомврий 1922 г., съгласно чл. 17 отъ концесията за пострѣката на тази линия, но и отъ чисто политически интереси, които налагатъ на България да си осигури още сега достѣпъ на Солунъ и освободенитѣ земи.

„За откупуването на тази желѣзнопътна линия българското правителство сключи на 9/22 мартъ т. г. тукъ приложениа договоръ съ Crédit Mobilier Français, Парижъ, за откупуването акциитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople, както и на правото за експлоатацията на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ, принадлежаще на Régie Générale des Chemins de fer et travaux publics, като посме цѣлия активъ на компанията Jonction Salonique—Constantinople, състоящъ се въ подвижния и неподвижния материалъ, подробно изложенъ въ описа, приложенъ къмъ договора*) и една налична сума отъ 2.272.157-20 л. къмъ 3 мартъ 1913 г., а сключенъ и пасива, състоящъ се въ 3% облигации съ остатѣкъ на 31 декемврий 1912 г. 149.007.500 л.

„Като имамъ прѣдъвидъ, че съ откупуването на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ българското правителство ще стане собственикъ на тази желѣзнопътна линия прѣди изтичането на концессионния срокъ 8 октомврий 1991 г. и съ това ще внесе единство въ българската желѣзнопътна тарифа, че българското правителство ще се освободи отъ плащането на така наречената километрическа гаранция и че, както политическиятъ, така и икономическиятъ и финансови интереси на България налагатъ откупуването на тази желѣзнопътна линия, съгласно постановленията на Министерския съветъ отъ 8 мартъ и 23 юний 1913 г. и височайшия указъ подъ № 14 отъ 25 юний т. г., имамъ честъ да внеса тукъ приложениа проектъ на рѣшение въ Народното събрание за разглеждане и одобрение.

„Министъръ на финанситѣ: Т. Теодоровъ.“

Сега ще ви прочета рѣшението, което се прѣдлага за одобрение на договора съ компанията Jonction Salonique—Constantinople.

*) Б ъ л ѣ ж к а. Споредъ годишната равностѣтка на дружеството, стойността на подвижния материалъ къмъ 31 декемврий 1911 г. е била 6.253.076-45 л., а къмъ 31 декемврий 1912 г. — 5.853.076-45 л.

„Рѣшение

за одобрение договора, сключенъ между българското царско правителство и Crédit Mobilier Français, въ Парижъ, за откупуването акциитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople и правото за експлоатацията на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ.

„Членъ единственъ. Одобряватъ се постановленията на Министерския съветъ отъ 8 мартъ и 23 юний 1913 г., утвърдени съ височайши указъ № 14 отъ 25 юний т. г., относително откупуването акциитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople и правото за експлоатацията на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ, съгласно договора и приложението му отъ 9/22 мартъ 1913 г., сключенъ между българското царско правителство и Crédit Mobilier Français, въ Парижъ.

„Договоръ

сключенъ на 9/22 мартъ 1913 г. между българското царско правителство и Crédit Mobilier Français, относително откупуването акциитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople и правото за експлоатацията на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ.

„Между българското правителство, прѣдставлявано отъ г. Теодоръ Теодоровъ, министъръ на финанситѣ на Царство България, дѣйстващъ отъ името и за смѣтка на българското царско правителство,

„отъ една страна,

и Crédit Mobilier Français, анонимно дружество, съ капиталъ отъ осемдесетъ милиона лева, съ сѣдалище Парижъ, улица Taitbout № 30 и 32, прѣдставлявано отъ г. Поль Дютаста, администраторъ на горѣпоменатото дружество, дѣйстващъ отъ името и за смѣтка на Crédit Mobilier Français,

„отъ друга страна,

„слѣдъ като се изложи:

„че желѣзнопътната линия на Jonction Salonique—Constantinople, която свързва Солунъ съ Дедеагачъ и разклоненията ѝ Килиндиръ—Карасули и Бадома—Фереджикъ, съ дължина отъ около 510 км., е била отстъпена на 8 октомврий 1892 г. отъ отоманското правителство, за единъ периодъ отъ 99 години, на отоманската компания Jonction Salonique—Constantinople, чиито капитали, състоящи се отъ 30.000 акции по 500 л. и 320.000 три процентови (3%) облигации отъ 500 л. сж френски;

„че главната режия експлоатира тази желѣзница по силата на единъ договоръ, подновенъ веднѣжъ и чиито срокъ изтича прѣзъ мѣсецъ декемврий 1927 г., ако не бѣде пакъ подновенъ;

„че слѣдъ сключването на мира, тази желѣзница ще бѣде вѣроятно въ българска територия;

„че българското правителство е прѣдявило формално намѣрение, въ случай, че казаната желѣзница остане въ българска територия, да замѣсти напълно

„Contrat

conclu le 9/22 Mars 1913 entre le Gouvernement Royal de Bulgarie et le Crédit Mobilier Français concernant le rachat des actions de la Compagnie Jonction Salonique—Constantinople et le droit d'exploitation du même chemin de fer.

„Entre le Gouvernement Bulgare, représenté par Monsieur Théodore Théodoroff, Ministre des Finances du Royaume de Bulgarie, agissant au nom et pour compte du Gouvernement Royal de Bulgarie,

„d'une part,

„Et le Crédit Mobilier Français, Société Anonyme au capital de quatre-vingts millions de francs ayant son siège à Paris, 30 et 32, Rue Taitbout, représenté par Monsieur Paul Dutasta, Administrateur de la susdite Société, agissant au nom et pour compte du Crédit Mobilier Français,

„d'autre part,

„il a été exposé:

„Que le Chemin de fer de Jonction Salonique—Constantinople, reliant Salonique à Dédéagatch avec les embranchements de Kilindir—Karasouli et de Badoma—Feredjik, d'une longueur de 510 km. environ, a été concédé le 8 Octobre 1892 par le Gouvernement Ottoman pour une période de 99 ans, à la Compagnie Ottomane Jonction Salonique—Constantinople, dont les capitaux, comprenant 30.000 actions de 500 francs et 320.000 obligations de 500 francs 3%, sont français;

„Que la Régie Générale exploite ce Chemin de fer en vertu d'un traité renouvelé une première fois et qui prendra fin au mois de Décembre 1927, sauf nouveau renouvellement;

„Qu'après la conclusion de la paix, ce Chemin de fer sera vraisemblablement au territoire bulgare;

„Que le Gouvernement Bulgare a manifesté l'intention formelle en tant que ladite ligne serait sur territoire bulgare, de se substituer, à partir de la

отоманското правителство, начиная отъ датата на подписването на договора за мира, относително изпълнението договора отъ 8 октомврий 1892 г. сключенъ между отоманското правителство и компанията Jonction Salonique—Constantinople;

„че Crédit Mobilier Français прѣдлага на българското правителство да му отстъпи по-голямата частъ отъ акциитѣ на тая желѣзница, както и договора за експлоатацията отъ главната режия;

„се уговори и сключи слѣдното:

„Членъ 1.

„Crédit Mobilier Français прѣдлага на българското правителство, което приема, да му продаде ferme 26.000 акции на компанията Jonction Salonique—Constantinople, по цѣна 250 л. едната, и да му продаде, освѣнъ това, съ съгласието на главната режия, договора по експлоатацията, за цѣна лева 7.500.000; българското правителство се съгласява да заплати по същата цѣна 250 л. едната, останалитѣ 4.000 акции на компанията Jonction Salonique—Constantinople, които Crédit Mobilier Français би могълъ да му прѣдстави въ разстояние на двѣ години, начиная отъ датата на подписването на настоящия договоръ.

„Членъ 2.

„Изплащането на горѣпоменатитѣ суми ще става въ български 6% съкровищни бонове, съ 6-мѣсеченъ падежъ отъ датата на тѣхното издаване, което ще става едновременно срѣщу връчване на 26.000 акции и отстъпване договора на главната режия, прѣдадени отъ Crédit Mobilier Français. По същия начинъ ще се постъпи и при послѣдующитѣ връчвания на акции, които Crédit Mobilier ще прѣдаде прѣзъ уговорения въ чл. 1 срокъ. Разбира се, че българското правителство ще приеме желѣзницата и нейната екипировка въ състоянието, въ което ще се намиратъ въ момента на сдѣлката и споредъ послѣдния балансъ и счетоводнитѣ книги на компанията. По искането на Crédit Mobilier, главната режия ще отстъпи безплатно на българското правителство запаситѣ, съставляващи нейния частенъ складъ въ Солунъ.

„Членъ 3.

„Българското правителство заявява, че ще замѣсти главната режия относително персонала по експлоатацията, по изпълнението договоритѣ и съглашенията, както и текушитѣ поръчки за желѣзницата, споредъ приложения тукъ окончателенъ списъкъ за съжитѣ поръчки, прѣдставенъ отъ Crédit Mobilier Français, като се има прѣдъ видъ, че въ деня на подписването на мира, смѣткитѣ по експлоатацията ще се приключатъ; туй, което се дължи на главната режия, ще ѝ се изплати отъ компанията въз основа на договора за експлоатацията и главната режия, начиная отъ същия

date de la signature du traité de paix, entièrement au Gouvernement Ottoman pour l'exécution du contrat du 8 Octobre 1892 intervenu entre le Gouvernement Ottoman et la Compagnie Jonction Salonique—Constantinople;

„Que le Crédit Mobilier offre au Gouvernement Bulgare de lui procurer la cession de la majorité des actions de ce Chemin de fer, ainsi que la cession du traité d'exploitation de la Régie Générale;

„il a été dit et convenu ce qui suit:

„Article 1.

„Le Crédit Mobilier offre au Gouvernement Bulgare, qui accepte, de lui vendre ferme 26.000 actions du Chemin de fer Jonction Salonique—Constantinople, au prix de 250 francs l'une, et de lui vendre, en outre, avec le consentement de la Régie Générale, le traité d'exploitation au prix de 7 millions 500.000 francs, le Gouvernement Bulgare consentant à payer au même prix de 250 francs l'une toutes les autres 4.000 actions de la Compagnie Jonction Salonique—Constantinople que le Crédit Mobilier pourrait lui présenter durant une période de deux ans à partir de la signature du présent contrat.

„Article 2.

„Le paiement des sommes ci-dessus se fera en Bons du Trésor bulgare 6% à échéance de six mois de leur délivrance, qui aura lieu simultanément contre remise des 26.000 actions et de la cession de la Régie Générale de son traité, apportées par le Crédit Mobilier. Il en sera de même lors des remises ultérieures d'actions que le Crédit Mobilier apportera pendant le délai stipulé à l'art. 1. — Il est entendu que le Gouvernement Bulgare acceptera le Chemin de fer et son équipement dans l'état dans lequel ils se trouveront au moment de l'opération et suivant le dernier bilan et les écritures de la Compagnie. Sur la demande du Crédit Mobilier, la Régie Générale abandonnera gratuitement au Gouvernement Bulgare les approvisionnements constituant son magasin particulier à Salonique.

„Article 3.

„Le Gouvernement Bulgare déclare se substituer à la Régie Générale vis-à-vis du personnel de l'exploitation pour l'exécution des contrats et conventions verbales, ainsi que des commandes en cours pour le Chemin de fer suivant la liste définitive ci-jointe des mêmes commandes, présentée par le Crédit Mobilier Français, étant entendu que le jour de la signature de la paix, les comptes d'exploitation seront arrêtés et la redevance due à la Régie Générale lui sera réglée par la Compagnie sur la base du traité d'exploitation et que la Régie Générale n'aura plus, à partir du même jour ni dépenses

денъ, нѣма вече да извършва никакви разноси и никакви изплащания по каквото и да е относително желѣзницата.

„Членъ 4.

„Българското правителство, собственикъ на повечето акции, въ единъ срокъ отъ три мѣсеца, начиная отъ датата на утвърдението на настоящия договоръ отъ Народното събрание, ще свика общо събрание, за да рѣши за евентуалното измѣнение името на компанията и за да одобри взимането отъ главната режия нейния договоръ по експлоатацията; същото правителство ще му съобщи, чрѣзъ единъ надлежно опълномощенъ делегатъ, поетото отъ него задължение да продължава, начиная отъ датата на подписването на договора за мира, спрѣмо носителитѣ на титри, изпълнението на горѣпоменатия договоръ отъ 8 октомврий 1892 г., а именно службата за изплащане лихви и погашението на облигациитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople. Носителитѣ на облигациитѣ ще бъдатъ увѣдомени за това чрѣзъ едно официално съобщение, издадено отъ управлението на държавнитѣ и на гарантиранитѣ отъ държавата дългове, обнародвано въ печата.

„Когато ще се редактиратъ клаузитѣ на договора за мира, българското правителство се задължава да прѣдложи своитѣ добри услуги, за да се опрѣдѣли добрѣ, щото за врѣмето прѣди подписването на договора за мира, изплащането на километрическата гаранция, дължима отъ отоманското правителство, ще стане отъ това послѣдното, по-неже поменатото по-горѣ задължение на българското правителство, относително изпълнението на договора отъ 8 октомврий 1891 г., почва да тече само отъ датата на подписването на казания договоръ за мира.

„По сѣкия начинъ ще се постѣпва и за всички искания, които компанията би могла да прѣдяви прѣдъ отоманското правителство за работи извършени прѣди поменатата по-горѣ дата, и чиято собственостъ българското правителство признава на главната режия, както въ своя полза, така и въ полза на бившитѣ носители, както ще се падне.

„Членъ 5.

„Crédit Mobilier се задължава да установи по единъ неуспоримъ начинъ броя на 3% облигации на компанията. Той заявява, че отъ общия брой 320.000 облигации, 11.985 сж били погасени до днесъ и 10.000 сж останали прикачени къмъ кочана. Crédit Mobilier ще прѣдаде тия 10.000 облигации на българското правителство едновременно съ акциитѣ на компанията, съгласно чл. 2.

„Членъ 6.

„Настоящиятъ договоръ ще трѣбва да се внесе въ Народното събрание, най-късно въ единъ срокъ

ni débours à faire pour un motif quelconque concernant le Chemin de fer.

„Article 4.

„Le Gouvernement Bulgare, propriétaire de la majorité des actions, provoquera dans un délai de trois mois à partir de la ratification du présent contrat par le Sobranié, la convocation d'une Assemblée Générale afin de décider de la modification éventuelle du nom de la Compagnie, et pour faire approuver la reprise à la Régie Générale de son traité d'exploitation; il y fera connaître, par un délégué dûment autorisé, l'engagement pris par lui de continuer à partir de la signature du traité de paix, vis-à-vis des porteurs de titres, l'exécution de la convention précitée du 8 Octobre 1892, notamment en ce qui concerne le service, intérêts et amortissement des obligations J. S. C. Les porteurs des obligations en seront avisés par un communiqué officiel de l'Administration de la Dette Publique et des dettes garanties par l'Etat Bulgare, fait par voie de la presse.

„Lors de la rédaction des clauses du Traité de paix, le Gouvernement Bulgare s'engage à prêter ses bons offices pour qu'il soit bien spécifié que pour la période antérieure à la signature du traité de paix, le paiement de la garantie kilométrique due par le Gouvernement Ottoman sera effectué par ce dernier, l'engagement précité du Gouvernement Bulgare au sujet de l'exécution de la convention du 8 Octobre 1892 ne prenant cours qu'à partir de la date de la signature dudit traité de paix

„Il en sera de même pour toutes les revendications que la Compagnie pourrait avoir contre le Gouvernement Ottoman pour faits antérieurs à la susdite date, et dont le Gouvernement Bulgare reconnaît la propriété à la Régie Générale tant à son profit qu'à celui des anciens porteurs, ainsi qu'il appartiendra.

„Article 5.

„Le Crédit Mobilier s'engage à établir d'une façon incontestable le nombre des obligations 3% de la Compagnie. Il déclare que sur le nombre total de 320.000 obligations, 11.985 ont été amorties jusqu'à ce jour et 10.000 sont restées attachées à la souche. Le Crédit Mobilier remettra ces 10.000 obligations au Gouvernement Bulgare en même temps que les actions de la Compagnie, conformément à l'art. 2.

„Article 6.

„La présente Convention devra être soumise au Sobranié, au plus tard dans un délai d'un mois

отъ единъ мѣсецъ, начиная отъ датата на подписването договора за мира и одобренъ отъ него, за да бѣде въ сила.

„Съставенъ въ София, въ два екземпляри, безъ разности за гербовъ сборъ и други даждия, на 9/22 мартъ 1913 г.

„Прочелъ и одобрилъ,
за Crédit Mobilier Français,

(п.) П. Дютаста.

„Прочелъ и одобрилъ,
министъръ на финансите
на Царство България:

(п.) Т. Теодоровъ.

à partir de la signature du traité de paix et ratifiée par lui pour être valable.

„Fait à Sofia, en deux exemplaires, sans frais de timbre ni droits d'aucune sorte, le 9/22 Mars 1913.

„Lu et approuvé, p. p.:

(s.) P. Dutasta.

„Lu et approuvé,
Ministre des Finances du
Royaume de Bulgarie:

(s.) Th. Théodoroff.

„Приложения.

„София, 9/22 мартъ 1913 г.

„Господине Министре,

„Въ допълнение на договора, който имахъ честта да подписа съ Ваше Прѣвъзходителство и разговоритъ, които имахъ съ Васъ по този въпросъ, азъ мисля, че трѣбва да опрѣдѣля точно слѣднитъ точки:

„1. На 3 мартъ 1913 г. компанията Jonction Salonique—Constantinople имаше въ касата си и въ други банки 2.272.157-20 л., които се разпрѣдѣлятъ както слѣдва:

Въ Société de Repports	708.586-35
„ Banque Imp. Ott. à Paris	108.008-35
„ Régie Générale	60.035-27
„ B. I. Ott. à Constantinople	1.395.527-23
	<u>2.272.157-20</u>

„Оттогава насамъ компанията е събрала срѣщу смѣтка отъ гаранцията за 1912 г. една сума отъ 108.000 турски лири, или 2.455.000 л. и остава още да ѝ се дължи 21.000 турски лири, или въ кръгли цифри 477.000 л.

„Уговорено е, че компанията ще извършва чрѣзъ прихващане отъ горѣпоменатитъ суми изплащането на купона на облигациитъ, на който срокътъ изтича на 1 идущи априлий. Остатъкътъ, който остава на разположение въ касата въ момента на изпълнението на настоящия договоръ, ще принадлежи на българското правителство, ако то стане собственикъ на акциитъ на компанията.

„2 Уговорено е също, че 6% лихва на българскитъ съкровищни бонове, връчени въ замяна на акциитъ на компанията и на отстъпване договора по експлоатацията на главната режии ще се плаща съразмѣрно съ врѣмето въ момента, когато бонветъ ще се изплащатъ отъ българското правителство.

„Annexes.

„Sofia, le 9/22 Mars 1913.

Monsieur le Ministre,

„En me référant au contrat que je viens d'avoir l'honneur de signer avec Votre Excellence et aux conversations que j'ai eues avec Elle à ce sujet je crois devoir préciser les points suivants:

„1-o à la date du 3 Mars 1913 la Compagnie J. S. C. avait en caisse et en banque 2.272.157-20 frs. se décomposant ainsi:

à la Société de Reports	708.586-35
à la B. I. O. à Paris	108.008-35
à la Régie Générale	60.035-27
à la B. I. O. à Constantinople	1.395.527-23
	<u>2.272.157-20</u>

„Depuis lors la Compagnie a encaissé à titre d'acompte sur la garantie de 1912 une somme de 108.000 Ltq, soit 2.455.000 francs et il lui reste en ore dû 21.000 Ltq., soit en chiffres ronds 477.000 francs.

„Il est bien convenu que la Compagnie effectuera, par prélèvement sur les sommes susmentionnées, le paiement du coupon des obligations échéant le 1 avril prochain. Le solde restant disponible en caisse au moment de l'exécution du présent contrat appartiendra au Gouvernement Bulgare en tant que propriétaire des actions de la Compagnie.

„2-o Il est convenu également que l'intérêt 6% des Bons du Trésor Bulgare remis en échange des actions de la Compagnie et de la cession du traité d'exploitation de la Régie Générale sera payé *pro rata temporis* au moment où les Bons seront remboursés par le Gouvernement Bulgare.

„3. Crédit Mobilier Français гарантира за режията, че тази последната не ще рекламира никакво обезщетение отъ компанията Jonction Salonique—Constantinople, за дѣто българското правителство си е послужило, прѣзъ врѣме на военнитѣ дѣйствия, съ желѣзнопътната линия и съ подвижния материалъ.

„4. Crédit Mobilier Français гарантира, че подвижния материалъ, чиито подробенъ описъ е приложенъ въмъ договора, съществуваше по линията въ началото на войната. Crédit mobilier при това забѣлѣзва, че 6-тѣ локомотиви № № 104, 105, 106 и 41, 42 и 48, които не фигуриратъ въ описитѣ на материала на компанията Jonction Salonique—Constantinople, не принадлежатъ на тази компания и ще трѣбва да се повърнатъ по възможностъ по-скоро на надлежитѣ имъ компании: La Société de Smyrne-Cassaba и la Société du Chemin de fer d'Anatolie.

„5. Crédit Mobilier Français остава на разположението на българското правителство, за да му достави всички достовѣрни документи, относително договора по експлоатацията и пр.

„6. Crédit Mobilier Français е съгласно да се натовари съ финансовата служба по облигациитѣ на компанията Jonction Salonique—Constantinople срѣщу обичайната комисиона. Той ще се погрижи също прѣдъ генералната режия относително вкарването въ мрѣжата Jonction Salonique—Constantinople вагонитѣ или локомотивитѣ, които биха се намѣрили по други мрѣжи.

„7. Най-сетнѣ формално е уговорено, по искането на Crédit Mobilier Française, че договорътъ, който ние подписахме ще трѣбва да се пази въ тайна до подписването на мира.

„Ще Ви бѣда твърдѣ задълженъ, Господине Министре, ако ми потвърдите Вашето пълно съгласие по всичко горѣизложено.

„3-o Le Crédit Mobilier Français se porte fort pour la Régie que cette dernière ne réclamera aucune indemnité à la Compagnie J. S. C. pour l'usage fait par le Gouvernement Royal durant les hostilités de la ligne et du matériel roulant.

„4-o Le Crédit Mobilier Français garantit que le matériel roulant dont le détail est annexé au contrat existait bien sur la ligne au début des hostilités.

„Il fait, toutefois, observer, que les six locomotives № № 104, 105, 106, et 41, 42 et 48 ne figurant pas du reste sur les listes du matériel de la Compagnie J. S. C. n'appartiennent pas à cette Compagnie et devront être restitués le plus tôt possible à leurs Compagnies respectives: la Société de Smyrne-Cassaba et la Société du Chemin de fer d'Anatolie.

„5-o Le Crédit Mobilier Français demeure à la disposition du Gouvernement Bulgare pour lui procurer tous les documents authentiques relatifs au contrat d'exploitation, etc.

„6-o Le Crédit Mobilier Français est disposé à se charger du service financier des obligations de la Compagnie J. S. C. moyennant la commission habituelle. Il s'emploiera également auprès de la Régie Générale pour faire rentrer sur le réseau J. S. C. les wagons ou locomotives qui pourraient se trouver sur d'autres réseaux.

„7-o Il est enfin formellement entendu, à la demande du C. M. F., que la Convention que nous venons de signer devra demeurer secrète jusqu'à la signature de la paix.

„Je vous serais très obligé, Monsieur le Ministre, de vouloir bien me confirmer votre complet accord sur tout ce qui précède.

(подп.): П. Дютаста.“

(signé): P. Dutasta.“

Описъ на подвижния материалъ.

Effectif du Matériel Roulent.

I. — Пътнически кола:

- 1 кола-салонъ,
- 1 служебна кола,
- 3 кола отъ I класа,
- 17 смѣсени кола отъ I и II класа,
- 6 кола отъ II класа,
- 2 смѣсени кола отъ I, II и III класа,
- 60 кола отъ III класа.

Всичко: 90 разни кола.

1-0. — Voitures à voyageurs:

- 1 Voiture-Salon,
- 1 Voiture de service,
- 3 Voitures de I-e Classe,
- 17 Voitures mixtes I-e et II-e Classes.
- 6 Voitures de II-e Classe,
- 2 Voitures mixtes I-e, II-e et III-e Classes.
- 60 Voitures de III-e Classe.

Total: 90 Voitures diverses.

II. — Фургони:

- 9 фургоны за пътнически влакове,
- 21 фургоны за смѣсени влакове и за стоки.

Всичко: 30 фургоны.

2-0. — Fourgons:

- 9 Fourgons pour trains de voyageurs,
- 21 Fourgons pour trains mixtes et de marchandises.

Total: 30 Fourgons.

III. — Товарни вагони:

- 60 вагона-платформи,
- 130 вагона съ покриви,
- 10 вагона за овце,
- 10 вагона за дърва,
- 516 покрити вагона,
- 2 вагона за помощъ.

Всичко: 728 разни вагони.

3-0. — Vagons à marchandises:

- 60 Vagons plateformes,
- 130 Vagons à faitages,
- 10 Vagons à moutons,
- 10 Vagons à bois,
- 516 Vagons couverts,
- 2 Vagons de secours.

Total: 728 Vagons divers.

Описъ на моторния материалъ.

Effectif du Matériel Moteur.

Локомотивни и тендери,

Locomotives et tenders:

- 11 локомотиви съ 3 скачени ости и 1 бога отпрѣдъ, служебна тежестъ 55 т. 800, съ двуостни тендери } пътнически влакове,
- 5 локомотиви съ 3 скачени ости, служебна тежестъ 41 т. 600, съ двуостни тендери } смѣсени влакове,
- 16 локомотиви съ 4 скачени ости, служебна тежестъ 52 т. 700, съ триостни тендери } товарни влакове,
- 2 локомотиви съ 3 скачени ости, служебна тежестъ 41 т. 700, съ триостни тендери } сжщо.

Всичко: 34 локомотиви съ тендери.

- 11 Locomotives à 3 essieux coupés et 1 bogie à l'avant, poids en service 55 T 800, avec tenders à deux essieux } Trains de voyageurs.
- 5 Locomotives à 3 essieux coupés, poids en service 41 T 600, avec tenders à deux essieux } Trains mixtes.
- 16 Locomotives à 4 essieux coupés, poids en service 52 T 700, avec tenders à trois essieux } Trains de marchandises.
- 2 Locomotives à 3 essieux coupés, poids en service 41 T 700, avec tenders à 3 essieux } d-o.

Total: 34 Locomotives avec tenders*.

Г. г. народни прѣдставители! Финансовата комисиия се занима, разгледа мотивитѣ, рѣшението и договора, и слѣдъ като изслуша г. министра на финанситѣ, който изложи обстойно прѣдъ комисиията всичкитѣ мотиви и даде много пояснения, и слѣдъ като станаха дълги и широки разисквания отъ членоветѣ на комисиията и всички, които присѣдствуваха тамъ, комисиията съ болшинство рѣши, да се одобри това рѣшение за откупуване на тия линии, и азъ ще ходатайствувамъ прѣдъ васъ да одобрите това рѣшение.

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Александъръ Малиновъ.

А. Малиновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Азъ бѣхъ на мѣстни, оставамъ и сега на сѣщото, че е добръ този договоръ за откупуване на желѣзнопътната линия, за която е дума въ него, да се отложи, по нѣколко причини — на първо мѣсто, за да се даде възможностъ на народното прѣдставителство по-основно да изучи тая доста сложна и инакъ по-цифрата си доста важна сдѣлка. Въпросътъ се касае въ кръгла цифра за 150 и нѣколко милиона лева. На второ мѣсто, азъ мисля, че врѣмената, които прѣживяваме, не ни даватъ възможностъ спокойно, хладнокрѣвно да обсъдимъ тая толкова важна, както казахъ, сдѣлка. Третата причина, по която азъ мисля, че е добръ днешниятъ денъ да не се занимаваме съ този въпросъ, е тази, че има нѣкои и други книжа, които намъ не сѣ раздалени и които ни прѣпятствуватъ, понеже не ги знаемъ, да направимъ нѣкакъ си по-обоснована нашата критика. Не само липсватъ книжа такива, каквито не се споменаватъ въ договора и въ изложението на мотивитѣ къмъ него, но липсватъ дори такива книжа, за които се говори, че съществуватъ, но налице ги нѣма. Въ финансовата комисиия уважаемиятъ г. министръ на финанситѣ заяви, че той не е съгласенъ по никой начинъ да се отложатъ разискванията по договора. Прочее, договорътъ е сложенъ на разискване и азъ ще си кажа думата по него. Трѣбва, обаче, да прѣдупрѣдя народното прѣдставителство, че както всички, така и азъ набързо съмъ прѣгледалъ този договоръ и, слѣдователно, ако моята критика бѣде повърхностна, това ще се дължи на липса на врѣме и възможностъ да бѣде по-тѣтателно изученъ този договоръ.

Откупува се отъ българското правителство линията, която сме навикнали да наричаме линия Junction Salonique—Constantinople, откупува се въ сѣщностъ линията Дедеагачъ—Солунъ, една линия съ протежение отъ 500 и нѣколко километра, за сумата 149 милиона лева, както се казва въ объяснителната записка, въ изложението на мотивитѣ къмъ договора.

Тази сдѣлка се върши при посрѣдничеството на една парижка банка, Crédit Mobilier, за която поне азъ считамъ за дългъ да кажа нѣколко ласкателни думи. Crédit Mobilier бѣше тази банка, съ която ние прѣди години бѣхме третирали единъ 100-милионенъ заемъ. България по това врѣме имаше голѣма нужда отъ пари; подири ги въ Парижъ и ги намѣри; намѣри ги въ Crédit Mobilier. Обаче този 100-милионенъ заемъ, който ние сключихме съ тази банка, понеже котирането на сѣщия заемъ не бѣше разрѣшено отъ френското правителство, не можа да се състои, и ние бѣхме принудени на врѣмето си да подиримъ тѣзи 100 милиона въ Виена, дѣто ги намѣрихме на сѣщитѣ условия, на каквито ни прѣдлагаше Crédit Mobilier. Услугата, която на врѣмето си Crédit Mobilier направи на България, бѣше извънредно голѣма, защото тази банка успѣ да намѣри пари за България на такива условия, на как-

вито условия тя до това врѣме не намираше. Ето защо, казвамъ, бѣше моя длѣжностъ днесъ, когато виждамъ, че линията Дедеагачъ—Солунъ се откупва при посрѣдничеството на Crédit Mobilier, да кажа нѣколко думи за тази банка, която на врѣмето си принесе една услуга на България. Не ще и дума, че тази услуга, която върши сега посрѣдникътъ Crédit Mobilier между българското правителство и държателитѣ на облигациитѣ и акциитѣ на линията Junction Salonique—Constantinople, не е безвъзмездна — своята комисиона Crédit Mobilier ще получи. Слѣди за тази комисиона, която е доста голѣма, се намиратъ въ самия договоръ; обаче за нея нѣколко думи по-послѣ, и то не за да кажа, че тази комисиона не се дължи на Crédit Mobilier — далечъ отъ менъ тази мисль: Crédit Mobilier е банкеръ, върши банкерска, търговска сдѣлка и за своя трудъ, който полага за посрѣдничеството, трѣбва да ѝ се плати. Ако по-послѣ се спра на тази комисиона, то е само да покажа, че тази линия ни струва прѣкалено голѣма.

Г. г. народни прѣдставители! По принципъ противъ откупуването на тази линия азъ нѣмамъ нищо противъ и искамъ да мисля, че по принципъ надали ще се намѣри нѣкой да каже нѣщо противъ. Понеже всички прѣдполагаме, че тази територия, ако не цѣлата, то по-голѣмата частъ отъ нея, ще съставлява частъ отъ България, не ще и дума, че България е заинтересована, щото линията, която ще мине по тази територия, да бѣде държавна собственостъ. Принципитъ, който сѣ слѣдвали всички правителства, да не допускатъ на българска земя частни компании, частна експлоатация, а да признаватъ само държавна експлоатация на желѣзницитѣ е принципътъ, който е ръководилъ и министра на финанситѣ при откупуването на тази желѣзница. Знаейки добръ, казахъ, че по-голѣмата частъ отъ тази желѣзница ще се намира на българска територия, той се е погрижилъ още отсега да откупи тази желѣзница, да я направи държавна. Отъ тази гледна точка, договорътъ не може да бѣде атакуванъ; напротивъ, отъ тази гледна точка, грижитѣ на г. министра на финанситѣ заслужаватъ всѣкава похвала. Едно послѣдствие има важно, което не можемъ да не изтъкнемъ тукъ. Отъ факта, че тази желѣзница ще бѣде държавна, ние ще бъдемъ господари на своята желѣзнопътна тарифа. Този, който е ималъ случай да се разправя съ частната експлоатация на нѣкогашната желѣзница на източната компания въ Южна-България, само той може да разбере голѣмото значение, което има да държишъ една желѣзница въ своятѣ ръцѣ и да бъдешъ господаръ на своята желѣзнопътна политика, да нормирашъ самъ своята желѣзнопътна тарифа. Откупуването на тази желѣзница прѣдставлява и други едни прѣимущества, доста цѣнни, че съ откупуването на тази желѣзница ставаме господари на онѣзи права, каквито има концесионерътъ ѝ. Едни отъ тѣзи права сѣ и тѣзи, както ме увѣряватъ — ще разберете значението на тѣзи думи по-послѣ — да може държавата да строи и други въ бъдѣще желѣзници на българска територия. Друго-яче казано: ние се намираме прѣдъ опасността да имаме частна експлоатация не само на линията Дедеагачъ—Солунъ, но и на други линии, които компанията Junction Salonique—Constantinople би пожелала да построи, ако би пожелала да упражни своето право, прѣдвидѣно въ чл. 36 отъ концесията. Моето лично мѣнение е — за това направихъ по-рано една бѣлѣжка — че, по чл. 36 отъ договора за концесията, компанията нѣма право да строи други желѣзници. Слѣдователно, този страхъ, че компанията ще строи сама други желѣзници въ новитѣ ни земи и, като така, е добръ да откупимъ желѣзницата Дедеагачъ—Солунъ, и заедно съ нея и концесията, за да се из-

бъгне възможността на компанията да прави нови желѣзници, е страхъ за мене безосновенъ.

Най-послѣ, за да се откупи тази желѣзница, има съображения и отъ по-висшъ характеръ, има по-далечни политически съображения, които налагатъ на България, наистина, да откупи тази желѣзница. Ако щете, новото развитие на събитията, моментътъ, който прѣживяваме сега — за да не сепускамъ въ по-голѣми подробности, защото не му е мѣстото да се прави тукъ, отъ тази трибуна, въ днешния день, това — би ни дало дори нѣщо, ако бихме откупили тази линия тогава, когато ще има да се рѣшаватъ и други въпроси вече не отъ финансовъ, а отъ по-високъ политически характеръ.

Това сж всички прѣимущества за откупуването на линията, която принадлежи на компанията Jonction Salonique—Constantinople. Но това сж тѣ, други прѣимущества за откупуването на тази линия отъ менъ не се съгледяха. Но и тѣзи, които сж посочени отъ мене, сж отъ такава важностъ, щото оправдаватъ сключването на този договоръ.

Но ние сме призвани тукъ да си кажемъ думата и по другъ единъ въпросъ: доколко тази сдѣлка отъ финансова гледна точка е полезна за държавното съкровище, за България. Ето тукъ, по тоя въпросъ, азъ съмъ на друго мнѣние. Азъ считамъ, че тази сдѣлка е неизгодна и че тази желѣзница, която ние откупуваме въ тази форма и по тоя начинъ, по който тя се откупува, е сдѣлка, която свѣдѣтельствува, че ние харчимъ доста леко и доста лекомислено българскитъ милиони.

Г. г. народни прѣдставители! Ако четете договора и изложението на мотивитъ къмъ този договоръ, вие нѣма да намѣрите никѣдъ указание колко струва тази желѣзница, като желѣзница, прѣцѣнена отъ вѣщи лица. По този въпросъ данни въ договора нѣма и въ изложението на мотивитъ къмъ този договоръ не съществуватъ; и до прѣди 1—2 часа, до прѣди онова врѣме, въ което се намирахме въ комисията, азъ не ги знаехъ. Пъкъ искамъ да мисля, че освѣнъ онѣзи г. г. народни прѣдставители, които сж били членове въ комисията при Министерството на финанситъ по изучаването на този договоръ, други не ги знаятъ и ще ги научатъ, може-би, сега отъ мене. Въ комисията азъ набързо успѣхъ да прѣрова досието и на ржката ми падна протокола на тази комисия, която е била натоварена съ изучаването на тази сдѣлка не само отъ политическа гледна точка, но и отъ чисто финансова. Въ дѣлото се намира единъ протоколъ, резюме отъ нѣкакъвъ другъ протоколъ, който не можахъ да намѣри набързо, озаглавенъ: „Резюме отъ протокола на комисията, назначена съ постановлението на Министерския съвѣтъ отъ 21 февруарий 1913 г., протоколъ № 44.“ Въ това резюме комисията на въпроса: колко струва тази желѣзница, като желѣзница, отговаря буквално слѣдующето въ точка трета: „Нашитъ подробни изслѣдвания и изчисления дадоха за резултатъ, че стойността на тази желѣзнопътна линия възлиза на 80—85 милиона лева“. И тѣй, комисията, която е била натоварена отъ министерството да изучи въпроса и да намѣри истинската стойностъ на тази желѣзница, е казала на Министерския съвѣтъ, че повече отъ 80—85 милиона лева тя не струва. Ако бихме взели тази цифра и бихме я съпоставили съ цифрата, която намираме въ изложението на мотивитъ къмъ договора, бихме намѣрили, че разликата между реалната стойностъ на желѣзницата и онази стойностъ, която ние ще платимъ въ течение на много години, е огромна, е отъ 60 и нѣколко милиона лева, защото за една желѣзница отъ 80—85 милиона лева ние ще трѣбва да плащаме, споредъ изложението на мотивитъ, 149 милиона лева.

Д. Петновъ: 164 милиона лева.

А. Малиновъ: То е другъ въпросъ. Азъ ще дойда по-подирѣ да се съглася съ васъ, съ тая цифра. Обаче, едно такова съпоставяне на цифритъ, че комисията е намѣрила, какво желѣзницата не коштува повече отъ 80—85 милиона лева, а намъ се прѣдлага да платимъ 149 милиона лева и, слѣдователно, ни се прѣдлага да платимъ кръгло 60 милиона лева повече отъ нейната стойностъ, такова едно просто съпоставяне на цифритъ не ни дава основание да теглимъ такова чудовищно заключение, защото, ако истината би била такава, че за една желѣзница, която струва 80 милиона лева, трѣбва да се плаща 149 милиона лева, естествено е, че тукъ, въ тази сграда, не би се намѣрилъ единъ човѣкъ, който би вдигналъ ржка за тази сдѣлка, и, най-вече ще каже, не би се намѣрилъ министъръ на финанситъ, въ това число и г. Теодоровъ, който да прѣдложи една толкова негодна сдѣлка за държавното съкровище. Нека, слѣдователно, приемемъ, че тази разлика между дѣйствителната стойностъ на желѣзницата и онази, която ни се прѣдлага да платимъ, е само кажуща се видима. Тогазъ естествено е питането: коя е онази разлика, която лично менъ кара да намирамъ, че тази сдѣлка е неизгодна отъ финансова гледна точка, че ние трѣбва да платимъ на компанията Jonction Salonique — Constantinople много по-голяма стойностъ, сравнително съ онова, колко коштува оная желѣзница, оная стока, която ние купуваме. Не ще бѣде мѣродавно толкозъ мосто мнѣние по този въпросъ, колкото мнѣнието на онѣзи хора, които сж били натоварени отъ самия министъръ и отъ Министерския съвѣтъ да го рѣшатъ. Тѣ сж били запитани и по този въпросъ: „ако линията, наистина, струва 85 милиона лева, то каква е онази загуба, която вие, вѣщитъ лица, намирате, че държавното съкровище би прѣтърпѣло, сключвайки този договоръ при посрѣдничеството на Crédit Mobilier.“ И въ сжщото това резюме, отъ което азъ вече ви направихъ единъ цитатъ, намирамъ отговора и на този въпросъ. Въ тази комисия — научихъ се сега въ нашата парламентарна комисия — сж участвували висши чиновници на държавата и двама или трима народни прѣдставители, та толкозъ по-приятно ми е да се позова на тѣхното заключение. Въ резюмето на комисията се казва така: „Ако се откупи тя сега и при условията, прѣдложени отъ Crédit Mobilier, покупната ѝ стойностъ ще възлѣзъ днесъ на единъ капиталъ отъ 103.888.886 л., смѣтанъ при 5% al pari, като въ горната сума не влиза стойността на инвентара. Слѣдователно, Crédit Mobilier претендира въ повече една сума отъ около 20 милиона лева. Въ кръгла цифра, това е минимумътъ отъ загуба, казва комисията, която прѣтърпѣва държавата съ сключването на тази сдѣлка или“ — по-нататъкъ комисията продължава — „тази загуба може да се изрази въ единъ милионъ лева, който ще товари нашия бюджетъ, защото, смѣтнато най-малко 5% върху 20 милиона лева, ще даде единъ милионъ лева тежестъ въ нашия бюджетъ.“

Но въ комисията господата, които тамъ днесъ присѣтствуваха, знаятъ, че се повдигна още единъ въпросъ: добръ, ако вие не искате да сключите тази сдѣлка на тия условия, както тѣ се прѣдлагатъ, то не бѣйте и приема, и ще видите тогава, че онаа, което ще бѣдете принудени да плащате като километрическа гаранция на компанията, която ще остане да експлоатира желѣзницата, ще бѣде много повече; че, само поради тази причина, вие трѣбва да прѣдпочетете по-малката злина прѣдъ по-голямата, която ви прѣдстон. Този теза се поддържаше и отъ уважаемия г. министъръ на финанситъ. Е добръ, въ това резюме на комисията намирамъ отговоръ и на този въпросъ, и отговорътъ е въ наша полза

и въ връда на г. министра на финансите. Комисията въ точка четвърта на своето резюме казва: (Чете) „При сегашната приходност на желѣзнопътната линия, отъ изчисленията, които направихме, доходме до заключението, че изкупуването на желѣзнопътната линия на горнитѣ условия ще представлява на държавата единъ годишенъ товаръ въ повече отъ единъ милионъ лева, отколкото изпълнението отъ страна на България задължението на турското правителство да доплаща километрическата гаранция до 15 хиляди лева.“

Азъ имахъ честта, г. г. народни представители, да ви покажа, че, отъ финансова гледна точка, този договоръ е неизгоденъ за държавното съкровище. Повече, азъ имахъ честта да посоча на народното представителство, възъ основа на единъ документъ, който се намира въ самото досие, което е сега прѣдъ г. министра на финансите, че тази загуба се възкачва на една сума отъ 20 милиона лева. Обаче, извънъ това заключение на г. г. комисаритѣ, азъ лично намирамъ, че тази загуба е много по-голяма.

Прѣди малко уважаемиятъ народенъ представителъ г. Петковъ ме апострофира, като ми каза: не е вѣрно, че тази линия се откупва за 149 милиона лева, както е казано въ изложението на мотивитѣ къмъ договора, а се откупва за една по-голяма цифра, тя се откупва за 164 милиона лева. Права е бѣлѣжката на г. Петкова, напълно съмъ съгласенъ съ него. Защо е право неговото и моето твърдението? Ето защо. Въ чл. 1 отъ договора се казва: — нека го прочетемъ, нека го проанализираме — (Чете) „Crédit Mobilier Français прѣдлага на българското правителство, което приема, да му продаде ferme 26.000 акции на компанията Jonction Salonique — Constantinople, по цѣна 250 л. едната, и да му продаде, освѣнъ това, съгласието на Главната режия, договора по експлоатацията, за цѣна лева 7.500.000; българското правителство се съгласява да заплати по сжщата цѣна, 250 л. едната, останалитѣ 4.000 акции на компанията Jonction Salonique — Constantinople, които Crédit Mobilier Français би могълъ да му прѣдстави въ разстояние на двѣ години, начинай отъ датата на подписването на настоящия договоръ“. Въ чл. 1 на този договоръ, който ви прочетохъ, се казва, че една акция, която струва 500 л. — тъй се казва въ преамбулата, прѣдисловието на договора — ние я откупваме за 250 л. — вършимъ, както виждате, една великолѣпна операция. Обаче, макаръ че въ чл. 1 да се казва, че една акция, която струва 500 л., я откупваме само за 250 л., че намъ се прави благодѣяние, виждате, че това е само една игра на думи. Противното е вѣрно, че акция, която струва наистина 250 л., ние я плащаме 500 л. Тѣй трѣбва да се чете чл. 1 отъ този договоръ, който иска да го чете като го съпостави съ всичко онова, което е написано въ този договоръ и което се намира въ изложението на мотивитѣ къмъ него. И наистина, колко е цѣлото количество на акциитѣ споредъ онова, което ние четемъ въ този договоръ, който ни е прѣдложенъ за вотъ? Общото количество на акциитѣ е 30.000, всѣка акция струвала номинално 500 л.; всичко това прави 15 милиона лева. Какво ще платимъ за тѣзи акции по чл. 1 и слѣдующитѣ? Ще платимъ за 26.000 акции, които сега се намиратъ въ рѣцѣтъ на Crédit Mobilier, една сума отъ 26.000 помножена на 250 дава 6.500.000 л. Това е едно перо, което ще платимъ по силата на договора. Второ, на режията, която експлоатира тази концесия и която ние откупваме, затова защото я откупваме, ще платимъ една сума, споредъ договора, отъ 7.500.000 л. И въ течението на двѣ години, ако посредникътъ Crédit Mobilier намѣри останалитѣ 4.000 акции, съ които сега не разполага — единъ денъ сме длѣжни да ги откупимъ по 250 л. — естивно, въ кавички казано — това прави 1.000.000 л. И тѣй, ще трѣбва да платимъ още

за тѣзи акции, подъ тази или друга форма, сумитѣ: първо, 6.500.000 л.; второ, 7.500.000 л. и 1.000.000, всичко 15.000.000 л. Тѣй че онова, което се говори въ чл. 1 отъ договора, че ще плащаме акциитѣ по 250 л., че ще платимъ 50% отъ тѣхната истинска стойностъ, е една голѣма басня. Ако монтѣ изчисления сж вѣрни, тогава онова, което ще трѣбва да платимъ, е 149 милиона; плюсъ тѣзи 15 милиона, за които току-що ви говорихъ, или тѣкмо 164 милиона, за които ми напомни г. Петковъ, когато казахъ, че въпросътъ не се касае за 149 милиона, а за 164 милиона.

Но би могло да се каже и ще се каже и отъ самото министерско мѣсто и, може-би, отъ други нѣкои г. г. народни представители, които слѣдъ мене ще взематъ думата по този въпросъ, че срѣщу тѣзи 15 милиона лева, които ще платимъ за акциитѣ, ние имаме единъ инвентаръ, който струва пари. И въ комисията, при излизането отъ нея, по този въпросъ бѣше разпитанъ и директорътъ на нашитѣ желѣзници. Тамъ, каза той, че наистина ние имаме единъ инвентаръ, който коштува 7—8 милиона лева, та загубата, слѣдователно, не е 15 милиона, както азъ говорихъ, а е по-малка — половината отъ тази цифра. Вѣрно ли е това твърдението или не? Ако четемъ договора, ще намѣримъ въ него указание, че наистина има единъ инвентаръ, на който българската държава, понеже тя ще стане господаръ на акционерното дружество Jonction, ще стане и неговъ собственица. Кой е този инвентаръ, за който говоря, кое е това реално богатство, защото акциитѣ видѣхте какво е? На едно мѣсто, като бѣлѣжка къмъ мотивитѣ, намирамъ слѣдующето: (Чете) „Споредъ годишната равномѣтка на дружеството, стойността на подвижния материалъ къмъ 31 декемврий 1911 г. е била 6.253.076-45 л., а къмъ 31 декемврий 1912 г. — 5.853.076-45 л.“ И тѣй излиза, че ние имаме единъ подвиженъ материалъ, който коштува къмъ 1 декемврий 1912 г. една почтена сума въ кръгла цифра близо 6 милиона лева.

Обаче тѣзи 6 милиона сж ли реалностъ къмъ този моментъ, когато откупваме желѣзницата или не, или же сж такава фикция, както и самитѣ акции? Че този инвентаръ не прѣдставлява тази стойностъ за менъ има указания въ самия договоръ. Въ чл. 2 на договора ще намѣрите слѣдующето: (Чете) „Изплащането на горѣпоменатитѣ суми“ — за които говорихъ по-рано — „ще става въ български 6% съкровични бонове, съ шестмѣсеченъ падежъ отъ датата на тѣхното издаване, което ще става едновременно срѣщу връщане на 26.000 акции и отстъпване договора на главната режия, прѣдадени отъ Crédit Mobilier Français. По сжщия начинъ ще се постави и при послѣдующитѣ връщания на акции, които Crédit Mobilier ще прѣдаде прѣзъ уговорения въ чл. 1 срокъ. Разбира се, че българското правителство ще приеме желѣзницата и нейната екипировка въ състоянието, въ което ще се намиратъ въ момента на сдѣлката и споредъ послѣдния балансъ и счетоводнитѣ книги на компанията“. Когато се откупва една желѣзница, правило е, че ще се плати онази стойностъ, каквато прѣдставлява въ момента на прѣдаването. Намъ ни се прѣдлага въ сжщностъ да купимъ една желѣзница, споредъ една цѣна, която отговаря не на тази желѣзница, каквато е сега, а на онази желѣзница, която заедно съ инвентара си е била прѣди почването на войната. А отъ тукъ слѣдва — и ако не съмъ правъ, желателно е да ме поправи г. министърътъ на финансите — че и разваленитѣ мостове и изтѣрканитѣ платна и всички тѣзи локомотиви и вагони, за които има приложение въ договора, прѣдставятъ не вече 85 милиона, както се казва въ резюмето на комисията, а по-малка стойностъ. Слѣдователно, разликата между истинската стойностъ на желѣзницата

и опова, което ще платимъ за нея, е голѣма и тази разлика само отчасти се покрива отъ този подвиженъ материалъ, за който азъ ви говорихъ.

Каза ни се, че има и другъ единъ активъ — ми навамъ къмъ него — срѣщу 15 милиона, за каквато цифра ние ще купимъ акциитѣ. Кой е той? Въ приложението къмъ договора, на стр. 8, чета слѣдущето: (Чете) „На 3 мартъ 1913 г. компанията Jonction Salonique — Constantinople имаше въ касата си и въ други банки 2.272.157-20 л., които се разпрѣдѣлятъ, както слѣдва:

Въ Société de Repports	708.586-35 л.
„ Banque Imp. Ott. à Paris	108.008-35 „
„ Régie Générale	60.035-27 „
„ B. I. Ott. à Constantinople	1.395.527-23 „
	<u>2.272.157-20 л.</u>

Г. министърътъ на финанситѣ ни казва: „и готови пари, както виждате, ще вземемъ, които се намиратъ въ тѣзи банки, които тукъ сж посочени“. Може-би ще ги взематъ, а може-би и да ги пѣма, както пѣма онѣзи материяли, за които се говори, че Crédit Mobilier ще се погрижи да ни ги прѣдаде, ако ги намѣри. Защо ги пѣма? Въ сжщото приложение по-нататъкъ се казва: (Чете) „Оттогава насамъ“ — отъ 3 мартъ, слѣдователно — „компанията е събрала срѣщу смѣтка отъ гаранцията за 1912 г. една сума отъ 108.000 турски лири или 2.455.000 л. и остава още да ѝ се дължи 21.000 турски лири, или въ кръгли цифри 477.000 л. Уговорено е, че компанията ще извършва, чрезъ прихващане отъ горѣпоменатитѣ суми, изплащането на купона, на облигациитѣ, на които срокътъ изтича на 1 идущи априлий.“ Тогава какви пари ще вземемъ? Ако щете да направя концесия на оня, който би защищавалъ противната теза. Ще ни се намали дългътъ по облигациитѣ, по които ще остане да изплаща България купонитѣ. Но това улеснение, което ни се прави, е при видимо улеснение, защото купонътъ трѣбва да се плати отъ този, който сега-засега, къмъ днешния день, когато разискваме договора, дължи по тѣзи облигации да плаща купона. И по-нататъкъ: (Чете) „Остатъкътъ, който остава на разположение въ касата въ момента на изпълнението на настоящия договоръ, ще принадлежи на българското правителство, ако то стане собственикъ на акциитѣ на компанията“. Въ сжщностъ така разбирамъ азъ това, което прочетохъ: въ различнитѣ банки имаме 2.700.000 л., но въ деня на изпълнението само каквото остане отъ тѣхъ — то е ваше.

Има и трети активъ. Къмъ края на чл. 2 отъ договора има фраза: (Чете) „По искането на Crédit Mobilier, Главната режия ще отстъпи безплатно на българското правителство запаситѣ, съставляващи нейния частенъ складъ въ Солунъ.“ Кои сж тѣзи запаси, на каква стойностъ се възкачватъ — нийдѣ нѣма казано: нито въ изложението на мотивитѣ, нито въ договора. Но намъ се твърди, че има запаси. Даннитѣ по този въпросъ трѣбваше да се намиратъ къмъ този договоръ; трѣбваше да има документи и трѣбваше да ни се даде възможностъ въ съответното министерство да ги изучимъ. Ето защо казахъ: една отъ причинитѣ да искаме отлагане разискванията по този договоръ е и тази, че къмъ този договоръ не сж приложени не само книгата, като, напр., договорътъ за концесията, отъ който се цитиратъ въ изложението на мотивитѣ чл. чл. 17 и 36, които какво нишатъ не знаемъ; дори ония документи, които биха могли да ни помогнатъ да намѣримъ истинската стойностъ на тази желѣзница, която купуваме. И ако тукъ монтѣ прѣсмѣтания и монтѣ заключенія грѣшатъ, то е защото, който и да е на моето мѣсто, ще грѣши, понеже не разполага съ нужнитѣ материяли по въпроситѣ, които сж толкова важни и които ние сме призвани набързо да разрѣшимъ.

И тѣй, г. г. народни прѣдставители, споредъ заключението на комисията, опова, което ние ще платимъ въ повече отъ реалната стойностъ на тази желѣзница, се възкачва въ кръгла цифра на 20 милиона лева. Азъ казахъ, че не съмъ съгласенъ съ това, а отивамъ по-далечъ отъ комисията и поддържамъ, че опова, което ще платимъ въ повече отъ реалната стойностъ, не е 20 милиона лева, а е 35 милиона лева — 20, които намира комисията и 15, които ние даваме за акциитѣ и които нищо не струватъ. Но да приемемъ, че срѣщу акциитѣ отъ 15 милиона лева имаме една реална стойностъ, въ наличностъ пари въ каситѣ, за които ви говорихъ; да допуснемъ, че сжествува инвентаръ, коштуващъ толкова, колкото намираме да струва споредъ изложението на мотивитѣ. Тогава какво ще пълѣзе? Инвентарътъ къмъ 31 декември 1912 г., споредъ доклада на г. министра на финанситѣ, струва 5.853.076-45 л. и въ каситѣ се намиратъ пари 2.272.157-20 л., всичко прави 8.125.233-65 л. Това е, което се намира срѣщу 15 милиона лева, които ще платимъ за акциитѣ. И тѣй до 15 милиона. Въ кръгла цифра, не достигатъ 7 милиона лева. И като добавимъ къмъ 20 милиона, които намира комисията, тѣзи 7 милиона, които азъ намирамъ, ще получимъ, че най-малко ще платимъ 27 милиона лева въ повече отъ реалната стойностъ на желѣзницата и то възъ основа заключението на самата комисия, която е била натоварена съ изучаването на този въпросъ.

Г. г. народни прѣдставители! Повече нѣма да говоря по въпроса каква е истинската стойностъ на желѣзницата и каква е онази нейна фиктивна стойностъ, която ни се прѣдлага да вотираме тукъ, за да бѣде платена на държателитѣ на облигациитѣ, облигации, които ни се казва пакъ въ договора, че се възкачватъ на 320.000, отъ които има амортизирани около 11 хиляди и 10 хиляди останали неотрѣзани отъ кочана и днесъ сж припипи къмъ него.

Сега, пакъ накжсо, ще кажа нѣколко думи по другъ единъ въпросъ, който неволно човѣкъ си задава, когато чете договора и приложението, и съ тѣзи кжси бѣлѣжки ще свърша своята критика.

Г. г. народни прѣдставители! Въ началото на моята рѣчь азъ забѣлѣзахъ, че Crédit Mobilier е принесълъ извѣстни услуги на България съ повдигането на нейния кредитъ на парижката борса и ние въ сжщностъ му дължимъ въ това отношение извѣстна благодарностъ. Crédit Mobilier и сега се наема да бѣде посрѣдникъ между компанията Jonction и българското правителство или, по-добрѣ, посрѣдникъ между насъ и посетелитѣ на акциитѣ и облигациитѣ; за тази услуга, въ реда на пѣщата е, на Crédit Mobilier да се плати. Нему му се плаща нужната комиснона, тя се крие въ разликата между истинската стойностъ на акциитѣ и онази стойностъ, която ние плащаме за тѣхъ. Crédit Mobilier ще получи и друга една комиснона, която се съдържа въ чл. 6 отъ изложението: (Чете)

„Crédit Mobilier Français е съгласно да се натовари съ финансовата служба по облигациитѣ на компанията Jonction Salonique — Constantinople срѣщу обичайната комиснона. Той ще се погрижи сжщо прѣдъ Генералната режия относително вкарването въ мрѣжата Jonction Salonique—Constantinople вагонитѣ или локомотивитѣ, които биха се намѣрили по други мрѣжи.“ Когато ви говорихъ за инвентара, азъ го приехъ да коштува толкова, колкото е записанъ, но понеже посрѣдникътъ Crédit Mobilier допуща за минута, че този инвентаръ може да бѣде и не такъвъ, той проема една грижа прѣдъ българското правителство да го подири и намѣри и достави на нужното мѣсто. А българското правителство поема не грижата, а задължението спрѣмо Crédit Mobilier, да го натовари съ доходната мисия по из-

плащането на лихвитъ по облигациитъ, за които говорихме по-рано.

Това, обаче, не е толкова съществено, не е толкова важно. Важното е друго, че независимо от това, че ние ще платимъ 27 милиона повече, отколкото коштува тази линия, ние поемаме спрѣмо Junction и ако щете спрѣмо Crédit Mobilier единъ задължениа, които сж достатъчно тежки, които не мога да мина мълкомъ и които могат да коштуватъ не знамъ колко, но доста скъпо. Защо? Пакъ въ това изложение има единъ членъ, който разпорежда така — не мога да намѣря съответния членъ, ще ви прѣдамъ съдържанието му, ще се намѣри отъ г. г. народнитъ прѣдставители и отъ самия министъръ на финанситъ — българската държава поема задължение спрѣмо Crédit Mobilier да тури на разположението му въ финансовата комисия — трѣбва да мислимъ въ Парижъ — добритъ си услуги, за да могатъ да се платятъ онѣзи рекламации по неизплатенитъ километрически гаранции, които, къмъ момента на сключването на договора, или подписването на мира, не помня добръ, съществуватъ.

М. Таневъ: Чл. 4 in fine, алинея втора и трета.

А. Малиновъ: Той е; да го прочетемъ: (Чете)

„Когато ще се редактиратъ клаузитъ на договора за мира, българското правителство се задължава да прѣдложи своитъ добри услуги, за да се опрѣдѣли добръ, щото за врѣмето прѣди подписването договора за мира, изплащането на километрическата гаранция, дължима отъ отоманското правителство, ще стане отъ това послѣдното“ — прѣвода невѣренъ — „понеже поменатото по-горѣ задължение на българското правителство, отгосително изпълнението на договора отъ 8 октомврий 1892 г., почна да тече само отъ датата на подписването на казания договоръ за мира.

„По сжщия начинъ ще се постѣпва и за всички искания, които компанията би могла да прѣдяви прѣдъ отоманското правителство за работи извършени прѣди поменатата по-горѣ дата, и чиято собственостъ българското правителство признава на Главната режия, както въ своя полза, така и въ полза на бившитъ носители, както ще се падне.“ Може-би, да се мамя, но разбирамъ, че ако съществуватъ къмъ момента на подписването на договора нѣкакви рекламации на Junction Salonі me — Constantinople за недоплатена нему километрическа гаранция, българското правителство ще си прѣдложи добритъ услуги въ комисията и ако тѣзи услуги не приведатъ къмъ нищо, тѣзи рекламации, въ какъвто и да е размѣръ, може да легнатъ върху българската хазна, и ще бждатъ плюсъ къмъ онова, което въ повече плащаме на компанията.

Има друго едно нѣща отъ подобенъ характеръ, и него не мога да си спомня въ кой членъ е, но е казано, че сжщитъ добри услуги, bonnes offices, българското правителство дължи на Crédit Mobilier за всички ония искания на компанията, които, до момента на подписването на мира, не сж били удовлетворени. Какви сж тѣзи искания, на каква сума се възкачватъ, какво ще бжде, ако тѣзи bonnes offices на българското правителство не приведатъ къмъ никакъвъ резултатъ, точно не зная, но горчивиятъ опитъ мой и вашъ, които сте управлявали, и на тѣзи, които управляватъ, доказва, че когато ще има да се сждите съ банкирнитъ, ни показва, че той ще избѣе правъ, защото е по-силенъ. Тази горчива истина ни се припомни прѣди малко и въ комисията отъ г. министра на финанситъ, когато ни каза, и съ основание, че къмъ финансовия свѣтъ се дължи по-голямъ внимание, дължи се ако щете и по-голямъ отстъпчивостъ, защото сж били нужни милиони на България и най-вече ще бждатъ нужни сега. Кой не знае, това не е секретъ, върху него да кажа двѣ

думи, че много милиони ще трѣбватъ за България да се намѣрятъ въ чужбина, за да се покриятъ онѣзи огромни разноси, които сме прѣтърпѣли прѣвъ врѣме на войната. И когато вие ще бждете принудени да диришъ тѣзи милиони въ чужбина, всички тѣзи bonnes offices, ако не доведатъ до единъ извѣстенъ резултатъ, отъ bonnes offices ще се прѣобърнатъ въ заповѣдъ на българското правителство, да кажа, къмъ Българската народна банка да плати на Crédit Mobilier онова, което не е могло да бжде постигнато чрѣвъ „добри услуги“. Моя длъжностъ бѣше да обрна внимание и на това, защото често пѣти въ тѣзи случайни тукъ-тамъ разхвърлени ангажменти подъ формата на bonnes offices създаватъ се голѣми задължения.

Това сж бѣлѣжикитъ, г. г. народни прѣдставители, които набързо счетохъ за нужно да направя. Други да добавя къмъ казанитъ нѣмамъ. Ще заключа: добръ е, полезно е разглеждането на този договоръ да бжде отложено, за да се даде възможностъ да го изучимъ по-тщателно и да се намѣримъ при друга една политическа обстановка, отколкото е тази, при която се намираме. Криво или право, нужно или ненужно, старитъ съюзници нѣкогашни станаха голѣми неприятели, сбихме се съ тѣхъ и едва тепърва ще има да ни разправятъ кой въ какви размѣри ще трѣбва да наслѣди блаженопочившата Турска империя тукъ, на европейския континентъ. Поне до тоя моментъ е добръ да отложимъ този въпросъ, защото той се намира въ връзка съ него. Ще има частъ отъ тази желѣзница да остане у насъ, ще има други части да останатъ въ други държави. Слѣдъ като се наредимъ съ тѣзи други държави, ще бжде по-добръ, споредъ моето скромно разбиране, да разискваме този въпросъ. Рискътъ ще бжде тогава по-малкъ. Какъвъ е този рискъ, на който правя алюзия, нѣма защо тукъ да говоря, достатъчно е да го отбѣлѣжа, моя длъжностъ е, и за лично успокоение.

Г. г. народни прѣдставители! Свършвамъ. Добръ е да откупимъ тази желѣзница, нужно е да се намира тя въ рѣцѣтъ на българската хазна, но нужно е, отъ друга страна, да бжде платена по начинъ такъвъ, щото вие да не уврѣдимъ хазната, и понеже тази врѣда азъ съглеждамъ тамъ, дѣто я посочихъ, не ще вотирамъ за този договоръ.

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Вземамъ думата, за да дамъ нѣколко освѣтления върху въпроситъ, които се възбудиха отъ г. Малиновъ, и критикитъ, които се отправиха къмъ прѣдложението, за да не става нужда и други, които сж изучавали договора, които сж взели думата да говорятъ, да правятъ онѣзи многочислени грѣшки, които той направи и, по този начинъ, да се прѣдотврати губеното врѣме. Въ заключение, когато всички, които сж взели думата и които ще я взематъ въ бждще, се изкажатъ, азъ ще се спра по-обстойно върху значението на този контрактъ, върху ползата и нуждата отъ него и върху необходимостта да се разглежда и приеме той още сега въ интереса на България, не за да се одобри дѣлото на българското правителство и на министра на финанситъ.

Сега азъ ще се спра изключително върху бѣлѣжикитъ, които направи г. Малиновъ, за да не ги правятъ и други. Г. Малиновъ каза една голѣма истина, че България трѣбва да продължава да се държи о принципа на държавната експлоатация на своитъ желѣзници. Това е една истина, която нашиятъ животъ е осветилъ, която се приема отъ всички, безъ разлика, и която той хубаво направи, че я подчерта, за да мога и азъ да я подчертая, и

върху която азъ ще се върна по-послѣ, при свършека на дебатитѣ.

Трѣбва да ви кажа, обаче, още отсега, че тази истина, която кара България най-ревниво, най-грижливо да си придобие правото на собственост и експлоатация върху всички желѣзници, които се намиратъ върху нейна територия, е главната причина, която ни е карала да бързаме съ откупуването на тази линия. Защото не всѣкога могатъ да се откупуватъ линии, не всѣкога могатъ да се експлоатиратъ тѣ, създадени вече върху наша територия при еднакво благоприятни условия, а благоприятнитѣ условия за извършването на една такава операция, когато се биха представили на едно правителство, не трѣбва да се изпускатъ, защото ние вече имаме достатъчно примѣри въ нашия общественъ животъ да се каемъ.

Понякоже всички желѣзници, които сѣ на бѣдѣща българска територия, трѣбва да бѣдатъ държавни, настоящето правителство мислѣше дори въ най-мѣкнитѣ и тежки врѣмена, които прѣкарва България досега, въ прѣдвиждането на бѣдѣщата българска граница, на бѣдѣщата българска територия да се погрижи за осигуряването за България държавната собственост и експлоатация не само на тази линия, но и на онази, която ни остава подиръ нея, още една отъ Хебибчево до Муратлъ, и Кулели-Бургазъ—Дедеагачъ и, паралелно съ усилията си по тази работа, то върши, нека това ви го кажа да го знаете, сега и усилия за изкупуване и другата линия, защото азъ мисля, че единъ отъ основнитѣ държавни принципи на България е този: желѣзницитѣ да принадлежатъ на държавата, и понеже ние сега имаме не само въ фактическо свое държане, владѣние, но и въ юридическо и за една линия, и за другата, ние правимъ усилия, които, азъ съмъ убѣденъ, че вие всички единодушно ще похвалите, когато ги изучите обстоятелствено, за да не ги изпуснемъ изъ ръцѣтъ си да минатъ изново въ други ръцѣ, било пакъ на същитѣ компании или на друго правителство. Това ние считаме единъ принципъ на държавна необходимостъ. Ние не искаме да спимъ и дремемъ, когато ни се прѣдставя възможностъ да направимъ това, и ние нѣма да се забавимъ да ви покажемъ резултатитѣ на нашата дѣйностъ. Вие ще прѣцѣните колко струва този принципъ, колко струва това, което ние сме направили и ще разберете. Възможно е пъкъ да кажете, че сега не му е врѣмето, и че ще чакате да намѣрите по-благоприятно врѣме, но това ще го направите вие, а не азъ.

„Принципътъ е цѣненъ. Ние трѣбва да изкупимъ линията, но не трѣбва да я изкупуваме сега“ — казва г. Малиновъ, съ своята първа бѣлѣжка — „да оставимъ да узрѣе това нѣщо за по-послѣ“. Защо да го оставимъ да зрѣе за по-послѣ, и до кога именно ще трае това „по-послѣ“? Докогато се уяснятъ нашитѣ отношения, разбирамъ азъ, съ Гърция, защото, по всѣка вѣроятностъ, тази линия ще зачакне и нейната територия, и тъй, нека да видимъ, додѣ ще имаме тази линия, докдѣ ще я иматъ гърцитѣ, че тогава да я откупуваме. Г. г. народни прѣдставители! Докдѣ ще я иматъ гърцитѣ, докдѣ ще я имаме ние, фактъ несъмнѣнъ е, че тази линия ще бѣде въ по-големата си частъ въ българска територия. И ако това е така, азъ мисля, че наша грижа е да купимъ цѣлото, за да осигуримъ онова, което ще остане въ наша територия, а което остане на чужда територия, ще видимъ, какъ ще го осигуримъ. Но ние нѣма да чакаме да видимъ точно колко километра ще останатъ тамъ и колко тукъ, за да си правимъ смѣтка по-подиръ да ги купимъ, защото, възможно е други да изпрѣварятъ да ги купятъ. Това е нѣщо, което е отишло на проданъ и има извѣстни установени условия.

Ако вие намѣрвате, че трѣбва да се бавимъ, хората намиратъ, че трѣбва да се бърза. И за послѣ да го отложимъ това, г. г. народни прѣдставители, и азъ не бихъ ималъ нищо противъ, ако можеше да се отлага безвредно. Но азъ заявихъ и въ комисията, ще го повтора сега въ пълното Сѣбрание, че контрактующата страна е уговорила на врѣмето, че не може да чака повече отъ единъ мѣсець слѣдъ подписването на договора за мира. Чл. 6, послѣдниятъ, казва, че, ако българското Народно сѣбрание не одобри този договоръ, който е сключенъ, до единъ мѣсець слѣдъ подписването на мира, той се счита за подѣйствителенъ. Компанията ще си търси други срѣдства, ще продава или ще експлоатира, това е нейна работа, но нѣма да бѣде задължена спрѣмо българското правителство. Ние приехме този срокъ. Защо? Защото и ние разбирахме, че, щомъ като се подпише договорътъ за мира, ние нѣма вече какво да се бавимъ повече отъ единъ мѣсець, и намъ е достатъченъ единъ мѣсець слѣдъ сключването на мира да свикаме Народното сѣбрание, да му предложимъ условията на тоя миръ и слѣдъ туй ще имаме възможността да му прѣдставимъ и този договоръ. Нѣма никакви прѣпятствия. Или е добъръ договорътъ, или е лошъ; или ще се приеме, или ще се отхвърли, и затова приехме този срокъ. Разумѣва се, не прѣдвѣждахме тогава, че ние, слѣдъ сключването на този миръ, ще влѣземъ въ други нови сътѣкновения, които ще се изродятъ въ една нова война, но мислѣхме, че, ако това не станѣше, единъ мѣсець бѣше напълно достатъчно. Значи, ние не сме виновни, че сме приели такъвъ срокъ. Този мѣсеченъ срокъ бѣше разуменъ и за двѣтъ страни. Който иска да върши работа, този срокъ бѣше достатъченъ, не можехме да искаме по-голямъ и ние приехме него. Какво се случи? Договорътъ за мира се подписа на 17 май; срокътъ за гласуването и влизането въ сила на този договоръ бѣше 17 юний. По една или по друга причина до 17 юний ние не можехме да направимъ разпоредба и прѣдвѣждахме, че не ще можемъ да направимъ разпоредба за свикане на Народното сѣбрание прѣдъ този срокъ. Обаче, ние трѣбваше да свикаме Народното сѣбрание на извънредна сесия, прѣди всичко, за гласуване на врѣменнитѣ части отъ бюджета, защото имаме бюджетъ само до 30 юний, и азъ си помислихъ, че мога да поискамъ отъ това дружество още единъ допълнителенъ срокъ, като мотивирамъ това, че се намирахме въ мѣчно положение, че не можехме по-рано да свикаме камарата на извънредна сесия и, прѣдъ видъ на това, че не ще можемъ да я свикаме до 17 юний, за да гласуваме договора и поискахме срокъ отъ единъ мѣсець. Азъ не можехъ да искамъ по-голямъ срокъ, защото зная какъ компанията не иска да стои въ неопрѣдѣлено положение, зная, че прѣди това врѣме, прѣди нѣколко мѣсеца имаше опитъ отъ една страна да взематъ съ себе си за съучастници тия хора, отъ друга една страна казватъ ми, че и днесъ други се опитватъ да взематъ акциитѣ на това дружество. И азъ знаяхъ, че тѣ нѣма да некатъ да протакатъ много, и затова поискахъ единъ мѣсець, като казахъ, че това се налага отъ невъзможността да свикаме българското Народно сѣбрание по-рано, и даже направихъ едно изявление и казахъ, че, може-би, единъ мѣсець да не бѣде нуженъ, и въ 20 дена да бѣде възможно, като прѣдлагамъ, че кждѣ 20 юний, ако свикаме Сѣбранието, до края на мѣсеца ще може да се гласува договорътъ и нѣма да се изминатъ повече отъ 13 или 15 дена. Азъ получихъ отговоръ, че не се съгласяватъ, освѣнъ при едно условие, ако ние депозираме още отсега съкровищнитѣ бонове въ Crédit Mobilier спрѣму приемането на акциитѣ, защото казва ни Crédit Mobilier, азъ чѣхъ акции, които съмъ се задължилъ да

ви продамъ, ги държа въ касата си, но притежателитъ на тѣзи акции сж ми ги довърлили да ги държа само до единъ мѣсецъ слѣдъ сключване на мира, и азъ сега трѣбва да питамъ всѣкиго едногo, съгласенъ ли е да ги продаваме или не, защото той ми е далъ право да ги държа до нея дата, и сега съ всѣкиго трѣбва да влѣза въ прѣговори съ всѣки притежатели на акциитъ за продължение на договора. Истина е, че тѣзи держатели не сж много, че това съгласие може да се постигне въ единъ сравнително късъ срокъ; но, въ всѣки случай, трѣбва да се прави ново съгласение. На това нѣщо азъ отговорихъ, че не мога да приема това условие, за жалостъ, при всичката добра воля да поддържамъ договора, защото, по конституцията на България и парламентарното управление, както го знаятъ тѣ у себе си, азъ, като министъръ, не мога да извърша нѣкой актъ по силата на единъ договоръ, който не е гласуванъ отъ Народното събрание, макаръ тѣ и да се задължаваха, че, въ случай, че Народното събрание не приеме договора, тѣ ще върнатъ съкровищнитъ бонове и да имъ върнемъ акциитъ. Искаха, обаче, за това да могатъ да кажатъ на притежателитъ на акциитъ, че българското правителство ще реализира сдѣлката, бждете спокойни, паритъ сж тукъ, съкровищнитъ бонове ще ги получатъ, макаръ слѣдъ единъ мѣсецъ. Не искатъ хората, които притежаватъ акциитъ и иматъ пари, да стоятъ свързани въ неопредѣленъ срокъ и да ги държатъ тамъ, дѣто вие желаете, толкова, колкото би с пужно, докато изучите въпроса. Това не съмъ азъ да третирамъ въпроса съ колежитъ си, а трѣбва да се третира съ хора финансиста, които, прѣди речико, гледатъ да запазятъ своитъ интереси и знаятъ да ги палятъ. Г-да! отхвърляйки искането на българското правителство за продължение срока съ още единъ мѣсецъ *Crédit Mobilier* направи една концесия, четохъ въ комисията писмото, въ което се казва, че се съгласява прѣдъ видъ мянотнитъ, въ които се намира правителството да свика камарата до 16 юний старъ стилъ, да продължи срока до 16 юлий новъ стилъ, което е равносилно на 3 юлий нашъ стилъ. Азъ разполагамъ, прочее, съ този срокъ, да отлагамъ мога само въ продължение на този срокъ. Ако бѣше срокътъ по-голямъ, нѣма защо да бързамъ въ такъвъ случай, ще използвамъ срока. Обаче хората не се съгласиха на по-голямъ срокъ, и азъ съмъ длъженъ да бързамъ още повече, че получихъ телеграма отъ нашия пълномощенъ министъръ въ Парижъ, че трима души отъ най-влиятелнитъ прѣдставители на двѣтъ групи — на дружеството за постройката и на дружеството за експлоатацията — сж отишли да му заявятъ, какво, ако до 16 не се гласува договорътъ, тѣ ще го считатъ за прѣстаналъ и никакво продължение на срока по-нататкъ нѣма да приематъ — като че сж прѣдвиждали, че може да се явятъ такива желания за протакания — и даже обяснили, какво нѣкои отъ держателитъ на акции сж солиситирани отъ други хора да имъ купуватъ акциитъ и че, ако това се направи само съ една частъ отъ акциитъ, тази сдѣлка не може да се направи и ще трѣбва да се сключва друга, може-би, за 15 хиляди акции, или за 14 хиляди, колкото ще има *Crédit Mobilier* на разположение. Азъ съмъ длъженъ да държа смѣтка за тия изявления — не мога да считамъ, че се шегуватъ, че нѣма да ги изпълнятъ — трѣбва да ги взема за сериозни и, отъ защо, ги казвамъ на васъ. Азъ знамъ, че има хора, които дори и като имъ дадатъ формална нота при едни-какви си обстоятелства и имъ кажатъ, че утрѣ ще настѣпятъ нашитъ войски, и туй даже не върватъ и казватъ, че това е блѣфъ. Има, казвамъ, такива хора, които не даватъ ухо дори и на такива изявления — послѣднитъ сж въ ржцѣтъ ни — но азъ не мога на това да разчитамъ, защото има, наистина, и блѣфъ, но има и сериозни дѣйстви.

Ето по кои причини, г. г. народни прѣдставители, причини не лични, не на капризъ, причини не на нѣкоя неоправдана бързина, а причини, които се състоятъ въ сжщността на самата сдѣлка, ме каратъ да ви сезирамъ съ това прѣдложение и да искамъ неговото приемане или отхвърляне до този срокъ, защото слѣдъ този срокъ то ще се счита отхвърлено, даже ако бихте желали да го приемете.

Г. Малиновъ, по-нататкъ, за да оправдае това отлагане, казва, че не сме били изучили достатъчно това прѣдложение. Боже мой! Това е толкова лесна работа, че единъ договоръ отъ шестъ члена може да се изучи въ 48 часа, както и досега и всичко. И, както виждамъ отъ говоренето на г. Малинова, той е изучилъ всичко. И сега, когато ще говоря и азъ, говорете и вие, да говоримъ и утрѣ, и други денъ, въ границитъ на този срокъ — нѣма да имамъ нищо противъ — нека се изясни всичко, което е пужно, нека се изучи наизустъ, не искамъ да се прѣкрятъ дебатитъ днесъ, нека ставатъ дебати, нека всичко се подхвърли на най-голямъ разисквания, но нека се работи и да не се казва, че не можемъ да го изучимъ, защото, съ този мотивъ, азъ знамъ, че сж отхвърляни законопроекти и сж отлагани прѣзъ течение на години, както, напр., законопроекта за собствеността, който най-подиръ, подиръ 10 години, пакъ бѣ приетъ въ сжщия видъ, въ какъвто е билъ прѣди, безъ всѣкакви поправки, слѣдъ като сж го изучавали много и много.

Н. Апостоловъ: Съ много поправки.

Министъръ Т. Теодоровъ: Въ сжщностъ, подъ прѣдлогъ за изучаване, много пати се изказва желание да се изучи, да се занимаемъ съ работа. Е добръ, тази работа е толкова важна, г. г. народни прѣдставители, и толкова сериозна, щого, даже и въ такива врѣмена, каквито прѣживѣваме, заслужава да спремъ върху нея нашето внимание нѣколко часа и дни. Тя не е работа, която може да бжде прѣнобрѣгната, тя трѣбва да ни интересува, както другата работа, поради принципа, който се каза отъ г. Малинова и който е жизненъ и извънредно важенъ — не искамъ да се спирамъ върху него, понеже е всеобщо признатъ у насъ. И какво има да се изучава? Документи, книга нѣмало. Кои сж тѣзи документи, които ги нѣма? Нѣмало документътъ за концесията. Той е тукъ, азъ го дадохъ — той е съставенъ отъ 36 члена — на разположение въ комисията, давамъ ви го и на ваше разположение, четете го, ако щете, три дена и ще го разберѣте. За изучаването му е достатъчно да има човѣкъ желание и всѣки ще го изучи за единъ часъ. Азъ ще се спра по-подиръ да ви докажа, че неговото изучаване се състои въ знанието само на два члена, а всичко друго — между долуподписанитъ се установява туй и туй и пр. — сж подробности, които нѣматъ въ случай, за изкупуването, абсолютно никакво значение. Чл. чл. 17 и 36 сж двата члена, които единички иматъ значение. Въ самитъ мотиви е цитирано само съдържанието на единия, а не е цитирано съдържанието на другия, понеже е по-маловаженъ. И като го прочетете, ще видите, че туй е, и не може да има асж друго важно. Но нѣмало било прѣдставенъ описа, за който се говори въ писмото на Дютаста и въ чл. 2 отъ договора, а именно: (Чето) „Разбира се, че българското правителство ще приеме желѣзницата и нейната екипировка въ състоянието, въ което ще се намиратъ въ момента на сдѣлката и споредъ послѣдния балансъ и счетоводнитъ книги на компанията. По искането на *Crédit Mobilier*, Главната режия ще отстъпи безплатно на българското правителство запаситъ, съставляващи нейния частенъ складъ въ Солунъ.“ Нѣмало вѣдомостъ за запаситъ, които компанията ни продава, както нѣмало и вѣдомостъ за чиновнитъ, които ние се задъл-

жаваме да държимъ въ бѣдѣ на служба. Г. г. народни прѣдставители! Вѣдомостъта за запаситѣ, които има компанията, е само единъ допълнителенъ, субсидиаренъ документъ, който може и хичъ да го не знаете, защото всички тѣзи запаси, които е имала компанията, сѫ били на мѣстото въ Солунъ — бѣха въ наша рѣка. Нашитѣ войски туриха рѣка на всички вагони, локомотиви, на всички каменни вагиница, работилници и запасни материяли на работилницитѣ на тази компания. Но ние искаме — понеже това е фактическо държане, както на локомотивитѣ и вагонитѣ, тѣй сѣщо и на запаситѣ — да ни дадатъ да видимъ, споредъ книгитѣ на дружеството, колко сѫ всички тѣзи материяли, за да видимъ да не би, когато сме ги занемали ние, нѣщо да е липсало, да го е нѣмало, да се е намирало другаде, за да го търсимъ, за да видимъ колко сѫ вагонитѣ и какви сѫ, за да видимъ, ако не сме ги заловили, да ги търсимъ какъ сѫ тѣ — само една вѣдомостъ, за да знаемъ какво притежава дружеството. Обаче, ние купуваме изцѣло всички права на дружеството и всѣки моментъ, когато ни потребватъ, ще вземемъ и видимъ отъ книгитѣ на туй дружество, които ще бѣдатъ наши и въ наши рѣцѣ, какви сѫ запаситѣ, и какви сѫ локомотивитѣ и пр. Значи, тѣзи вѣдомости сѫ нужни само за едно обяснение, за едно освѣтление, но не сѫ отъ естество да опрѣдѣлятъ вашето рѣшение, да-ли да се откупи линията или не, защото, първо, на всичко, каквото е имало тамъ, ние сме турили вече рѣка, а това е важно да го имаме, за да можемъ, ако нѣщо липсва, да го търсимъ. Напр., за вагонитѣ, както и за локомотивитѣ, ние искаме да знаемъ кои сѫ и колко сѫ — защото, като имаме вѣдомостъта, знаемъ колко сѫ. Ние имаме толкова, какъ сѫ другитѣ и, ако нѣма нѣкои, ще ги търсимъ. И понеже знаемъ, че нѣкои отъ тѣхъ ги нѣма — защото вагонитѣ се движатъ, едни отишли въ Унгария, други, по линията, въ Гърция — и, тѣй като имаме въ единъ членъ отъ договора уговорено задължението на *Crédit Mobilier*, което г. Малиновъ чете, да подѣйствува прѣдъ компанията да прибере всички вагони, ще искаме да стане това, за да може да се ползуваме и отъ тѣхъ прѣзъ това врѣме, когато не сме платили нищо. А вече осемъ мѣсеца се ползуваме отъ тая линия, отъ всичкитѣ ѝ подвижни и неподвижни материяли. Тази линия е въ наши рѣцѣ, локомотивитѣ сѫ въ наши рѣцѣ, вагонитѣ сѫ въ наши рѣцѣ, апровизионманитѣ, запаситѣ отъ всѣкакво естество, сѫ въ наши рѣцѣ и чиновницитѣ имъ се плащатъ днесъ отъ насъ. Не ги гуждаме на служба, защото нѣмаме довѣрие въ тѣхъ, но които сѫ полезни, можемъ да ги вземемъ на работа, другитѣ можемъ да ги уволнимъ, защото никой отъ тѣхъ нѣма писмено съгласение. Като му дадемъ едно *congé* за единъ мѣсець, ще му заплатимъ 400—500 л. и ще си отиде. Въ сжщностъ, това нѣщо, което се задължиха да направятъ, тѣ го изпълниха. Пратиha книгата и описитѣ, но тѣ сѫ изгубени въ отдѣлението за държавнитѣ дългове. Азъ телеграфирахъ отдавна, когато се констатира, че ги нѣма, понеже не сѫ важни документи, да пратятъ отново други, и, ако бѣха тукъ, щѣхъ да ви ги дамъ. Тѣ взематъ поводъ отъ тази телеграма и казватъ: пращаме ви и втори екземпляри, обаче, ако тепърва чакате да се получатъ тѣзи копия, при нередовността на пощенскитѣ съобщения, ние прѣдвиждаме, че нѣма да свършите и затуй ви прѣдупрѣждаваме да не мислите, че ще продължимъ срока. Ние виждаме отъ какво естество сѫ тѣзи книги, че тѣ нѣматъ абсолютно никакво значение и макаръ, че бѣхме поискали да ги прѣдставятъ на ваше разположение, сега, като сѫ се изгубили и не могатъ да се прѣдставятъ, може-би, ще пристигнатъ слѣдъ 2—3 дена, защото сѫ прѣдадени на пощата, и тогава ще видите каква нула е то,

какво значение може да иматъ. Но получени, непосредствено, тѣ нѣматъ никакво сжщствено значение, както ще видите отъ по-нататѣшнитѣ ми разяснения. И затуй, заради тѣхъ само да спремъ да не гласуваме този договоръ, ще ни се смѣятъ всички на чужбина, че българското Народно събрание не иска да пристѣпнѣ къмъ разглеждането на сдѣлката само защото нѣмало списъкъ на апровизионманитѣ, или списъкъ на чиновницитѣ. То значи, че българското Народно събрание не иска да върши работа, че се подиграва съ контрагента или съ министра, който е подписалъ, а не че иска да върши една сериозна работа, или че е загрижено за интереситѣ на България и за сжщността на договора.

Ето защо, азъ по никой начинъ, г. г. народни прѣдставители, заявихъ и въ компанията, заявявамъ и тукъ, не мога да се съглася за отлагане разискването на договора, защото че ме е срамъ да мотивирамъ по този начинъ отлагането, ще ме е срамъ за васъ, ще ме е срамъ за себе си, за българското правителство, и защото съмъ убѣденъ, че нѣма да дадатъ новъ срокъ. Върху това никаква отетанка не мога азъ да направя. За самия договоръ, по сжщността му, разгледайте го, отхвърлете го, нѣмамъ нищо противъ, нѣма да правя въпросъ за достойнството на мѣстото, което занесамъ, но подъ този прѣдлогъ да искате да рѣшите да се отложи, това не може да се допусне за достойнството на туй Събрание. Защото това не е една наша вътрѣшна работа, а е работа съ странство и ние трѣбва да се почитаме, за да могатъ да ни почитатъ и тѣ, и да можемъ да бѣдемъ полезни на страната.

Сега по сжщността на работата.

Г. Малиновъ на първо мѣсто се спрѣ — азъ желая да слѣдвамъ по редъ неговитѣ доводи — върху чл. чл. 17 и 36. За да разберете въобще всички обяснения, г. г. народни прѣдставители, позволете ми да направя една кратка история на самата работа.

Въ 1892 г. на 8 октомврий е сключенъ единъ актъ за концесия за постройката на тази линия, между нѣкои си Бодонинъ и турското правителство, съ задължение той да конституира подиръ едно дружество за постройката на тази линия. Актътъ за концесията се намира тукъ. Въ този актъ за концесията на този господинъ има права и задължения за Турция, има права и задължения за компанията или респективно за г. Бодонинъ. Онова, което е сжщствено, г. г. народни прѣдставители, то е въ чл. 17 и въ чл. 36.

Въ чл. 17 е казано, че турското правителство се задължава да гарантира на бѣдѣщото дружество, което ще се образува отъ г. Бодонинъ за постройката на линията, въ продължение на 99 години, за които е дадена концесията, по 15.500 л. бруто приходъ на всѣки километъръ, за 510 км. и 589 м. линия, каквато е тази; това задължение се изразява въ една сума отъ 7.914.180 л. годишно, която турското правителство гарантира като приходъ на тази линия. На г. Бодонна му се дава още и това право, че ако стане нужда, той има право да поиска постройката на една линия, съединяюща тази, която ще построи съ Орфано и, струва ми се, съ Кавала, който, ако пожелае, ще има право и върху тѣзи линии. Той не е построилъ досега линия нито до Орфано, нито до Кавала. А, сжщо така, правителството получава право да му прѣдложи да построи и друга една линия; и, ако той се откаже, правителството има право то само да я направи. Тѣзи сѫ двата члена, които сѫ сжществени; другитѣ членове, ако щете, да ви ги чета, за да видите всички, че нѣматъ значение за нашата покупка-продажба. Тѣ могатъ да установяватъ, разбира се, или права или задължения за Турция. Ако установяватъ други задължения, толкова по-сгодно ще бѣде за нашата покупка, защото, когато купуваме ние тази линия, ние нѣ-

лимъ да се освободимъ отъ всички ония задължения, които бихме имали, като наследници на Турция, къмъ тази компания. Азъ ви цитирамъ само двѣтъ задължения. Азъ оставямъ задължението на Турция по чл. 36, което ще мине върху насъ, като неважно, нещастно, както каза и г. Малиновъ. Но ако остане само едното това задължение, което е несъмнено, че 15.500 л. ние ще сме длъжни да доплащаме, за километъръ, замѣтвайки Турция по договора и съ компанията, респектively, въпроснитъ 7.914.130 л. годишно, това ме накара да изуча въпроса и да видя прѣдпочтително ли е за България да доплаща, да гарантира годишно въ бжджце съ 7.914.130 л. или да намѣри друго срѣдство да изкупи тази линия и да плаща по-малко. Азъ задържамъ само това задължение. Ако ли пъкъ има други членове, които даватъ по-голѣми права на Турция, добръ, моята теза е еднакво права, защото тия права на Турция, и тъй, и инакъ, тѣ си оставатъ, ние тѣхъ не откупуваме; каквито права има Турция, ние ще ги имаме. Въпросътъ е за задълженитѣ на Турция, а пъкъ азъ вземамъ само едно таквизи задължение и ви доказвамъ, че само това задължение на Турция, да нѣма даже нѣкакво друго, оправдава този договоръ.

Тѣй че, чл. чл. 17 и 36 ще останатъ като база на нашитѣ разисквания. Г. Малиновъ се постара да ни докаже, че чл. 36 е вѣтърът, че правото, което е прѣдвидено въ този членъ за компанията, то може да се елиминира, да не му се даде уважение. Тѣй че, ако напр., компанията остане да притежава тази линия, а пъкъ ние искаме да си направимъ една линия до Кавала, или една линия за Орфано, ние ще можемъ да я направимъ безъ да платиме нея и безъ да посегнемъ на концесията, защото, ако компанията има право да стори това нѣщо, тя ще иска такъвъ километражъ отъ насъ и за въ бжджитѣ линии. То е нейно право. Може да намѣри за добръ и да каже: азъ искамъ да направя и тази линия, пожеже е прѣдвидено моето право въ чл. 36, азъ искамъ да я направя. Ако чл. 36 се разбира така въ наша връда, и въ нейна полза, тогава ние ще трѣбва да плащаме километражъ и за тази евентуално построена линия и за другитѣ прѣдвидени тамъ линии. Нашата комисия е на мнѣние, че това право на компанията да построи и други линии не е нѣкакво право, ами само като една прѣдвидена евентуалностъ, и, че този членъ не е задължителенъ за насъ. Г. Малиновъ поддържа смъцото; и азъ понеже не зная какъ ще се приеме този договоръ съгласенъ съмъ да поддържамъ смъцото мнѣние.

А. Малиновъ: И трѣбва да поддържате.

Министъръ Т. Теодоровъ: И нѣма да ви убѣждавамъ въ противното. Но едно нѣщо ще ви кажа — че компанията ще иска да направи и туй съ смъцитѣ задължения върху насъ, защото тя подъ тия условия е взела концесията на врѣмето. Срокътъ не е изтъкналъ още; той е до 1991 г. и тя може да поиска да го направи, тъкмо въ момента, когато ние се приготвите да строите.

Сега, г. Малиновъ мина по-нататъкъ и каза, че сдѣлката е неизносна и изважда това свое заключение отъ рапорта на комисията. Назначена бѣше една комисия отъ петъ лица, които се считаха компетентни по въпроса: директорътъ на експлоатацията на желѣзницитѣ, главниятъ директоръ на постройкитѣ на желѣзницитѣ, друго едно лице, г. Бешковъ, юриконсултъ при Министерството на желѣзницитѣ, единъ инженеръ, г. Връчковъ, вѣщъ по тази работа, и г. Буровъ, вѣщъ повече по финансовата страна на въпроса. Тази комисия се назначи отъ Министерския съветъ, за да си даде мнѣнието. Това мнѣние комисията даде въ въпросното заключение,

което *somme toute*, въ резултатъ благоприятно за покупката, заключава, че покупката трѣбва да стане и че, въ края на крайщата, като се вземе всичко въ внимание, ще бѣде полезно за България, обаче, рекомендува на правителството, ако може да се направятъ съ пазарлъкъ нѣкои намаления, ще бѣде по-добръ и изчислява, тъй както чете г. Малиновъ текстурално, че линията струва 80—85 милиона лева; че при условията, при които ние сега я откупуваме, това се свежда къмъ 103 милиона лева платени въ 5% облигации, защото прѣвършаме 3%-ния заемъ въ 5%-енъ. Азъ много добръ не разбирамъ смѣтката и я считамъ радикално погрѣшна, макаръ че е направена отъ много вѣщи лица; и азъ ще ви кажа, кждѣ е погрѣшката. Г. Малиновъ казва: „Ето, комисията ви казва, че губимъ 20 милиона лева; защо да ги губимъ?“ Но той не взема въ внимание, че и да губимъ по обща оцѣнка това, ние трѣбва пакъ да я купимъ. Той не взема въпроса изцѣло, както прави комисията, а го взема само отъ чисто балкалка гледища точка — позволете ми тоя изразъ — отъ гледища точка на стойността. А, разумѣва се, когато прѣцѣнявате една линия само отъ гледища точка на нейната стойностъ като постройка, тогава ще намѣрите, че не е изгодно да се купи. И азъ нѣма да ви кажа противното, г-да. Но ще искамъ да ми приведете примѣръ — г. Малиновъ трѣбваше да направи това — дѣ, коя експлоатация на желѣзница е купена по стойността на постройката на линията, дѣ въ свѣта е станала експроприация на каквато и да е линия по нейната стойностъ; а експроприации сж ставали вредъ.

Х. Поповъ: Варненската линия.

Министъръ Т. Теодоровъ: Русе—Варненската линия, да. Техницитѣ ходиха и я оцѣниха, че струва 18 милиона лева и че за толкова може да се направи една по-хубава и съвсѣмъ нова линия, обаче за нея се платиха 52 милиона лева.

Х. Поповъ: А за румелийската какво ще кажете?

Министъръ Т. Теодоровъ: А румелийската линия, г. Поповъ, тѣй наречената паралелна линия отъ 310 км., вѣщи лица я прѣцѣниха — и тогава ме мундшуваха тукъ по-лошо, отколкото вие, може-би, сега ще направите за нейното откупуване — за 24 милиона лева, както казваха: „Какво откупувате вие? Една гнила линия, на която траверситѣ сж гнили, на която релситѣ сж леки, не сж тежки и която не струва повече отъ 70.000 л. на километъръ.“

Н. Мушановъ: Вие се хвалите, че откупвате сега линията съ износна цѣна. Казахте това и въ комисията и правите недостойно партизанство. Вие откупвате линия па смъцата база.

Министъръ Т. Теодоровъ: Съжалявамъ, че не ми давате възможностъ да се изкажа докрай.

А. Малиновъ: Азъ не говорихъ за съкровищнитѣ бонове, съ които ще плащате акциитѣ, но, ако ме прѣдизвикате, ще говоря.

Министъръ Т. Теодоровъ: Г. Малиновъ! Сърдете се на г. Попова, защото той ме наведе на този примѣръ.

Х. Поповъ: Вие се разбирате добръ, па правите мене кабахатлия.

Министъръ Т. Теодоровъ: Г-да! Моля ви се, азъ нѣма да оскърбявамъ никого, ще видите. Ако изпадна въ противорѣчие, когато г. Мушановъ вземе думата, или г. Малиновъ, или г. Такевъ, ще ми кажатъ кждѣ грѣша. — Г. г. народни прѣдставители! Когато азъ въ 1898 г. прѣдставихъ тукъ, въ Народ-

ното събрание, договора за откупуване на оная линия за 24 милиона лева, менѣ ми правиха опозиция половината отъ народнитѣ представители и ми казаха, че тая линия не струва повече отъ 50.000 л. на километъръ. И почтениятъ г. Иванъ Грозевъ, когато всички почитатъ, излѣзе тукъ, на тая трибуна и каза: „Азъ бѣхъ чиновникъ, когато се строеше тая линия, ама тамъ всичко е рѣкло и просто; тя е една линия, на която релсѣтъ струваха толкозъ, трасето толкозъ и изкарваше чутъ-ли не, че струва само 40.000 л. на километъръ. Е, г. Теодоровъ, какъ Вие отивате да купите една 310-километрова линия, която струва 12.000.000 л., ако километърътъ е 40.000 л., или 15.000.000 л., ако километърътъ е 50.000 л., за 24 милиона лева? Къдѣ е смѣтката?“ И имаше умни хора въ България, които написаха километрически статии, за да докажатъ, че въ смѣнностъ не сж 24 милиона лева, които ще се платятъ, а 690 милиона лева, защото тия 24 милиона лева, които щѣли сме да платимъ тогава, въ продължение на 59 години сж лихвитѣ правѣли 690 милиона лева. И ходѣха по кръчмитѣ да разправятъ, и вѣстницитѣ пишеха: „Народияцитѣ, Теодоръ Теодоровъ, даватъ 690 милиона лева за една 310-километрова линия, която струва споредъ оцѣнката на г. Иванъ Грозевъ само 12.000.000 л.“ Какъ да го не замѣряшъ съ камъни такъвъ министъръ! Имаше афинни на вѣстницитѣ: „България се заробва — съ 690 милиона лева съ откупуването на тая линия“, и смѣтаха колко ще станатъ 24.000.000 л. съ сложни лихви въ продължение на 59 години, а не смѣтаха колко ще докара експлоатацията на една 310-километрова линия въ продължение на 59 години. И правиха 400 митинги противъ този злощастенъ договоръ, за да дойдемъ подиръ 10 години, когато срокътъ на експлоатацията се намали — вмѣсто 59 години, стана 49 години — да дадемъ 42 милиона лева.

Н. Мушановъ: Да купуваме по 300.000 л. единия километъръ, това не е бивало въ България.

Министъръ Т. Теодоровъ: Идете да видите тая линия, г. Мушановъ, идете и на вашата, и ще видите какво е линия и какво е линия. Вие сигурно не сте ходили. Азъ не искамъ да доказвамъ сега, че тѣзи, които дадоха 42 милиона лева сж направили грѣшка или че онѣзи, които сж дали 24 милиона лева сж направили грѣшка, или пъкъ онѣзи, които дадоха 53 милиона лева сж направили грѣшка. Тѣзи въпроси сж достойни на нашата история. Ние по тѣхъ много коне сме ѣздили, много орѣжие сме изпочушили, и нѣма защо да се повръщаме на тѣхъ; тѣ сж нѣща днесъ ясни за всички.

А. Малиновъ: Г. министре! Ще ми позволите да кажа 2—3 думи, за да не Ви правя послѣ възражение. Ако Вие откупвате тая желѣзница Jonction Salonique—Constantinople на базата, на която сж откупени прѣзъ 1908/9 г. източнитѣ желѣзници, трѣбва да платите не 149.000.000 л., а 42.000.000 л. Повикайте чиновникитѣ въ министерството, и тѣ ще Ви кажатъ това. Азъ не говоря за тия работи, защото считамъ, че е лошо въ днешния день да се говорятъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Искамъ, г. г. народни представители, да ви кажа едно нѣщо — че линиитѣ у насъ не се откупватъ върху базата на тѣхната стойностъ като постройка, защото, тогава трѣбваше да откупимъ за 18 милиона лева Русе—Варненската линия, за която дадохме 52 милиона лева. Защо сме направили така, а не сме направили друго-яче? Защото никъдѣ линиитѣ не се откупватъ по строителната имъ стойностъ. По стойността можешъ да вземешъ на единъ човѣкъ нивата, или градината, или

къщата, когато има да се отчуждава по силата на закона за благоустройството; може по стойността да се вземе единъ недвижимъ имотъ, защото този е принципътъ вътрѣ въ държавата спрѣмо частнитѣ лица. Но когато дойде да експроприрашъ индустриално прѣдприятие, което е направено за печалба, него не отчуждавашъ, него не експроприрашъ по принципа, колко е коствувало, а го експроприрашъ по принципа, колко то може споредъ условията да се използва отъ стопанина. Сжщото, ако щете е и при недвижимия имотъ: не го отчуждаватъ по цѣната, по която го е купилъ стопанинътъ, или колко му е коствувало на него прѣди толкова години, когато го е купилъ, ами го оцѣняватъ по цѣната въ дадения моментъ, когато става експроприацията съ всичкитѣ изгоди, което туй мѣсто прѣдставява за притежателя му. И менѣ е странно, че г. Малиновъ, който знае тѣзи принципи на експроприацията, сега ми казва: „Вземете за база това, което ние направихме въ 1908 г. и което е база върху договора, а не стойността.“ Базата на изкупването източнитѣ желѣзници въ 1908 г., базата на изкупването въ 1883 г. на линиията Варна—Русе е договора, който е имала компанията, а не стойността. И г. Малиновъ се явява тукъ на трибуната съ такова едно изхабено, за нищо негодно, орѣжие, което само за прѣди 25—30 години можеше да размѣтва мозѣцитѣ на нашитѣ добри българи, да мислятъ, че тѣ по този принципъ могатъ да взематъ чуждитѣ линии, чуждитѣ права, и дошѣлъ сега съ него да ни доказва, че ние ще изгубимъ. Ще изгубимъ зеръ, защото тѣзи хора, които сж направили линията за 85 милиона лева, да речемъ, не ни я даватъ днесъ за толкова, колкото тѣмъ струва, а за колкото ще я използватъ въ продължение на 99 години, споредъ своя концесионенъ договоръ и по тази база искатъ да ни я продадатъ. Тѣ казватъ: „Първата, втората и десетата година не печелихме нищо и сме губили досега, но въ бѣдѣще ще печелимъ, и вие, които искате да ни я експроприрате, ще я експроприрате възъ основа на договора“. Нѣщо повече. Когато ние се мъчихме въ 1898 г. да експроприраме 310-километровата линия, наречена паралелна, ние не можахме да намѣримъ единъ другъ по-здравъ принципъ отъ принципа за брутнитѣ приходи и на него се спрѣхме. Изчислението, което ние правимъ сега, за да прѣцѣнимъ, да-ли тази линия е изгодна или не, трѣбва да бѣдатъ брутнитѣ приходи. Но малко е да се взематъ само брутнитѣ приходи. Оная линия имаше километрическа гаранция само 8.000 л., а тая линия има километрическа гаранция 15.500 л., г. Малиновъ. Вие ни викаете да дойдемъ да отчуждимъ тая линия върху базата на нашия договоръ отъ 1908 г. Да, върху тази база ще я откупимъ и ние, само че държимъ смѣтка за цифрата, защото тамъ, въ договора на ориенталцитѣ, пише 8.000 л., а тукъ пише 15.500 л. и защото тукъ има единъ минимумъ прѣдвиденъ въ чл. 17 отъ договора съ турското правителство, който казва, че когато ще се отчуждава линията, за база ще се прѣдполага, че има брутенъ приходъ 10.000 л. минимумъ на километъръ; ако брутниятъ доходъ бѣде повече, ще се взема за база повечето; но, освѣтъ това, прибавено е още, че правителството нѣма право да я отчуждава по никой начинъ, подъ никакво условие, порано отъ 1922 г. Ето виждате, че тая линия не прилича на другитѣ, виждате, че тя е окована съ нови вериги, съ нови условия, които другитѣ нѣматъ. Най-напрѣдъ тя не дава право да я отчуждаватъ принудително, за да можете да наложите вашата смѣтка било за цѣната, било за дохода, било за нѣкои други вапни съображения, а безусловно казва, че до 1922 г. не можете да направите нищо и само подиръ 1922 г. вие можете да направите отчуждение. Е добръ, азъ питамъ, България разположена ли е

да чака да се изминат още девет години, за да получи правото за експроприация? Разположена ли е да нахърби за девет години своя принцип на една обща желѣзнопътна политика, на една обща желѣзнопътна тарифа, само и само поради прѣдположение, че може да спечели нѣколко милиона лева, ако отчужди тая линия подирѣ девет години? Азъ съмъ убѣденъ, че България не е разположена за това, и че не само нѣма да похвали, но нѣма да прости на тогоязъ, който е ималъ възможност да направи една сносна сдѣлка, за да икономиса девет години. По-послѣ, г. г. народни прѣдставители, азъ ще направя това прѣсмѣтане. Когато дойдете въ 1922 г. да упражните изкупуването върху тази база, именно върху базата, която е прѣдвидена въ концесията — минимумъ 10.000 л. на километръ, а ако има повече срѣдно, да вземете за база повечето — вие ще видите, че подирѣ девет години, ако пристѣпимъ да експроприираме, ние ще платимъ повече, отколкото ще платимъ сега. И азъ желая г. Малиновъ или нѣкой другъ подирѣ него тъй да направя смѣтка. Прѣстанете да пишете колко струва тая линия, прѣстанете да говорите несериозно на трибуната, че линията не струва толкова, защото върху тая база е смѣтно да се говори и да се прѣцѣняватъ прѣдметитѣ. Върху тая база вие нѣма да откупите никога никаква линия и можете да станете само смѣшани.

Но, г. г. народни прѣдставители! Кой е казалъ, че линията струва 85 милиона лева? — Подробнитѣ изчисления, направени отъ нашитѣ инженери. Азъ ви увѣрявамъ, че когато вие дойдете на въпроса — колко струва линията — хората ще ви отворятъ книгитѣ и ще ви кажатъ: „Ние, за да построимъ тая линия, издадохме 320.000 облигации по 500 л.; обаче, не вземахме по 500 л., ами понеже бѣха 3%, ние ги продадохме — първата емисия, толкова облигации по 320 л., втората емисия, толкова по 330 л., четвъртата емисия толкова по 300 л.“, и ще ви наброятъ, че сж реализирали 100.000.000 л. Послѣ ще ви кажатъ: „Ето теферитѣ, вижте какъ ги похарчихме: за виадукти, за тунели, за това, за онова“. И ако се поставите на тая база, тѣ ще ви изкаратъ колко струва линията. Когато се знае, че отъ 320.000 облигации само 10.000 не сж продадени, а другитѣ au fur et à mesure сж ги издали на борсата за постройката, сж събрали паритѣ, за да ги харчатъ тамъ, когато ви направятъ смѣтка за сручванията и другитѣ случайности, които имало въ онѣзи изкуствени съоръжения, които сж отъ първостепенна здравина и мячнотия, тѣ ще ви убѣдятъ, че вашитѣ 5—6 висши чиновници, които сж стояли въ канцеларията и сж намѣрили, че линията не струва повече отъ 85 милиона лева, не сж достатъчно проучили работата. Тая оцѣнка е повече или по-малко приблизителна, г-да. Членовѣтѣ на комисията сж взели минималното, което струва тая линия и ви казватъ, че минимално тя струва 85 милиона лева, макаръ и въ ума си да не казватъ това; и затуй тѣ казватъ, че, въ сравнение съ сумата, за която се купува, има една загуба отъ около 20 милиона лева. Ама, заключаваатъ, че, макаръ и да има по тази смѣтка загуба, добръ е да я купимъ, и рекомандуватъ откупуването, ако може да намалимъ цѣната. Азъ разбирамъ мѣтѣтѣ на тая комисия, че тя не иска да създаде единъ документъ, въ полза на компанията, защото у насъ нищо не става тайно — и утрѣ върху тоя документъ да се съградятъ кой знае какви сдѣлки, ако тази не се утвърди. Искали сж да бждатъ придирчиви, да гледатъ да не се излъжемъ и да гледатъ да ни посочатъ най-големата икономия и спестовност, която може да се направи въ случая, но, казватъ турцитѣ, че какъната смѣтка съ чаршийска не винаги се срѣщатъ. Ние нѣмаме работа тукъ съ какъни смѣтки, които ще направимъ въ кан-

целариятѣ, та по тѣхъ да се наложимъ, а имаме работа съ чаршийска смѣтка, и по нея ще се водимъ, а не по домашната. Значи, разсѣжденията на г. Малинова по тази точка сж радикално порочни; тѣ не могатъ да иматъ абсолютно никаква стойностъ; ние трѣбва да ги забравимъ веднага, щомъ като г. Малиновъ слѣзе отъ трибуната. Комисията е била казала, че били дадени 20 милиона лева повече, ако се вземе за база стойността на постройката — това нѣма никакво значене. Но по поправката на г. Добри Петкова г. Малиновъ намѣри, че работата е била още по-лоша: не сж 20 милиона лева — малко е това. Не сж 149 милиона лева, за които се купува линията — малко е това, ами били 164 милиона лева.

Г-да! Когато се казва, че една линия струва 149½ милиона лева въ облигации 3%-ни, погасяеми въ продължение на 99 години — една частъ отъ срока е изтекла, оставатъ още 78 години — то е едно, а когато ви се казва, че се купува за 149½ милиона лева въ пари, то е съвсѣмъ друго. Тѣ не сж смѣтитѣ цифри, г-да. Г. Малиновъ, изглежда да мисли, че това е едно и сѣщо. 149½ милиона лева даваме, г-да, а пъкъ 85 милиона лева струва. Значи, каква става тая работа? 64 милиона лева даватъ повече тия хора. Я вижте каква комисия за Crédit Mobilier? Това не е сериозно, г-да, и за това ще ни се смѣятъ хората, ако видятъ, че тѣй ще си правимъ смѣтките. 149½ милиона лева въ брой сж едно, 149½ милиона лева въ 4%-ни облигации — сж друго, 149½ милиона лева въ 5%-ни облигации е друго, 149½ милиона лева въ 3%-ни облигации сж съвсѣмъ друго.

Н. Мушановъ: Че кой казва това, че се пѣните?

Министъръ Т. Теодоровъ: Г. Малиновъ.

Н. Мушановъ: Не е истина.

Министъръ Т. Теодоровъ: Въ дневницитѣ на Народното събрание е записано, че г. Малиновъ направилъ смѣтка, какво вмѣсто 83 милиона лева, колкото струва линията, ние сме давали 103 милиона лева, значи, съ 20 милиона лева сме дали повече. А г. Петковъ, като не бѣше доволенъ отъ това, каза: ама има още 15 милиона лева, та разницата, която наддаваме ние, става 35 милиона лева. Кажете, това прѣсмѣтане, което гужда за сравнение цифри, които не сж еднакви, какво прѣсмѣтане е то? Може ли да се изнася на тази трибуна несериозно по финансови въпроси, г-да, и да се доказва стодностъ или не-стодностъ на една финансова сдѣлка? А-а-а, ама това не е да говоримъ ние за сламата по полето или за нѣкои отвлѣчени философски въпроси, това сж цифри, това сж пари, тукъ шега не може, зевзеклькътъ още по-малко, а трѣбва сериозно да се разглеждатъ тия въпроси. Послѣ, г-да, 149 милиона лева, погасяеми въ 20 години е едно, въ 40 години е друго, въ 79 години е друго. Тия елементи, за да можете да ги сравните, трѣбва да ги приведете къмъ единъ знаменателъ. Вие знаете какъ не могатъ да се извадятъ дробѣ една отъ друга, ако не се турятъ подъ еднакъвъ знаменателъ. А г. Малиновъ правѣше това — една дробъ вадѣше отъ друга, безъ да ги е подвелъ подъ еднакъвъ знаменателъ. За това поставятъ двойка по аритметика, а и въ политиката не правятъ по-друго.

М. Такевъ: Г. министре, Вие хлопате на отворена врата, защото г. Малиновъ Ви каза: азъ не приемамъ, че тази разлика е въ такава цифра.

Н. Мушановъ: Не е простено на единъ министъръ тѣй да изопачава.

Министър Т. Теодоровъ: На мене ли не бѣше простено да кажа това или на г. Малинова не бѣше простено да прави това прѣсметане — ще рѣши народътъ. Ето какво казва учителътъ по аритметика. 149 милиона лева, платени въ 78 години — първоначално погасяеми въ 99 години — иматъ едно годишно погашение отъ 4 милиона и 900 и толкова хиляди лева. За да ги помнимъ по-добъръ, кажете ги 5 милиона безъ 100.000 л. Единъ такъвъ заемъ 3%-нъ като е, прави тази тежестъ, 4%-нъ ако е, веднага ще хвърли 1½ милиона лева повече и ще бѣде 6½ милиона лева годишни лихви и погашение; 5%-нъ, ако е, ще хвърли още 1½ милиона лева, та ще стане около 8 милиона лева лихви и погашение.

М. Такевъ: То е толкова елементарно.

Министър Т. Теодоровъ: То е толкова елементарно, но, понеже г. Малиновъ го сбърка . . .

М. Такевъ: Г. Малиновъ говори същото.

Министър Т. Теодоровъ: Може-би не е била тази мисълта на г. Малинова, азъ ще се съглася с това, но тъй излъже, и заради туй искамъ да се разясни недоразумѣнието. Може-би той искаше друго-яче да каже, но тъй излъже, и азъ съмъ съгласенъ да считамъ, че той не искаше това да каже, но, може-би, други тъй да го разбраха и да искатъ да мислятъ, че е вѣрно и да се плашатъ отъ 35 милиона лева комисиона, която сме дали на Crédit Mobilier. Г. Малиновъ не я изкара 60 милиона лева, ами 35 милиона лева, а послѣ я намали на 27 милиона лева, а пъкъ азъ ще дойда и на нея сума, и ще видите, каква е тази смѣтка. Но той, за да изкара комисионата 27 или 35 милиона лева, се побърка съ тази първа смѣтка. Сега, г. г. народни прѣдставители, тъй се смѣта: 149 милиона лева, които вземаме тежестъ върху себе си, изискватъ 4.900.000 л. анюитетъ, годишна лихва и погашение въ продължение на 78 години.

Какво бихме направили ние, ако не щемъ да платимъ тия пари? Не щемъ да платимъ 4.900.000 л., защото толкова ще плащаме въ продължение на 78 години. Какво ще направимъ, какво ще спечелимъ, като отхвърлимъ сдѣлката? „149 милиона лева е много, какво е туй безобразие да дадешъ за нѣщо, което се оцѣнява за 85 милиона лева, 149 милиона лева, не бива“. Какво ще направимъ тогава? Нѣма да откупуваме, а ще продължаваме да изпълняваме задълженията на Турция. Какви сж задълженията на Турция? Азъ ви казахъ, че 7.914.130 л. да гарантира годишенъ бруто приходъ. Какви сж приходътъ, които компанията дава? Казахъ, че тѣ сж се въртели около 4—5 милиона лева годишно, даже по-малко. И за да не сбъркамъ, направете си сами смѣтка. 7.914.130 л. сж, които държавата е длъжна да гарантира, а пъкъ е платила: — ще ви дамъ сега цифритъ, за да ги имате прѣдъ видъ — 5 милиона 100 и нѣколко хиляди лева прѣзъ 1907 г., 4 милиона 900 и нѣколко хиляди лева прѣзъ слѣдующата година, 4 милиона пакъ прѣзъ слѣдующата година, и най-послѣ прѣзъ послѣдната 1911 г. е платила — не мога сега да цитирамъ точно цифритъ, при послѣдното говорене ще да ги дамъ точно — 3.200.000 л. Значи, при най-послѣдната 1911 г. е имало разлика между 3.200.000 л. и 7.900.000 л., което значи 4.700.000 л. Смѣтнете върху 510 км. колко правятъ и ще намѣрите, че е единъ приходъ отъ около 8—9 хиляди лева на километъръ. Но доплащането е било около 4—5 милиона лева — и за васъ то е интересно, колко се е плащало — и само въ послѣдната година е било 3.200.000 л. Ако вземете срѣдното за тия години, ще намѣрите, че то е било не по-малко отъ 4½ милиона лева годишно.

Но, г. г. народни прѣдставители, ако е 4½ милиона лева, значи, ние ще губимъ годишно по 400.000 л., като поемемъ цѣлния този дългъ, защото ще плащаме не 4½, а 4.900.000 л. годишно за анюитета на 149½ милиона лева и то, ако е същия срѣдниятъ и доходъ. Но ние имаме прѣдъ видъ, че тази линия бѣше, която съединяваше досега Цариградъ съ цѣла Македония и Албания, които бѣха провинции на Турция, че днесъ тия области, отишли къмъ Сърбия, Гърция и България, нѣма да иматъ огнѣни постоянни сношения съ Цариградъ, и нѣма да има такова движение на чиновници, а тая линия е била пѣтиника, защото за стокитъ морето я конкурира.

Прѣдседателствующъ Х. Тодоровъ: Понеже часътъ е 8 . . .

Министър Т. Теодоровъ: Ще моля да се продължи засѣданieto.

Х. Поповъ: Да имате прѣдъ видъ, че гостилниците затварятъ и ние, които сме отъ провинцията, нѣма какъ да се хранимъ.

Министър Т. Теодоровъ: Азъ моля да продълженте засѣданieto, додѣто довърши мисълта си — и ще се постарая да свърша, може-би, само половината, което имамъ да кажа въ отговоръ на г. Малинова.

Г. г. народни прѣдставители! Прочее, смѣтката, която трѣбва да се направи, не е тази, която се направи отъ г. Малинова, не е разликата между стойността на линията и стойността на туй, което плащаме, ами смѣтката трѣбва да се направи върху разликата между стойността на това, което ще плащаме годишно за изплащането на 149 милиона лева по 3%, защото това ние поемаме, и между онова, което ние ще плащаме, ако не я откупимъ — то е най-важното. Ако пъкъ искате да сравнявате по начина, по който г. Малиновъ сравнява, съ стойността, тогазъ ще направите слѣдующето. За да се платятъ на компанията 85 милиона лева въ брой за постройката ѝ, както намѣрила комисията, че тя струва — и да допуснемъ, че не струва повече и се докаже, че струва само 85 милиона лева — ние трѣбва да направимъ днесъ единъ заемъ, при днешнитъ условия, съ 5%, и всичкитъ разходи по заема, защото съ по-малкъ процентъ не можемъ, и да издадемъ облигации най-малко за 97 милиона лева. И тогава ще разберете, че, за да я купимъ съ цѣната на комисията за 85 милиона лева, трѣбва да отидемъ на пиящата и да издадемъ въ днешно врѣме за 97 милиона лева облигации съ 5%, и погашение въ 78 години, и това ще ни коштува 5.300.000 л. годишно, вѣнъ отъ разносикитъ, които ще направимъ за гербовъ сборъ — 2%, които ще бждатъ около 2 милиона лева, и вѣнъ отъ разносикитъ, които ще направимъ за котирането, за печатане облигациитъ и за пращане хора да ги подпишатъ или за пращане на министритъ да уговорватъ заема. Така че 85 милиона лева въ брой, колкото г. Малиновъ намѣрва, че струвала постройката на тази линия, за да ги намѣри г. Малиновъ днесъ, като финансовъ министъръ, и да ги плати на тази компания въ брой, за да купи по-евтино нейнитъ права, ще му коствуватъ, въ продължение на 78 години, 5.300.000 л. годишно, когато при нашето изкупуване, при поемане 149 милиона лева борчъ, ама 3%-овъ, ние ще плащаме за сжщитъ години само по 4.900.000 л. Разбрахте ли смѣтката? Разбрахте ли какъ се приравнява 149 милиона лева 3%-овъ заемъ съ 97 милиона лева 5%-овъ заемъ, отъ който може да се получатъ 85 милиона лева въ брой, и разбрахте ли сега, че 97 милиона лева 5%-овъ заемъ е по-тежкъ отъ 149 милиона лева 3%-овъ? Ако това нѣщо може да се оспорва, азъ желая другъ,

подиръ г. Малинова, да дойде и да ме опровергае и азъ, подиръ туй, ще взема думата да му кажа, кой е кривъ и кой е правъ. (Ржкоплъскане отъ болшинството)

Моля да се постанови утрѣ да има засѣдание въ 3 ч., ако искате да вършимъ работа.

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Конто прие-матъ да имаме утрѣ засѣдание въ 3 ч. слѣдъ обѣдъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Присма се.

Имамъ да съобща, че отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти е постапило законодателно рѣшение за отпускане на земледѣл-ското население въ Царство България заеми подъ гаранция на държавата. Това прѣдложение също тъй ще се постави за утрѣ на дневенъ редъ.

Прѣдлагамъ дневниятъ редъ за утрѣшното засѣ-данне да бѣде слѣдующия:

1. Продължение разискванията по договора, сключенъ между българското правителство и *Crédit Mobilier Français* въ Парижъ за откупуването акцинтѣ и

експлоатацията на желѣзнопътната линия Солунъ—Дедеагачъ;

2. Трето четене законопроекта за разрѣшение на Кюстендилската и Чирпанската градски общини да сключатъ заеми;

3. Първо четене прѣдложенията: а) за отпускане на земледѣлското население въ Царство България заеми подъ гаранция на държавата и б) за одобрение IV-то, V-то и IV-то постановления на Министерския съветъ отъ 3 и 14 май и 6 юний 1913 г., за опрѣ-дѣляне паричнитѣ оклади на военноплѣненитѣ лѣ-кари, аптекари, капелмайстори и пр., и

4. Разглеждане прѣдложението за одобрение ви-сочайшитѣ укази отъ 18 октомврий и 1 декемврий 1912 г. подъ №№ 77 и 98, височайшата заповѣдъ по дѣйствующата армия № 27 отъ 9 ноемврий 1912 г. и височайше утвърдения правилникъ за добровол-ческата служба на иностранци офицери и пр.

Моля, които присматъ прочетения дневенъ редъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 8 ч. 5 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателствующъ подпрѣседателъ: **Х. Тодоровъ.**

Секретарь: **Х. Цаневъ.**

Началникъ на Стенографското бюро: **Т. Гължбовъ.**